

Kutya Szövetség

XI. évfolyam 11. szám / 2008. november

www.kutya.hu

395 Ft

CARMEN TESZT

Hogyan neveljen a tenyésztő nagy reménységeket?

JOGOSÍTVÁNYT AZ EBTARTÓKNAK?

Miért kellene, és még miért nem lehet?

A MALLORCAI BULDOG

Egy kutya, sok néven

FOGAS KÉRDÉSEK

ARGENTIN DOG, a fehér acél

Kutya.hu

Állítsa be kezdőlapnak

On-line kutya | Kutyaújság | Fórum | Hírlevél | Impresszum | Médiaajánlat

2008. Június 16., Hétfő – Juszti

- A kutyáról
- Gyerek és a kutya
- Társunk a kutya
- Fajtaismeretetek
- Tenyésztés

MITŐL SZÁNHÚZÓ EGY SZÁNHÚZÓKUTYA?

Az SHC Siberian Husky Club Deutschland tenyésztői szabályzatja szerint a szánhúzó kutyák tenyésztésére a 2008. évi FISTC Szánhúzó kutyás Európa Bajnokságon a szibériai huskykkal futó német versenyzők 3 aranyérmes és 3 dobogós helyezést szereztek. Az ugyanabban az évben a 2008. évi svédországi WSA Sprint és Middistance Kutyaszánehajító Világversenyen is 6 aranyérmes és 11 dobogós helyezést értek el szibériai huskyjaikkal a német sportolók. Mindezeket követően több aranyérmes és dobogós helyezett versenyző is német tenyésztési szibériai husky kutyákkal futott...

Kereső

OK

• APRÓHIRDETÉSEK

Kutyatenyésztők

MITŐL SZÁNHÚZÓ EGY SZÁNHÚZÓKUTYA? AZ SHC SIBERIAN HUSKY CLUB DEUTSCHLAND TENYÉSZTŐI SZABÁLYZATA

A 2008. évi FISTC Szánhúzó kutyás Európa Bajnokságon a szibériai huskykkal futó német versenyzők 3 aranyérmes és 3 dobogós helyezést szereztek. Az ugyanabban az évben a 2008. évi svédországi WSA Sprint és Middistance Kutyaszánehajító Világversenyen is 6 aranyérmes és 11 dobogós helyezést értek el szibériai huskyjaikkal a német sportolók. Mindezeket követően több aranyérmes és dobogós helyezett versenyző is német tenyésztési szibériai husky kutyákkal futott...

„Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan”

Mintegy 30 évvel ezelőtt egy kanadai jogi vita kapcsán feltették a következő kérdést Dr. Roland Lombard amerikai állatorvosnak, a fajta legendás híri szakértőjének, az ISDRA International Sled Dog Racing Association egyik megalapítójának.

„Mivel a szibériai husky szánhúzókutya, és nekem van egy szibériai huskym, akkor úgy is mondhatom, hogy van egy szánhúzó-kutyám.”

Doc Lombard nagyon határozottan azt válaszolta, hogy „nem”, majd a válaszát megindokolta.

„Az a tulajdonság, ami a kutyát szánhúzókutyaává teszi, nem látható, nem tapintható és nem mérhető. E nélkül azonban a kutya elveszíti az értékét és az északi származására való hivatkozását. Ez a tulajdonság a futásért, a húzásért és a sebességért való, mindhalálig tartó elkötelezettség. Sajnos, ez a tulajdonság csak munka közben tesztelhető.... És sajnos, ha az ember a szelekció során lemond erről a tulajdonságról, akkor nagyon kevés generáció alatt örökre elveszíti azt.”

A hatályos AKC standard, valamint az FCI Nr. 270/02.02.1995./GB számú standardje értelmében "a szibériai husky gyors és könnyű lábú, jellemzően szabad és kecses mozgású, középtermetű munkakutya, amely eredeti feladatát hamba fogva, könnyű terhek nagy távolságokra való elszállításával teljesíti. Testfelépítése és testének arányai az erő, a sebesség és a kitarás egyensúlyát tükrözik".

De mitől is lesz szánhúzó egy szánhúzókutya? Milyen a hatékony mozgás? Ezt elég nehéz leírni annak, aki még sosem látott valóban könnyű léptű kutyát. Minél több munkát fektet ugyanis a kutya az előrehaladásba, annál több energiára van szüksége. Az ember hajlamos arra, hogy a legkeményebben dolgozó kutyáját kiemelten kezelje, pedig egyáltalán nem biztos, hogy az a kutya a legjobb a csapatban.

Magyar Népszabadság

Június 14., szombat
News hírtelevízió is
Magyarországi
Ezt az utóbbi időben a
n is elférő
nővekvő angolai
acsony magyar árak
en ebet vesznek
közben a
e sokszor alkalmatlan,
sz körülmények
k rengeteget
zük el is pusztul - írja

olások: 1)
zzál

Atvédők

Június 13., péntek
töttek és ettek dán
megfontolásból, ám
el: kitiltották őket a
és honlapról.

olások: 0)
zzál

Június 12., csütörtök
robbantott a
esült Államokban egy
közeliében.

olások: 0)
zzál

el száz
nem EU-konform

Június 11., szerda (MTI)
még mindig 150-170
ó van, amely nem
előírásoknak. A
Magyarország

www.kutya.hu

Címlapfotó: Juhász

4 ARGENTIN DOG,
a fehér acél

16 CARMEN TESZT
Hogyan neveljen a tenyésztő nagy
reménységeket?

**21 „RENDŐRKUTYÁK”
CIVILEKNEK**
A kutyasport fejlődése az ebtenyésztés
hanyatlását hozhatja?

**24 JOGOSÍTVÁNYT
AZ EBTARTÓKNAK?**
Miért kellene, és még miért nem lehet?

32 KÖNYVAJÁNLÓ
– Homeopátia és a kutya
– „Neked ugatok!”

**38 AZ ARANYFOGÚ GRIFFON
ESETE**
Kutyák fogorvoslása a boldog békeidők Budapestjén

**42 „FEKETÉZŐK” TALÁLKOZÓJA
DEBRECENBEN**

KUTYA SZÖVETSÉG[©] kinológiai lap

2030 Érd, Törökbálinti út 34.

Telefon: 06-23/373-657 • Fax: 06-23/523-930

www.kutya.hu • E-mail: kutya@kutya.hu

Felelős kiadó: Juhász László főszerkesztő

Olvasószerkesztő: Mirtse Áron

Nyomdai előkészítés: Illovszky Gyöngyi

Lapterv design: Végh Ágnes

Nyomás: Érdi Rózsa Nyomda

Felelős vezető: Juhász László

HU ISSN 1418-4354

Terjeszti: a HÍRKER RT., a Magyar Lapterjesztő RT.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.

Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1.

Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél,

e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu

faxon: 06-1/303-3440.

További információ: 06-80/444-444.

Ha az ember az argentin dog, azaz dogo argentino után érdeklődik, jó eséllyel valamilyen „harci kutyákkal” foglalkozó könyvben lelhet rá e nagyszerű fajtáról szóló információkra. Túl azon, hogy a „harci” elnevezés önmagában is félrevezető és értelmetlen, a dogo esetében teljességgel téves is, hiszen ő – és ezt már kevesen tudják róla – tetőtől talpig vadászkutya.

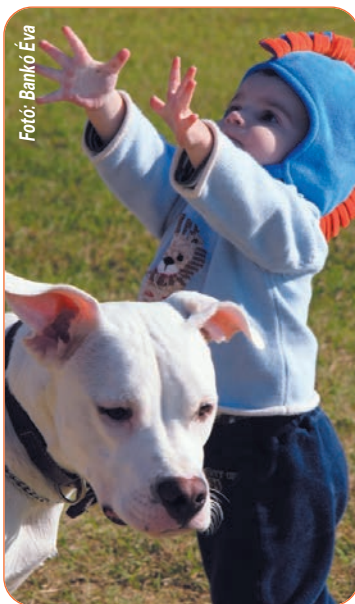
A dogo megjelenése kétségtelen tükröz némi „viador-beütést”, de mindez eredeti funkciójából következik. Ahhoz, hogy tökéletesen elláthassa feladatát, atlétikus izomzatra, satuerősségű, masszív állkapcsokra és megingathatatlan bátorságra van szükség, mely a legtöbb egykori viadorfajtának szintén sajátja, ám a dogo több tekintetben is messze felülmúlja a puszta megjelenését.

Az argentin dog azon kevés fajta közé tartozik, melynek megszületését teljesen világos cél indukálta, és kialakulásának lépcsőfokai is tisztán nyomon követhetők. Argentínában a spanyol hódítók által teremtett hagyománya volt a lóhátról űzött hajtó-vadászatoknak. Ezeken az Európából importált, hagyományos vadászkutyafajták (vizslák, kopók, agarak, vérebek) rendre csődöt mondtak. A végeláthatatlan dél-amerikai puszta, a pampa rendkívül nehéz feltételeket teremt a kutyák számára, nemcsak nagysága, hanem az arculatára jellemző, egymást váltogató füves síkságok, áthatolhatatlan bozótosok és nehezen járható, vizes mocsarak miatt. A tradicionális vadászfajták átvitt értelemben, de olykor szó szerint is elvéreztek a nagyvadakkal vívott küzdelmekben a szélsőséges helyi viszonyok között.

Az argentin vadászok temperamentumuknál, szokásaiknál fogva régóta vágytak egy olyan vadászkutyára, mely önállóan felkutatja, felhajtja és elfogja az általuk legkedveltebb zsákmányokat: a megélhetését jelentő

ARGENTIN DO

marhaállományt tizedelő pumákat, valamint a terményt és legelőket dézsmáló, feldülő vaddisznókat. Kezdetben a térség másik kedvelt szórakozásának, a kutyaviadaloknak egyik legeredményesebb résztvevőjével, a cordobai viadorkutyával próbálkoztak. A kizárólag másik kutya elleni harcra szelektált fajta azonban messze alulmúlta a várakozásokat. Nem igazán hozta lázba a vad szagnyoma, problémás természete pedig végképp nem tette alkalmassá a vadászatra.

Fotó: Bankó Éva

Fotó: Bankó Éva

Nemes vadász a nemesi házból

Akad azonban valaki, aki látott fantáziát az elképzelésben. *Dr. Antonio Nores Martinez* gyermekkorában a cordobai ebek bűvöletében telt. Elhatározta, hogy ha törik, ha szakad, nem hagyja veszni a fajta értékeit, és átforgalmazza azt a vadászat követelményei-

hez. Korai halála miatt a doktor sajnos nem láthatta, hogy elképzelése miként ölt testet a dogo formájában. Elképzelését testvére, *Dr. Augustin Martinez* és fiai vitték tovább. Martinezék – mint az ország egyik leg híresebb nemesi családja – természetesen szintén hódoltak a vadászat szenvedélyének, tehát pontosan tiszt-

tában voltak azzal, hogy milyen kutyára van szükségük, gondosan felépített tenyésztői koncepciójuk pedig tartalmazta, hogy mely fajtákból kívánják megalkotni a helyi szélsőséges körülmények között is helytálló, tökéletes vadászkutyát.

Alapként természetesen továbbra is a cordobai viadorkutya szolgált, melynek közepes termetét német doggal való keresztezéssel növelték. A robusztusság és szívósság megőrzésére bulldogot (rég típusú „munkabuldogot”) használtak, míg a vadász-készségek fejlesztéséhez angol pointereket alkalmaztak. A futáskészség és gyorsaság fejlesztéséhez az ír farkaskutyát, az elszánt küzdőszellem és féltelmetes harapóerő eléréséhez pedig a bullterriert és a bordeaux-i dogot hívták segítségül. A csontozat és az ideális méret rögzítéséről, valamint a külső körülményekkel szembeni ellenállás, továbbá a munkaszeretet fokozásáról a pireneusi masztiff gondoskodott, míg a kiemelkedő intelligenciáért, az ember iránti szeretetért, gyöngéd ragaszkodásért és kezelhetőségért a boxer volt a felelős. Az így létrehozott fajta kimagaslóan ötvözte magában mindazokat a képességeket, amelyek az argentin vadászok elvárásait tükrözték, és amelyek a mai

Fotó: Juhász

DOG, a fehér acél

Fotó: Bankó Éva

napig egyedülállóvá teszik a vadász-kutyák között.

A tenyésztés tulajdonképpen folyamata az 1920-as években kezdődött, '28-ra megszületett az első fajtaleírás is, de szélesebb nyilvánosság elé csak 1947-en került a dogo. Ebben az évben volt az ősbemutatója egy vadászati kongresszuson. Mondani sem kell, hogy a tömegek le voltak nyűgözve az addig ismeretlen, fantasztikus kutyák láttán. Hazájában '54-ben ismerték el, a nemzetközi kynológiai szövetség 1973-ban jegyezte be hivatalosan új fajtaként.

A nagy fehér vadász

A dogo végső formájában tökéletesen alkalmassá vált a speciális argentin vadász módszer, az ún. monteria követelményeinek teljesítésére. Ennek során a vadászok lóhátról követik 4-5 fős kutyafalkájukat, mely megkeresi, felferi, majd üldözőbe veszi a nagyvadat (puma, vaddisznó). Az üldözők, ha kell, tereptől függetlenül, napokig a zsákmány nyomában haladnak, végül utoléri és lefogják, míg a vadász – a hagyományok szerint törrel – megadja neki a kegyelemdőfést. A vadászat minden formája természetes küzdelem zsákmány és ra-

gadozó között, mely ősidőktől kezdve végigkíséri az emberi életet, kultúrát. Mindez mélyen belénk ivódott örökség. (A kultúraantropológia bizonyos nézetei szerint a labdajátékok is a vadászat rituáléját szimbolizálják. A vadászok a csapatok játékosai, a zsákmány elejtéséhez szükséges dárdát a labda testesíti meg, a prédát pedig a kapu szimbolizálja.)

A valódi ragadozás, az igazi zsákmányejtés sokszor valóban erőszakos aktus, de mégsem öncélú vérontás, hanem a természet körforgásának szerves részét képezi. Az európai fülnek elsöre talán barbárnak tűnő monteria semmivel sem kegyetlenebb, mint harcias terriereket eresztetni a rókalyukba, vagy német vizslával lefojtatni a vadállományt pusztító dűvadat, adott esetben kóbor macskát. Sőt, ha jobban belegondolunk, bizonyos tekintetben „sportszerűbb” (és a vadász számára veszélyesebb) küzdelem, mint például magaslesről, távcsöves puskával lepuffantani a gyanútlan vadat. Persze ahány ház, annyi szokás. A lényeg, hogy ez az összetett módszer minden tekintetben a maximumot követeli meg a kutyától: a vad felkutatásához kiváló légszimatot, melynek segítségével árkon-bokron képes követni a nyomot,

a hosszas üldözéshez kitartást és állóképességet, a veszélyes vad lefogásához pedig rendíthetetlen magabiztosságot és küzdőszellemet. Még hófehér színe sem a véletlen műve, hanem hasonló célt szolgál, mint a nyájlőrző fajták esetében: az üldözés olykor alkonyatig is eltarthatott, és a vadásznak sötétben is pontosan kellett tudnia, hogy kutyái hol tartózkodnak. Érdekességként említik, hogy a dogo vadászat közben szinte néma. Légszimatot keres, és ha szagot fog, nem pazarolja erejét holmi tutulásra, hanem lendületesen megindul. A zsákmány megpillantásakor azonban előtör belőle egy hang, amit a tulajdonosok csak „dogoüvöltésnek” titulálnak. Ezt a vad látványára kiszabaduló, semmivel össze nem tévesztendő, háborzongató „csatakiáltást” általában igen rövid ideig hallatja, ugyanis hamar tele lesz a szája vaddisznóval...

Monteriamentes mindennapok

Bár a dogókat falkában használják vadászatra, a civil mindennapokban igen nehezen szocializálhatók az azonos neműek társaságához. A csetepaté megelőzéséhez egy dolog szükséges: a vad szaga. Még az esküdt ellenségek is képesek felfüggeszteni a másik fél iránti utálatukat, és képesek összedolgozni a vadászat alatt. Ilyenkor annyira összpontosítanak, hogy gyakorlatilag kikapcsolják a külvilágot. Mivel azonban viszonylag kevés ember jár-keel egy hús-vér vaddisznóval a kabáthajtókája alatt, hogy szükség esetén elterelje vele a rivalizálók figyelmét, marad a fokozott elővigyázatosság.

Napjaink argentin dogja már amúgy is felcserélte a pampák kihívásait a nappaliban álló kanapé nyújtotta kényelemre. Azonban az, hogy a dogók egy része már nem vadászik, még nem azt jelenti, hogy automatikusan paragon kellene hagyni képességeiket. A hétköznapi, civil életritmusba könnyedén illeszthető sportkutyázás is nagyszerű terület számukra. Különösen a modern, zsákmányos alapokra épített őrző-védő sport jelent kiváló alternatívát, mivel eredeti szakmája is a nagyvadakkal folytatott közelharc. Ez persze nem azt jelenti, hogy vadász-készségeit – melyek között a

küzdőkészség is szerepel – az ember ellen kellene fordítani. Ez nem lehet cél a kiképzés során: a zsákmány csakis a csibészkar lehet, melyért a segéddel kell megküzdeni. Tekintettel a dogo fizikumára, őrző-védő kiképzését csakis gyakorlott szakemberek segítségével szabad elkezdni. Kifejezetten veszélyes, ha felkészületlenül fognak bele, és csak felesleges agressziót hoznak felszínre belőle.

A képzett dogo őrző-védő munkája lenyűgöző látvány. Egyes meg nem erősített mendemondák szerint különösen kezdetben, mikor a segédek még nem voltak felkészülve a dogo rendkívüli fizikai képességeire, igen csak komoly meglepetések érték me nekülölfogásnál. Ennél a gyakorlatnál a csibész elszalad, és karját rövid üldözést követően kell elkapnia a kutyának. A dogo 45-50 kilójához iszonyatos sebesség, rugalmasság és dinamizmus társul, ami együttesen le hengerlő erőt képvisel. A beszámolók szerint a dogók a „szökő” segédet pillanatok alatt utolérték, 2-3 méterről elrugaskodva, fejmagasságban úszva a levegőben, röptükben ragadták meg, és úgy rántották a földre, hogy csak úgy döngött alattuk a talaj.

Kidolgozott test, kifinomult jellem

A dogo szemet gyönyörködtető, száraz izomzata impozáns látvány, de mindez mit sem ér, ha gazdája nem tartja kézben kutyáját. Sokan elfelejtik, hogy felelős kutyatartó csak sikeres engedelmisségi képzést követően kezd bele a komolyabb őrző-védő foglalkozásokba, ez másképp elképzelhetetlen. E téren sincs semmi okuk aggodalmaskodni a dogo-tulajdonosoknak. Annak ellenére, hogy vadászat közben az argentin dog önállóan dolgozik, és ereiben az önfejűsége hajlamos bulldog vére is csörgedezik, már tenyésztésének hajnalán az elvárások között szerepelt a kimagasló intelligencia és gazdacentríkusság. Ez nemcsak abból fakadhatott, hogy kialakítását egy nemesi család irányította, hanem abból is, hogy eredeti funkciójában mit sem ért volna az olyan kutya, amely saját szakállára, az embertől teljesen függetlenül, a maga örömeire vadászik. Ebből kiindulva a

mindennapi életben is szükséges alapengedelmesség könnyen megtanítható neki.

Mindenféle ellentétes híresztelés és marcona külső dacára a dogo családja körében ellenállhatatlan bohóc, mely tulajdonság eredete nyilván a boxer- és bullterrier-örökségben keresendő. Örömeiben különösebb be melegítés nélkül képes egy rugalmas felugrás kíséretében homlokra csókolni gazdáját, a szeretettől olvadozó dogo ellágyuló arc kifejezése, fülig

Sajnos azonban a dogo súlyosabb problémától is szenved, mint az időjárás. Ez pedig a sükettség. A kialakításához felhasznált bullterrierről ugyanis csak akkor derült ki, hogy földsíket, mikor már régen késő volt bármit tenni. Ez a fogyatékos ság sajnos igen erőteljesen öröklődik, és a tenyésztők minden erőfeszítése ellenére is gyakorta felüti a fejét. Ezen egyedek szigorú szelekciója kényes kérdés, hisz megfelelő gondoskodás és odafigyelés mellett

Fotó: Bankó Éva

húzódo mosolya és bandzsítása pedig végképp szöges ellentétben áll a „hófehér terminátor” alaphelyzetben markáns arcvonásaival. Szokás a gyermekek tökéletes babysittereként emlegetni, bár ez némi kiegészítésre szorul. Igaz, hogy fájdalomküszöbe lehetővé teszi, hogy ellenálljon a legvadabb lurkók rohamainak is, azonban kifejezetten nagytestű, dinamikus mozgású fajta, aki akaratán kívül elsodorhat, fellökhet egy kisebb gyermeket úgy, hogy abból sérülés származhat. Magyarán gyermekekkel csak felügyelet mellett legyen együtt! A dogo lakásban és kertben is kiválóan érzi magát, de csak ha rendszeresen kiviszik sétálni. Kerti tartásánál az őszi-téli hónapokban bizony gondoskodni kell megfelelően temperált helyiségről, ahol időről-időre átmelegedhet. Az éjszakát pedig mindenképp fűtött helyen kell töltenie, mivel rövid, aljszörzet nélküli bundája nem sok védelmet nyújt a hideg ellen.

a süket dogo is képes ugyan boldog életet élni, de be kell látni, hogy sokak számára túl nagy a kísértés, hogy egy-egy, amúgy jól sikerült, de ilyen téren fogyatékos kutyát fedezzessenek, tönkretéve számos lelkiismeretes tenyésztő munkáját, valamint a fajta egészségét. Persze a halláskárosult vagy süket dogónak is joga van az élethez, ám ezeknél az egyedeknél időben elvégzett ivartalanítással gondoskodni kell arról, hogy ne kerülhessenek vissza a tenyésztésbe.

Öröndetes, hogy a dogók többnyire olyan tulajdonosok kezében vannak, akik becsülik csodálatos képességeit, szeretetreméltó jellemét, és nem használják felelőtlen célokra, hanem családtagként kezelik e nemes pumavadászt.

Balaskó Norbert

„VADÁSZKUTYA, nem pedig harci eb!”

Őszi Csaba igen mozgalmas életet él. Elfoglaltságai miatt csak hosszab, több hónapos egyeztetés után sikerült végül leülnünk beszélgetni. Csaba, az argentin dog fajtahonosítója 18 éve töretlenül foglalkozik a dogo tenyésztésével.

Első benyomásom az volt, hogy Csaba sportos megjelenése, határozott, dinamikus viselkedése mennyire hűen tükrözi szeretett fajtája habitusát, nyilván nem véletlenül. Los Diavolos kennelének kutyái nemcsak jól felismerhetők, „los diavolos” típusjegyeket mutatnak, de nemzetközi szinten is igen magasán jegyzett minőséget képviselnek. (A cikk megszületésekor értesültem legfrissebb sikerükről: Szandokán nevű kanja Európa-győztes címet nyert.)

– Talán túlzás nélkül állítható, hogy a fajtahonosító vállalt nagyobb teher nyomja, mint másokét, hiszen ő az, aki megismer-teti az embereket egy addig ismeretlen faj-tával, sok esetben ő adja meg azt az arcu-latot, mely később meghatározó lehet. Te hogyan élted meg mindezt?

– Megmondom őszintén, hogy én sosem mint „fajtahonosító” közelítettem meg a

tenyésztést. Akik ismernek, tudják rólam, hogy mindenben, amivel foglalkozom, a maximumra törekszem. Így van ez a sportban, a munkában és a kutyatenyésztésben is. Emellett sosem szégyelltem tanulni másoktól. Hozzá kell tennem, hogy különösen kezdetben, mikor internetnek még hírehamva sem volt, sokkal több időt és energiát igényelt az információszerzés.

A dogózásba viszonylag tisztán körvonala-zott szándékkal fogtam. Olyan kuriózumfaj-tát szerettem volna tartani, mely nagytestű, sportos, rövid szőrű, intelligens és egészséges. Jártam az országot, később a világot, a „fajtámat” kutatva, mígnem Bécsben meg-láttam egy import argentin dogot, dr. Otto Schimpf tulajdonában, akit a fajta európai apostolának tartanak. Azonnal tudtam, hogy „ő” az, akit kerestem. Hamarosan ki-derült, hogy Magyarországon ismeretlen a fajta. Nem kevés utánjárást követően végül ’90-ben, Szerbiában sikerült megvásárol-nom saját, és az országban is első dogo-mat, aki egy argentin import kan és egy holland szuka párosításából született. Nagy-on jó kutya volt, aki magában hordozta a fajta kiemelkedő tulajdonságait: dinami-kus, intelligens, barátságos és játékos volt, kiváló vadász-készséggel megáldva.

Ahogy felmerült a tenyésztés gondolata, rá kellett jönnöm, hogy az még nehezebb ügy, ugyanis Európában kevés volt az iga-zán minőségi kutya, Argentína meg igen messze van, másrészt nem is szívesen ad-tak el kutyát külföldre. Nagy-on-nagyon sok pénzbe és időbe telt tehát az információ-gyűjtés és az ismeretségek kiépítése. Tag-ja lettem az Amerikai Dogo Szövetségnek, és kinti rokonokon keresztül a fajta megál-modóival és kitenyésztőivel, a Martinez családdal is felvettem a kapcsolatot. Ők addigra már abbahagyták a tenyésztést, de készséggel irányítottak egy általuk elismert tenyésztő házaspárhoz, hogy a minőség javításához további kutyákat hozhassak be az országba.

Időközben abban a fantasztikus szerencsén volt részem, hogy ’94-ben személye-sen is megismerkedhettem a perui Luis Milla de la Cruis-zal, a világhírű El Tumi kennel tulajdonosával. Sikerült összebarát-

koznunk, és tőle vásároltam a ’93-as világ-kiállítás második helyezettjét, *Ucayali del el Tumi*, akire a későbbi tenyésztést ala-poztam. Még ebben az évben érkezett hoz-zám szintén Cruis-tól a *Yunca de el Tumi* nevű szuka is. Innen kezdve folyamatosan Argentínából frissítettem az állományomat, aminek eredményeképpen kiforrtak a Los Diavlos kutyák.

– Összefoglalnád röviden, hogy melyek kenneled kutyáinak azon jellemzői, melyek a számtalan hazai és nemzetközi sikerét eredményezték, illetve hogy milyen gya-korlati tenyésztői munkásság vezetett idá-ig a maximalizmus mellett?

– A Los Diavlos kutyákat markáns fej-tí-pus, kifogástalan anatómia, roppant fizi-kum és emellett kiváló mozgás jellemzi, mely kimagasló intelligenciával és nagyfo-kú vadász-készséggel ötvöződik. Nehéz len-ne felsorolni azokat a címeket, melyeket saját kutyáink és a tőlünk származó utódok elértek. Ahogy korábban is mondtam, én a dogozásban is mindig arra törekedtem, hogy a legtöbbet hozzam ki magamból és a kutyáimból. Ez a versenyszellem hajtott arra, hogy keressem az erős konkurrenciát, hiszen nyerni csak erős mezőnyben dicső-ség. Végigjártam Európát, majd később már az argentinokkal versenyeztem. Leg-nagyobb elismeréseim között azonban mégis azokat tartom számon, melyek nem szalagokban vagy kupákban „mérhetők”. Ilyen volt például, mikor *Eduardo Lavado* argentin tenyésztő, a *Los Medanos* kennel tulajdonosa 2000-ben az én egyik kanom-mal akart fedeztetni. De említhetném azt a megtiszteltetést is, mikor dr. Otto Schimpf, aki a fajta egyik legjobb, legelismertebb bí-rája, Európa öt legnevesebb tenyésztete kö-zé sorolta kenneletemet. Szintén meghatá-rzó emlék és óriási elismerés volt, mikor a már említett Schimpf úr a 2005-ös CACIB-on mindkét nap az én kutyámat ítélte a leg-jobb-nak (saját import, argentin champion kutyájával szemben is!).

Azt, hogy mi vezetett idáig, egyszerűbb rö-viden összefoglalni, mint amennyire sok munkával és idővel járt megvalósítani az életben. Számomra három alapelv létezett és létezik a mai napig. Az első, hogy minő-

séget csak minőségből lehet produkálni. Mindig törekedtem arra, hogy csak a legjobb alapanyagból tenyesszek. Ezért jártam a világot, nem kevés időt és pénzt áldozva, hogy a legjobb vérvonalakkal frissítsem sajátjaimat. A második elvem, hogy szigorúan és kizárólag a legjobb minőségre szelektálok. Lehet, hogy ez kissé keményen hangzik, de nincs értelme kimagasló vonalakkal dolgozni, ha utána nem a legmagasabb színvonalra törekszik az ember. A harmadik alapelvem a stabil és körültekintő vonaltenyésztés fenntartása, melynek eredményét az előző két alapelvhez való viszonyulás határozza meg. Maximalizmus nélkül a vonaltenyésztés csak olyan beltenyésztéshez vezet, mely rövid időn belül visszajára fordul. Persze hozzá kell tenni, hogy a tenyésztői sikerekhez szerencse is szükséges, de ennek szerepét annál jobban tudjuk minimalizálni, minél többet, s minél elszántabban megteszünk mindent célunk eléréséért. Számomra ez nem kérdés, hiszen a dogozás nekem már olyan hobbi, életforma, életcél, amely nélkül elképzelhetetlen lenne az életem. Ha soha többé nem tenyészténék, akkor is mindig lenne argentin dogom.

– Kutyaíid jellemzői között kiemelted a határozott vadász-készséget. Tudvalevő, hogy az őshazában a tenyészalkalmasság részét képezi ennek konkrét felmérése is. Hogyan lehet ezt európai, hazai körülmények között vizsgálni, illetve szempont lehet-e ez a mai dogotenyésztésben?

– Mindenekelőtt tisztázni kell, hogy az argentin dog vadászkutya, nem pedig „harci eb”, aminek egy időben teljesen tévesen titulálták. A régi idők legnagyobb tenyésztői kizárólag a vadászok közül kerültek ki, akiknek funkciójában használható kutyára volt szükségük. A dogo az egyetlen fajta, melynek feladata a nagyvad (vaddisznó, puma) önálló felkutatása és lefogása (nem megölése!) addig, amíg a vadász oda nem ér. Az argentin dog tehát mindenekelőtt egyedülálló munkakutya, és ilyen megközelítésből értelmetlen volna tenyésztésével komolyan foglalkozni anélkül, hogy belső adottságaira, elvárt készségeire ne fektetnénk hangsúlyt. A mai „modern” viszonyok között ennek garanciáját egyedül az jelenti, ha olyan kiemelkedő kennelből vásárolunk kutyát, ahol a küllem mellett nagy hangsúlyt fektetnek az eredeti funkció megőrzésére is. Többek között ezért is importáltam a legjobb argentin kennelek kutyáiból. Azt is hozzá kell tenni, hogy az említett tenyészszemlék tesztjein, ahol a kutyának

határozott fogással kell megállítania egy vaddisznót, vagy éles vadászatokon kizárólag a kutyák testi épsége forog veszélyben, és gyakorlatilag csak ők sérülhetnek meg komolyan. A vaddisznó vastag bőre és sodrony-durvaságú sörtei miatt legalább annyira védve van, mint az őrző-védő segéd a kutyaiskolában.

A '90-es évektől kezdve én minden kutyám vadász-készségét leteszteltem. Szerettem volna elérni azt is, hogy az eredetihez hasonló tesztet mi is beemeljük a tenyészalkalmassági vizsga követelményei közé, de ez a túl nagy ellenállás miatt végül nem sikerült. A hazai viszonyok között, bizonyos helyeken ma is le lehet mérni a kutyák meglévő vadász-készségét, fogságban tartott, ketreccel elválasztott vaddisznókon. Ebben az esetben persze átfogó képet nem kaphat az ember a dogo összetett vadász-készségéről, de a vad iránti érdeklődését, reakcióját meg tudja vizsgálni. Texasban legálisan rendeznek az eredetihez hasonló teszteket (hangsúlyozottan nem állatviadalt!), ahová egész Európából utaznak ki tenyésztők, tulajdonosok, jelezve, hogy igenis van igény a dogo eredeti belső adottságainak megőrzésére.

– Nem próbálták meg mások, más irányban kihasználni a dogo adottságait? Gondolok itt a kutyaviadatokra, orvvadászatra... Milyen legális alternatíva létezik a fajta számára a vadászatokon kívül, ami eredeti formájában hazánkban nem engedélyezett?

– Hallottam próbálkozásokról, de szerencsére az általam említett egyik területen sem vált be igazán. A viadatokon a pitbullnak nem nagyon volt ellenfele. Az orvvadászoknak pedig túl ritka, túl drága, és legfőképpen túl feltűnő. Sajnos markáns külleme és az egy időben jellemző negatív hangulat miatt egyesek a dogót is veszélyes „harci kutyaként” állították be. Sőt, teljesen érthetetlen okokból egyes országokban (Anglia, Hollandia) a mai napig tilos a tartása. Ezen sztereotípiák hatására sokaknak fogalma sincs arról, hogy a dogo milyen csodálatos adottságokat rejt. Mivel a kitenyésztése során mindig is alapvető elvárás volt vele szemben a magas szintű intelligencia, ezért természetesen a sportcélú őrző-védő munkában kitűnően lehet használni, ahol intelligenciája mellett látványosan veszi hasznát hihetetlen fizikai adottságainak. Mindezek ellenére a dogo az egyik legjobb és legmegbízhatóbb családi kutya is egyben. Egy igazi dogóval nem fordulhat elő, hogy túlzottan ag-

resszív lenne, vagy családját, gazdáját fenyegetné. Bár a hivatlan vendég számára megjelenésük igen félelmetes, ezért elsőrangú házörzők, az argentin dogok mindig is barátságos, gazdájukat szolgáló, kiszámítható viselkedésű kutyák voltak. A kezelhetetlen, vad argentin dog nemcsak nemkívánatos, de fajtájának szégyene is egyben.

– Közismert dolog, hogy a fehér színű kutyák általában érzékenyebbek, és leginkább a különféle bőrbetegségekre fogékonyak. Ilyen téren mi a helyzet az argentin doggal?

– Ez valóban így van. Mindazonáltal emiatt is törekedni kell az erős pigmentációra a tenyésztés során, melynek azonban határozott fehér színű szőrzettel kell párosulnia, hogy a pigmentáltság ne „üssön át” a szőrzeten. Sokáig nem volt követelmény a komplett fogazat, amit igen nehéz volt korrigálni. Sajnos azonban nagyobb gondot jelent a fajtában látenssen megbúvó, süket-séggért felelős gén, mely a fajta kialakítása során az egyik ős által, véletlenül került a dogóba. Ezt a problémát csak nagyon akkurátus, módszeres szelekcióval lehet minimálisra csökkenteni, de sajnos még így is előfordulhat. A más fajtáknál sem ismeretlen, sőt egyre gyakoribb tápellergia is előfordul, de szerintem nem többször, mint más esetekben. A különbség csak annyi, hogy a tünetek a dogo fehér színe miatt sokkal látványosabban jelentkeznek.

– Olvastam, hogy valamikor, talán a '80-as években „kettévált” a fajta. A szétszabdás miben jelentkezett, illetve mi lett a folytatása?

– Valóban így van. Az időtájt megváltoztatták a standardot, és a marmagasság 60-65 centis határát feljebb tolták. Nehéz megindokolni ennek okát, vélhetően a küllemkiállítások „show-ja” nagyobb, látványosabb kutyákat kívánt. Korábban is volt méretbeli különbség a déli és északi területek kutyái között, mely ezáltal még nagyobbá vált. A magasság növelése mellett az egyre csontosabb, nehezebb, molosszoid típusú kutyák kezdtek divatba jönni, melyek fizikailag már teljesen alkalmatlanok voltak ellátni eredeti vadászfunkciójukat. Szerencsére a tenyésztők a '90-es években kompromisszumot kötöttek, melynek eredményeképp lejjebb vitték a korábban megnövelt mérethatárt, és száműzték a „molosszoid” szót a standardból, hiszen az argentin dog dinamikus, elfogó vadászkutya, és annak is kell maradnia.

Balaskó Norbert

AZ EBTÖRZSKÖNYVEZÉS HAJNALA Magyarországon 4. rész 1934-1935

Nézzük, hogyan is épült fel a honi kinológia szerkezete a múlt század elején? Mit jelentettek a hazai kutyatenyésztés szempontjából? Ehhez vissza kell mennünk az időben, amikor is megalkult a Magyar Ebtenyésztők Egyesületének Szövetsége, melynek alapítói a MEOE, a Komondor Egylet, az Országos Magyar Foxterrier- és Tacskótenyésztők Egyesülete, a Magyarországi Bulldog Club, valamint a MEOE rendőrkutya, foxterrier, vizsla és airedale szakosztályai voltak. A Szövetség célja az volt, hogy hatalmi vetélkedések nélkül a különféle egyesületeket egységbe tömörítse: alapszabályát 1928-ban a Belügyminisztérium jóváhagyta, s így törvényesen működhetett. A szervezet ideiglenes és alapító vezetősége levélben felkeresett minden magyar kutyás szervezetet, felajánlva benne a csatlakozás lehetőségét. E levélben hangsúlyozták azt is, hogy a később csatlakozók ugyanolyan jogokkal bírnak, mint az alapítók, s abban az esetben, ha vezetőségválasztásnál a többségi szavazatokat az újonnan belépők „tisztikara” kapja, az alapítók átengedik a vezetést.

1934. október 19-én a Magyar Királyi Belügyminisztérium rendeletet adott ki, mely a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének (MEOE) a Magyarországi Ebtenyésztő Egyesületek Szövetségével (MEESz) való egyesülését jóváhagyta, valamint a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete és az Országos Ebtenyésztési Tanács (OET) alapszabályait is megerősítette.

Ezzel lezárult egy folyamat amelynek célja az volt, hogy a magyarországi kutyás szervezetek nemzetközi szereplése, FCI-ben való megjelenése biztosított legyen. Ez volt az akkori Földművelésügyi Minisztérium feltétele ahhoz, hogy a MEOE tagja lehessen a (1933.08.10.) Nemzetközi Kynológiai Szövetségnek (FCI).

A papíron lefektetett nemes gesztus dacára a csatlakozások elmaradtak, ami részben azzal volt magyarázható, hogy ekkoriban még létezett a Magyarországi Telivér Kutyafajtákat Tenyésztők Egyesületeinek Szövetsége (MTKTESz), mely számos szervezetet tömörített magában. Ahhoz, hogy a MEESz fennmaradjon, kénytelen volt jogait és adminisztrációját 1931-ben a MEOE-ra ruházni, s ezt a következő évben a Belügyminisztérium jóvá hagyta.

Egyetlen, de nem egyedüli

Az FCI alapszabálya kimondta, hogy a tagországot képviselő szervezet államilag elismert legyen, s így Magyarországon is át kellett alakulnia a kutyás társadalom szerkezetének, hiszen ez volt az alapja az FM-támogatás elnyerésének, így az FCI tagságnak is.

Így, folytatódott az évek óta tartó tárgyalások MEOE és a független kisebb kutyás szervezetek között arról, hogyan lehetne ez utóbbiak számára teljes anyagi és erkölcsi függetlenségük fenntartása mellett az FCI-tagságból származó előnyökhöz hozzájutni.

1933. december 13-án a földművelésügyi miniszter által kiadott rendelet foglalkozik a Magyar Ebtörzskönyvbe (a MET-be) való iktatás jogosultságával. A rendelettel azt kívánták elérni, hogy a MET valóban minden fajtaegyesület számára elérhető legyen. A MET vezetését az állam továbbra is a MEOE-re bízta, **hangsúlyozva azt, hogy a kutyás**

szervezetek közötti egyenlőség mindenképpen sértetlen maradjon. A gyakorlatban ez úgy valósult meg, hogy a jelentkező kisebb kutyás szervezetek úgynevezett szerződéses társtagsági minőségben, a nemzetközi elismertség előnyeit élvezve csatlakoztak a MEOE-hez, mely mellett egyenlő tényezőként képviseltették magukat az Országos Ebtenyésztési Tanácsban (OET). Ez a gyakorlatban úgy valósult meg, hogy a kis egyesületek, melyeknek nem voltak szakosztályai, egy-egy tagot, míg a nagyobbak szakosztályonként egy-egy tagot, a MEOE pedig három tagot delegált. Az OET elnöke az egyesületeken kívülálló, előkelő közéleti személyiség volt, akit viszont a MEOE választott. A társelnököt és az elnököt a küldöttgyűlés saját soraiból választotta ki. Így a Tanács elnöki tisztségét Dr. József főherceg „ő királyi Fensége” vállalta el, aki fölszólalásában így beszélt: „a felajánlott elnökséget örömmel fogadom, s azt nem dísznek és tiszteletbeli tisztségnek, hanem komoly tevékenységet jelentő elnökségnek tartom”.

Törzskönyvezés együtt és egyenként

1934-ben már a világon egyre inkább elfogadottá váltak a törzskönyvek, s a nemzetközi kutyás szövetségek is megerősödtek. Különösen az FCI vált meghatározóvá, mivel tagjai ekkor Belgium, Hollandia, Spanyolország, Portugália, Olaszország, Svájc, Monaco, Írország, Jugoszlávia, Luxemburg,

Ausztria, Németország, Dánia, Csehszlovákia, Románia és Brazília vezető kutyás szervezetei voltak. A világon így nemcsak a kiállítási bírálókat, hanem a törzskönyvezés egységes rendje is kezdett kiformálódni. Ez némi változást hozott a Magyar Ebtörzskönyv szabályozásában is, így a törzskönyvi bejelentőlapok kitöltése a MEOE, illetve a hozzá csatlakozott társtag-egyesületek igazolt tagjainak kutyáira volt csak lehetséges. Ezen a kereten belül a törzskönyvezésnek két módja létezett:

I. „egyenkénti” törzskönyvezés

II. alomtörzskönyvezés

Az egyenkénti törzskönyvezés során bármilyen korú eb akár a tulajdonos, akár a tenyésztő felkérésére törzskönyvezhető volt, abban az esetben, ha megfelelt a fajtajellemeknek, s fajtatizsza származását hitelt érdemlően igazolni tudták. Ilyenkor egy citromsárga bejelentő űrlapot kellett aláírva kitölteni, s a bejelentőnek felelősséget kellett vállalnia az adatok hiteléért. Bizony, gyakran előfordultak olyan esetek, hogy „elfelejtették” aláírni a bejelentőlapot...

Az alomtörzskönyvezésre csakis három hónaposnál fiatalabb kölyköket lehetett bejelenteni. Ilyenkor alapfeltétel volt, hogy a szülők a MET-ben iktatva legyenek. Ha ez mégsem állt fenn, az apa- és az anyáállatot az alomtörzskönyvezéssel egyidejűleg, egyenkénti törzskönyvezéssel beiktathatták. Abban az esetben, ha az apaállat tulajdonosa külföldi lakos volt, és elismert törzskönyvvel rendelkezett, akkor azt nem kellett beiktatni. Az almot csak az egyesület által elismert és kennelnév-biztosítással rendelkező tenyésztő jelenthette be, s a különböző törzskönyvezési módokon iktatott kutyák között nem volt különbség. Viszont az alomtörzskönyvezés átalánydíjban történt, így az lényegesen olcsóbb volt egy-egy kölyökre számítva, mint ha valaki a már három hónaposnál idősebb állatot jelentette be külön-külön. Aki tehát kedvezményesen szeretne volna a törzskönyvet kiváltani, annak érdeke volt, hogy a MEOE által vezetett „Elismert amatőr tenyésztők névjegyzékében” szerepeljen.

Végleges védjegy: a kennelnév

Az alomiktatás elengedhetetlen feltétele ezenkívül az is volt, hogy a fedezte-

tést legkésőbb tizennégy napon belül bejelentésük, s a törzskönyvezendő kölykök számáról négy-nyolchetas korban értesítsék a MET vezetőjét. A kölyköket mindig a tenyésztő nevére iktatták, vagyis azon személyére, aki a fedeztetés idején az anyakutya tulajdonosaként a MET-ben szerepelt. Ez alól kivételnek számított, ha az anyakutyát bérbevették, de erről a törzskönyvezetőt a fedeztetéskor, vagy legkésőbb a kölykezés előtt két héttel értesíteni kellett, s a bérleti szerződést be kellett mutatni. Mivel, mint említettük, az alomtörzskönyvezés jóval olcsóbb volt, ezért voltak, akik megpróbálták kennelnevüket másoknak „kölcsonadni”, ám ezt a MET vezetői a törzskönyvezési szabályok kijátszására irányuló tevékenységnek tekintették, így ilyenkor a törzskönyvezést megtagadták, s a kölcsonadó, éppúgy, mint a kölcsonvevő többet nem törzskönyvezhetett kutyát a MET-ben. Az alomtörzskönyvezéshez narancsszínű bejelentőlapot rendszeresítettek, amit a fedezőkan tulajdonosának is alá kellett írnia, s mindkét szülőállat születési adatainak is szerepelnie kellett rajta.

Az „Elismert amatőr tenyésztők névjegyzékébe” való felvételt a leendő kennelnév feltüntetésével kellett a MEOE-nél kérni. Nem szerepelhetett olyan kennelnév, mely a MET-ben már előfordult, s a Brüsszelben, a Kennelnevek Nemzetközi Nyilvántartójában is ellenőrizték, hogy nincs-e a név már iktatva, illetve lefoglalva. Ezért a korabeli tenyésztők öt-hat nevet is felsoroltak jelentkezésükkor, s amikor megjött Belgiumból a visszajelzés, hogy mely nevek nem szerepeltek addig a jegyzékben, a maradékok közül lehetett válogatni. A beiktatott kennelnévvel a tenyésztőt felvették az Elismert tenyésztők névjegyzékébe; ekkortól saját tenyésztésű ebeit kizárólag ezzel a kennelnévvel jelölhette, s maga dönthette, el, hogy az állatok neveihez elő- vagy utónévként fűzi azt hozzá. Az alomtörzskönyvezésnél is kötelező volt a tenyésztőnek saját kennelnevét használnia, azt meg nem változtathatta élete végéig. Az Egyesület viszont szavatolta, hogy mások e kennelnév alatt nem törzskönyvezhetnek. A kennelnévért úgynevezett iktatási díjat kellett fizetni, mely általában két kutya egyenkénti törzskönyvezésének árával egyezett meg.

Magyar kutyának magyar nevet

Kennelnév gyanánt az 1930-as évek Magyarországon leginkább fantáziaszavakat használtak, de szép számban akadtak földrajzi eredetű megnevezések is (Hortobágy, Tisza), míg mások emléket akartak állítani a névvel életük kedves élményének. Magyar fajták esetén a kennelnév szinte törvényszerűen igazi magyaros csengésű, hazafias volt. A külföldi kutyáknál leginkább az a gyakorlat vált be, hogy a fajtagazda ország nyelvén szókincséből választottak nevet, így volt például Temze, Paris vagy Ausburg. Ezekben az esetekben megengedett volt a különféle előjárószavak használata, mint például a „von”, „of”, „de” vagy a „de la”. Az egyednevek megválasztásánál már ekkor elterjedt az a szokás, hogy a kennelen belül az ábécé sorrendjében haladva minden egyes alom kiskutyái nevének első betűje megegyezzen.

A törzskönyvezési díjakat előre kellett fizetni, se nem hiteleztek, sem átutalással nem lehetett kiegyenlíteni az összeget. A számlákat kizárólag az egyesület pénztáránál lehetett befizetni. Minden egyes eb külön törzskönyvezési számot kapott, függetlenül attól, hogy egyenkénti, vagy alomtörzskönyvezés útján került a MET-be. A beiktatott állatokról kemény kartonra nyomtatott, úgynevezett törzskönyvezési igazolványt állítottak ki, melyen a tulajdonos lakcíme, az eb neve, fajtája, neme, születési ideje, törzskönyvének száma, a szülők neve, és azok törzskönyvezési száma volt olvasható.

Dr. Tóth Zsigmond (folytatjuk)

A múltat VÉGKÉPP ELTÖRÖLNI...

A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete 1899-ben alakult. 1933-ban az egyesületet felvette tagjai közé a „Federation Cynologique Internationale” nemzetközi szervezet, az FCI. Mivel a nemzetközi szövetség minden államból csak egyetlen, államilag is „elismert csúcsszervezetet” vesz fel tagjai közé, ezért szükségessé vált a csatlakozás hatósági jóváhagyása és megerősítése, a MEOE állami csúcsszervé történő kinevezése. A földművelésügyi miniszter 1933. decemberében 91.383/1933. III. sz. alatt a FCI-hez való csatlakozást és a nemzetközi szövetségi tagságot jóváhagyta, egyúttal megerősítette a Magyar Ebtenyésztők Egyesülete által vezetett ebtenyésztői Magyar Eb Törzskönyv (MET) elnevezéssel.

Az FCI a MEOE-t vette fel tagjai sorába, mint az 1928-ban alakult **Magyar Ebtenyésztők Egyesületének Szövetségének tagját**, ezzel megtörtént a nemzetközi jogosultságoknak a többi egyesület részére való közvetítése. (Részben, hiszen már akkor is voltak akik kívül maradtak ezen a szerveződéson.) A szövetségi keretek és a törzskönyvezési organizáció érdekében saját szervezetén belül létrehozta az „Országos Ebtenyésztési Tanácsot”. Ehhez a szövetségi kerethez és a MEOE törzskönyvéhez autonómiájuk érintetlensége mellett csatlakozott a többi ebtenyésztői egyesület is. Ezt a szervezeti átrendeződést és a MEOE szövetségi jellegű alapszabályát a belügyminiszter 184.261/1934. VII. sz. alatt jóváhagyta.

A II. Világháború utáni években az ebek törzskönyvezését az FM ebtörzskönyvezési hivatala látta el. A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete nem működött. A Magyar Kutyások Országos Egyesülete 1956 februárjában alakult a TIT egy szakosztályából. 1966-ban a Magyar Kutyások Országos Egyesületéből újjászületett a MEOE, s lett ismét az FCI tagja, és végezte a MÉM felhatalmazása alapján (hogy ne mondjam: engedélyével) az ebek törzskönyvezését.

Jól illusztrálja mindezt az Egyesület lapjában 1980-ban megjelent keretes közlemény:

KÖZLEMÉNY

A törzskönyvezés állami feladat és ezt a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium megbízásából egyesületünk látja el.

Ebből okserűen következik, hogy az egyesületünk által kiállított származási lap közokirat. Abba egyesületi tag, azon túlmenően, hogy a tenyésztői vagy tulajdonosi rovatnál neve mellett saját nevét írja a tulajdonjog átruházásának igazolására, más bejegyzést nem eszközölhet. Tilos tehát a „Származási lap”-ra az új tulajdonos címét és nevét ráírni, mert ez esetben az egyesület tulajdonában levő törzskönyvek és a forgalomban levő származási lapok nem azonos tartalmúak.

Az új tulajdonos nevének és címének beírását kizárólag az egyesületi iroda eszközölheti és annak hitelességét aláírással és bélyegzővel igazolja.

Kérjük tagjainkat és kutyatartóinkat, hogy a közokirat hitelessége érdekében a fentieket pontosan tartsák be.

Dr. Szelényi Károly
jogtanácsos

1989 márciusában a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium Mezőgazdasági Főosztályán 15.072/4/1989 szám alatt fogalmazták meg egy levélben az alábbiakat:

„A kutyák törzskönyvezéséről szóló 11/1975./VII.21./ MÉM hatályon kívül helyezésével megszűnt a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének a kutyák törzskönyvezésével és tenyésztésükkel kapcsolatos teendők ellátásának kizárólagos joga.

A MEOE eddig fennálló monopóliumának „de facto” is meg kell szűnnie. Ennek érdekében azonban a MÉM intézkedésre nem jogosult.

Az Egyesületek törvényességi felügyeletét az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 14. §-a alapján az Egyesület székhelye szerint illetékes Ügyészség gyakorolja, illetőleg a törvény szerint ha az egyesület törvényes működése másképp nem biztosítható, az ügyész Bírósághoz fordulhat.

Előzőek alapján a MEOE-nek a törzskönyvezéssel kapcsolatban fenntartott, jogilag megalapozatlan kizárólagos gyakorlatát, mely a Magyar Ebtenyésztői Egyesületbe való betekintés esetleges meggátolásában nyilvánul meg, csak az Ügyészség szüntetheti meg.

Budapest 1989. március 30.”

Nem kitérve a kort jellemző torzskoldásokra, csak annyit jegyeznek meg, hogy a Legfőbb Ügyészség szétártta kezeit, és azt mondta, a jog eszközeivel nem biztosítható az Egyesületben a demokrácia érvényesítése, nincs más megoldás: alkossatok egy szigorúan szakmai rendeletet az ebek tenyésztéséről, az majd rendezi – a szakma mentén – a helyzetet. És megszületett a 64/1998.(XII.31.) sz. rendelet a fajtatizta ebek tenyésztési szabályairól.

A háború tartott 2008. október hetedikéig, amikor is a Legfelsőbb Bíróság jogerősen elutasította a Legfőbb Ügyészségnek a MEOE elleni, a tevékenység felfüggesztésére vonatkozó keresetét. A jogerős ítéletről szóló közleményét **Korózs András**, a MEOE Elnöke, az Egyesület weboldalán így zárja:

„Szóbeli indokolásában a Fővárosi Ítéltábla arra hivatkozott, hogy osztja az Alkotmánybíróság állásfoglalását, melynek lényege, hogy a rendelet hatálya alá csak az elismert tenyésztői szervezetek tartoznak, és semmi akadályja annak, hogy a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete az alapszabályának megfelelően FCI által elismert törzskönyvet vezessen, FCI által elismert kutyakiállítást, tenyészszemlét, munkaversenyt stb. rendezzen, és végezze mindazt a tevékenységet, amit több mint 70 éve az FCI-vel kötött nemzetközi szerződés alapján végez.”

Összefoglalás a MEOE tevékenységéről a jogerős bírói ítéletek és az alkotmánybírósági határozatok tükrében

A MEOE az egyesülési jogra, az FCI tagságára, az 1933-as csatlakozó megállapodásra hivatkozva régóta kivonja magát a hatályos állami szabályozás alól. Ennek egyik elemeként több beadvánnyal fordult az AB-hoz, melyekben az állami szabályozás, így különösen a 64/1998. (XII.31.) FVM rendelet

egészének, illetve egyes lényegi pontjai alkotmányellenességének megállapítását kéri.

Először is hangsúlyozni kell, hogy a tárgyalt érintően született négy AB határozat a szabályozás egészét alkotmányosnak találta, néhány, a szabályozás lényegét nem érintő, egy-egy paragrafuson belüli bekezdést megsemmisített.

Példaként felhozva, a tenyésztési programmal kapcsolatos pontot a tenyészcél fogalmi bizonytalansága miatt megsemmisítette, ugyanakkor az elismert tenyésztő szervezet, a kinológiai szövetség, a tenyésztési adat, a törzskönyv meghatározását a MEOE által felhozott érvek ellenére jogszerűnek találta, így alkotmányosnak minősítette a 4. § (1) bekezdését, mely szerint „Eb fajtát fenntartani, törzskönyvezni, teljesítményét meghatározni, tenyésztési adatot gyűjteni, nyilvántartani, feldolgozni, a tenyésztési dokumentációt kiadni csak tenyésztő szervezet jogosult. Fajtánként egy tenyésztő szervezet ismerhető el.”

E paragrafus értelmezéséből egyértelműen kitűnik, hogy az ebtenyésztés lényegét alkotó tevékenységeket csak és kizárólag az államilag elismert tenyésztő szervezet jogosult gyakorolni.

A Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.370/ 2006. sz. alatti, felülvizsgálat során hozott ítéletében megállapította, hogy „Az R. 4. § (1) bekezdése kimondja, hogy ebajtát fenntartani, törzskönyvezni, teljesítményét meghatározni, tenyésztési adatot gyűjteni, nyilvántartani, feldolgozni, a tenyésztési dokumentációt kiadni csak tenyésztő szervezet jogosult. Az alperes ilyen jellegű tevékenységet oly módon sem végezhet, ha a dokumentációt „nem hitelesként” jelöli meg.” (Az idézetben alperesként említett fél a MEOE.)

A hatályos jogszabályok és a fent hivatkozott jogerős ítélet egyértelműen meghatározzák, hogy a MEOE, mint egyesület milyen tevékenységeket nem végezhet.

Az egyesülési jog korlátai, az egyesülési autonómia határai tekintetében is a lényegét illetően az Alkotmánybíróság egyértelműen elvetette a MEOE ez irányú alkotmányosságát aggályait.

56/B/1999. AB határozat

Az egyesülési jog nem jelenti azt, hogy bármely tevékenység folytatására létre lehet hozni egyesületet, illetve azt, hogy a jogalkotó ne írhatna elő szakmai szabályokat egy meghatározott tevékenység folytatásával kapcsolatban. Az egyesülési jog alapvetően azt védi, hogy bármely személy más személyekkel együtt meghatározott célra egyesületeket hozzon létre, ahhoz szabadon csatlakozhasson, abból szabadon kiléphessen. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy egy meghatározott — alkotmányos — célra akár több egyesületet is létre lehet hozni, azt a jogalkotó

nem zárhatja ki. Amennyiben az állam egy meghatározott tevékenység folytatását olyan jelentőségűnek ítéli, hogy szükségesnek tartja azt közfeladatként is szabályozni, annak szakmai szabályait is megállapíthatja. Így önmagában az, hogy bizonyos tevékenységek folytatásával szemben a jogalkotó szakmai követelményeket támaszt, nem eredményezik az egyesületi autonómia, vagy az egyesüléshez való jog korlátozását. Az egyesülési jog tartalma szerint ugyanis nem jelenti azt, hogy azt a célt, amelyre az egyesületet létrehozták, korlátozás nélkül, bármilyen módon el lehet érni.”

Sajnálatos módon, ugyanezen alkotmánybíróági határozat tesz néhány nehezen értelmezhető megállapítást, amely az egész jogi környezetből kiragadva, annak egyoldalú értelmezést adva a MEOE vitatott tevékenységének bátorítást adhat.

Az említett megállapítások lényege, hogy az állami elismerés hiánya nincs kihatással az egyesületi formára, csak az adott tevékenység folytatásával szemben jelent korlátot. Az sem kizárt, hogy egy egyesület állami elismerés hiányában folytasson állattenyésztéshöz kapcsolódó tevékenységet. Ennek konzekvenciája, hogy amennyiben egy egyesület valamely tevékenységet állami elismerés hiányában, vagy elismert szervezatként a szakmai szabályokat megsértve folytatja, úgy pusztán emiatt az egyesület nem osztható fel.

Az Alkotmánybíróság itt arra utal, hogy az egyesületi autonómia lehetővé teszi az egyesületi tagság keretein belül bármely olyan tevékenység végzését, amely nem joggellenes célra irányul. Semmi akadálya nincs tehát annak, hogy valaki hobbiszinten, egyesületi formában a szakmai (jog)szabályok figyelmen kívül hagyásával hajót építsen, vagy gyógyhatású készítmények előállításával kísérletezzon. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy az ilyen tevékenység eredménye nem kaphat állami elismerést, ezért pl. nem kerülhet forgalomba, mert államilag elismert eredmény csak államilag és szakmailag ellenőrzött formában jöhet létre.

A MEOE esetében ez azt jelenti, hogy mint egyesület az állattenyésztéshez kapcsolódó tevékenységeket (képzés, versenyeztetés, állatvédelem) végezhet, és olyan tenyésztési tevékenységet is, amely nem eredményez fajtatiztaságot.

A fajtatizta ebtenyésztés lényegi eleme, hogy a tenyésztő szervezet törzskönyvet vezet, mely alapján a tenyésztett állatokról származási lapot állít ki. Az ebtörzskönyv a hatályos jogszabályok szerint közhiteles. A közhitelesség követelménye azt jelenti, hogy nem létezhet egymás mellett, egymással versengő kétféle nyilvántartás, egy államilag elismert és egy államilag nem elismert.

A hatályos jogszabályok helyes értelmezése szerint a MEOE az egyesületi autonómia kö-

rében jogosult az ebtenyésztésre, ennek keretében azonban csak fajtatiztának nem minősülő egyedek jöhetnek létre. Amennyiben az egyesület tagsági körébe tartozó ebtenyésztők igénylik az általuk tenyésztett egyedek fajtatiztságának elismerését, akkor alá kell vetniük magukat az állami és szakmai kontrollnak.

Ahogy a nem eredetvédett bor is lehet kiváló, a kontármunka is lehet eredményes, úgy a szakmai kontroll nélküli ebtenyésztés is hozhat létre kiváló egyedeket.

Az egységes szabályozás lényege éppen az, hogy az államilag szabályozott szakmai kontroll melletti tenyésztés garantál csak fajtatiztaságot, így azok az egyének, szervezetek, amelyek nem vetik alá magukat a szakmai kontrollnak, nem jogosultak tenyésztésük eredményét fajtatizstaként feltüntetni. Amennyiben ezt mégis megteszik, úgy a piaca kerülő állatok vásárlóit tévedésbe ejtik. Az állam, mint közhatalom éppen ezért szankcionálja a kontroll nélküli tenyésztési tevékenység eredményének piacra kerülését.

E kérdésnek az ad külön hangsúlyt, hogy a MEOE az általa vezetett államilag nem elismert törzskönyvből, illetve az államilag elismert szervezetek törzskönyvi adataiból kiindulva évente több tízezres nagyságrendben bocsátott ki származási lapokat. Ezek a származási lapok nem maradtak az egyesület tagsági körén belül, azok a tenyésztett kutyák értékesítésével harmadik személyek birtokába kerültek, adott esetben külföldi ebtulajdonosok kezébe.

Az Európa Kiállítás megrendezhetősége érdekében keresztülhajtolt törvénymódosítás kivette a szakmai kontroll, a kötelező hozzájárulás alól a kutyakiállítások megrendezését. Ezzel a jövőre nézve a bírságolás szankciója kikerült az MGSZH kezéből.

Az Ebtenyésztési rendelet működése érdekében célszerű lenne az FVM-nél olyan jogszabály meghozatalát kezdeményezni, amely a jogosulatlan tenyészadat-gyűjtést, törzskönyvezést, származási lap kiállítását fenyegetné bírsággal.

(Vélhetően erre utal Gráf Miniszter úr Dr. Sándor Klára országgyűlési képviselőnek írt válaszában: „Átgondolandónak tartom viszont a jövőbeni szabályozásnál egy olyan irány megvizsgálását, amely a jogszerűtlenül végzett törzskönyvezést, teljesítményvizsgálatot próbálná meg szankcionálni.” A szerk.)

Összefoglalva megállapítható, hogy a MEOE törekvése az állami szabályozás alkotmányellenességének kimondására kudarcot szenvedett. Az Átv. módosítása egy rész siker számára – egyben mutatva lobbyerejét – de ezzel nem sikerült az általa folytatott tenyésztési és törzskönyvezési tevékenységet legalizálni.

Dr. Szabó Tibor ügyvéd

Az Alkotmány Bírósági határozatokat olvasva nem kétséges, hogy a MEOE foglalkozhat kutyák tenyésztésével, hiszen a LÜ keresetét jogerősen elutasító ítéletből is értelmezhető, hogy kutyát tenyészteni bárkinek szabad. Nos, ez idáig rendben is lenne. Nincsen ugyan, de jogerős ítélet, az jogerős ítélet. Azonban, miután az AB határozatok és maga a rendeletalkotó is helyben hagyta a **fajtatiszta ebek** tenyésztéséről szóló rendeletet amely kimondja azt (is), hogy tenyésztési adatokat gyűjteni, törzkönyvezni, teljesítményt mérni és minden, a **fajtatiszta** tenyésztés szakmai kontrolljába tartozó feladatokat elvégezni csak Elismert Tenyésztő szervezet végezhet. Így az ellentmondás számomra továbbra is fennáll, hacsak nem az elismert ebtenyésztő szervezeteken kívüli kutya tenyésztés gyakorlatában előkerül a fajtatisztasági igazolás, mint ahogy a Németországba „kiszervezett” német juhászkutya fajta esetében az már fellelhető.

Ez a kérdés is valahogy előbb vagy utóbb rendeződni fog, hiszen nincs kétségem afelől, hogy sok tízezer kiskutyusra vágyó embernek bőven elegendő lesz a MEOE soros elnökének és adminisztratív vezetőjének aláírása arról, hogy a kutyus fajtatiszta.

Ettől nem teljesen függetlenül, egészen biztos vagyok abban, hogy az ebtenyésztés szervezetében több mint hetven éve meglévő ellentétek sorának ezzel nincs vége. Az évtizedes problémákra évtizedes válaszokat kívánnak adni az abban érdekeltek, akik – úgy tűnik – nem látják, hogy a hatalomért vívott csatáik közepette a világ elhaladt felettük. Ma már más a feladat. Újra kell definiálni az ebtenyésztés helyét, szerepét. Hozzá kell igazítani a megváltozott szokásokhoz, igényekhez és lehetőségekhez. Látni kell, hogy társállatunk, a kutya milyen szerepet tölt be életünkben. Látnunk kell, hogy rendezetlen a szerepe a közigazgatásban: keszkekusza, egymásnak is ellentmondó rendeletek szabályozzák tartását. Halasztást nem tűrő hiányosság a kutya, a kutyával való érintkezés, tartás és bánásmód szinte teljes hiánya az oktatásban. Vissza kell szerezni az ebtenyésztés és kutyatartás presztizsét, helyét a társadalomban.

A „hivatalos” szervezetek között zajló háborútól elfordulva, azoktól lehetőleg minél távolabb, spontán szerveződések tucatjai jöttek és jönnek létre, a manapság oly felkapott fajta-mentőktől kezdve a különböző fajták köré csoportosuló baráti közösségekig. Agility-iskolák, agaras találkozók, vizsla túrák és más, támogatni való „civil” kezdeményezések jelzik és rajzolják meg a társadalom „kutyázás” iránti igényének útját és jellegét. Közel száz évvel ezelőtt elődeink erre a kihívásra tudták a választ, mely ebben a fél mondatban rejlik: „hogy a kutyás szervezetek közötti egyenlőség mindenképpen sértetlen maradjon”. Ma sem mondhatunk mást. Demokráciában élünk, és úgy helyes, ha ez még a kutyás életre is vonatkozik.

Juhász László

Fotó: Dóczi Kata

A rendezvény 2005-ben Márton Csaba olajos-réti portáján baráti összejövetelként indult tízen pár fővel. Azóta a baráti kör megtízszereződött, és a program az egész ország agaras társadalmát megmozgatva idén október 11-én több mint 100 fő és nagyjából ugyanennyi agár részvételével zajlott. Ez a regisztrált és nem regisztrált hazai agaras kennelek nagyjából felét, és az ország agaras egyesületeinek nagy többségét jelenti. A rendezvény egyediségét az adja, hogy a civil szervezés és a baráti hangvétel okán a sokszínű agaras társadalom - pálya-, küllem-, coursing-, és vadászarakkal - egy időben, egy helyen, egy okból érezheti jól magát. Mikor végignéztem a tömegben, jó érzéssel töltött el, hogy a réten felállított sátrak alatt fogyasztott vadpörköltös ebéd - szó szerint és átvitt értelemben is - egy asztalhoz ültette a különböző elképzeléseket valló agarasokat. Aki a kellemes hangulatú viták mindegyikét az agarakért áldomásul fogyasztott italokkal nyugtázták.

A program alapját most is a coursing jellegű élményfuttatások adták. A coursing tulajdonképpen az agaraszat egy mesterséges formája, mely átmenetnek tekinthető a vadászat és a pályaverseny között. Átmenet, hiszen itt a valódi nyúl mozgását imitáló, cikk-cakkos vonalon haladó műnyúl után, terepi viszonyok között méri össze tudását két-két agár. Míg a pályán a sebesség a döntő, itt az agarak fordulékonyasága, kitarása is megmutatkozhat, mely tulajdonságok elengedhetetlenek a fajta eredeti feladata, a vadászat során. Véleményem szerint a coursing jó alternatíva lehet kifejezetten a magyar agarak számára, hiszen ősi vadászkutyafajtáinknak a jelenlegi törvényi szabályozások miatt csak szűkös lehetőségei vannak az eredeti funkció gyakorlására. Az agaraszat az a vadászati mód, amely során az agár - elsősorban - szemmel vadászik, és ha kell, több kilométeres hajsza után ejti el zsákmányállatát. Nem okoz neki gondot, akár tarlón, szántásban, vagy fagyott talajon kell is üldöznie a vadat. Nyilván a „coursingos művadászat” nem helyettesítheti a valódit, de egy megfelelően végzett nyúlhúzás kiválóan imitálhatja azt. Jó alkalmat ad az agarak funkcionális tulajdonságainak felmérésére, azok fejlesztésére.

Ennek megfelelően legnagyobb számban idén is a magyar agarak képviseltették magukat. De becsületesen lefutották a távot a manapság elsősorban versenypályára tenyésztett angol agarak is. Képviseltették magukat orosz és afgán agarak, és egy lelkes whippet is bővítette az agarfaj-

ARAS találkozó

Egy kis somogyi faluban idén negyedik alkalommal került sor a Göllei Agaras Találkozó lebonyolítására. A reggeli ködöt – a tavalyi hószitalással ellentétben – gyönyörű napsütéses idő váltotta fel, ami igazolta, hogy érdemes volt az idei rendezvényt egy hónappal előbbre szervezni.

ták palettáját. Színfoltként a különböző agarak között egyéb kutyafajták, de még keverék kutyusok is megjelentek. Sőt, nem csak hogy megjelentek, de agarakat megszégyenítő lelkesedéssel vágtaztak a műnyúl után.

Az idei évben újdonság volt, hogy az élményfuttatások tét nélkülsége mellett megrendezésre került két - az egészséges (!) versenyszellem jegyében lebonyolított – coursing-futtatás is. Kicsit félve bővítettük a találkozó programját ilyen fajta megmérettetésekkel, mert ha vannak győztesek és vesztesek, az maga után vonhatja az ellenségeskedést.

Az egyik ilyen megmérettetés egy egyenes ági kieséses, "a régi idők versenyeit idéző" futtatás volt. Ezt a versenyt csak bemutatónak szántuk. Felhívva a figyelmet erre a kissé háttérbe szoruló

agárfuttatási lehetőségre, azok számára, akik még nem találkoztak a versenyzés kötöttségeivel. Itt az agarak párosával indultak, egy-egy futamból a gyengébb agár mindig kiesett. Így a még versenyben lévő agarak száma minden futammal csökkent. Míg végül csak két agár maradt, melyek közül kikerülhetett a győztes.

Sor került egy másik, az FCI szabályzatok szerint lebonyolított coursing-futtatásra is. Ilyen, a nemzetközi szabályzatnak megfelelő versenyeket hazánkban a Hungária Agár Klub szervez. Itt csak a már coursing-engedéllyel (licenccel) rendelkező agarak versenyezhetnek. Az agarak takaróban és szájkosárban futottak a szabályzat szerint. Az előírásoknak megfelelően az első futamok összeállítására sorsolással történt, a további futamokat pedig az első futamban elért pontszámok alapján állították össze. Tehát a legjobb pontszámot elért agár a 2. legjobb pontszámot elért agárral került párba, és így tovább. Itt a bírák öt alapszempont szerint pontozták a teljesítményt.

Az értékelendő tulajdonságok a gyorsaság, az üzési kedv, az intelligencia, illetve helyzetfelismerés, a fordulékonyaság és az erőnlét volt. Kiváló teljesítményével a versenyt Kalandvadász Omega „Sólyom” nyerte.

Plusz szolgáltatásként a fent említett FCI coursing versenyein való részvételhez szükséges licenc megszerzésére is lehetőség nyílt a nap folyamán. Ehhez az adott agárnak két futamot kellett teljesíteni. Az első futamban egyedül, a második futamban egy, már licenccel rendelkező társával együtt kellett bizonyítani, hogy csak a nyúlra koncentrál. Ugyanis verekedés, a másik agár tudatos zavarása kizáró ok. A találkozó kiváló alkalmat adott a szervezőknek, hogy kellemes kötelezettségüknek eleget téve megemlékezzenek Töpfner József 30 éves magyar agaras pályafutásáról. Ezúton is gratulálunk munkásságához. Elkötelezett tevékenységét az Országos Agarasz Egyesület keretein belül és azon kívül is folytassa még sokáig!

Engem személy szerint büszkeséggel tölt el a gondolat, hogy része lehetek egy ilyen sokszínű társaságnak. Örülök, hogy évek óta megtapasztalhatom, hogy van olyan agaras esemény, ami ennyi embert megmozgat, jókedvre derít és élményekkel tölt fel. Nem számít, ki honnan jött, milyen háttérrel rendelkezik, egy a fontos, szeresse az agarakat.

Remélem, ez a kis élménybeszámoló hasonló érzésekkel tölti el a megjelenteket, a további érdeklődőknek pedig kedvet csinál, hogy találkozhassunk velük is jövőre ugyanitt...

Petz Ágnes

www.olajosretikennel.mlap.hu

Fotó: Dóczi Kata

Fotó: Págy Tamás

Fotó: Págy Tamás

Fotó: Págy Tamás

Carmen TESZT

Hogyan neveljen a tenyésztő nagy reménységeket?

Lassan kinyílik a világ a kutya barátok előtt, részletesebbé és átfogóbbá válik az információcseré, a kiállítási ring körüli felületes nézelődés mellett már tartalmasabb és tudományos kynológiai ismeretek is jönnek-mennek az országhatáron keresztül. Az egyik legrangosabb európai kutyás szakmai találkozón (Animal Learn Internationales Hundesymposium) Miklósi Ádám tartott előadást, Kökény Rita pedig magyar nyelvű fordítást készített az Amerikai Kennel Klub vezető egyénisége, Dr. Carmen L. Battaglia munkájáról, amely a Breeding Better Dogs honlapján keresztül mindenki számára elérhetővé vált. Címe: „Korai idegrendszeri stimuláció”

Ez utóbbi kapcsán szeretnénk megismertetni a lap olvasóival és minden érdeklődő kutyatenyésztővel azokat a lehetőségeket, amelyek a tenyésztők számára lehetőséget adnak, hogy az almokból ne csak szép, hanem jó kutyák is kikerüljenek. A komoly érdeklődésre számot tartó eredeti tanulmány szerzője, Carmen L. Battaglia a Floridai Állami Egyetemen szerzett doktori fokozatot, és mint az Amerikai Kennel Klub bírója, kutatója és szakírója, évtizedek óta vezető szerepet vállal a minőségi kutyák tenyésztésének előmozdításában. Számos cikket és könyvet írt, folyamatosan szemináriumokat vezet, és gyakori, népszerű vendége az Amerikában rendkívül népszerű, háziállatokkal kapcsolatos televíziós és rádiós beszélgetőműsoroknak. A tengerentúli tenyésztői klubok mindig örömmel fogadják a kutyatenyésztésről, tenyészállatok és kölykök kiválasztásáról szóló előadásait.

Hogyan lehet jó egy szép kutya?

Az utódok teljesítményképessége, pozitív vagy negatív tulajdonságai és az öröklődés közti összefüggések elemzésének alapjait *Charles Darwin* és *Francis Galton* rakta le. Az utóbbi

évtizedek kutatásai szerint azonban a természetes adottságok összességét csak kb. 35%-ban teszik ki a genetikailag örökölhető tényezők, és kb. 65%-ban egyéb hatások (stimuláció, korai szocializáció, tréning, gondoskodás, táplálkozás, tartási körülmények stb.) a döntőek. A kutyatenyésztők új generációjának érdemes az ezekhez kapcsolódó tanulmányok alapján átgondolniuk, hogy mennyi jelentőséget tulajdonítanak a származási lapokon, törzskönyveken olvasható kiállítási eredmények felsorolásának, és mit, milyen módszerekkel tehetnek saját maguk az alomban született kutyakölykök tulajdonságainak javítása érdekében.

A kutyák növekedése és fejlődése során három rendkívül fontos periódus különböztethető meg, amelyek hatásával és befolyással vannak arra, hogy az egyed hogyan fejlődik és formálódik, majd végeredményében milyen kutya válik belőle:

- első szakasz: korai idegrendszeri stimuláció;
- második szakasz: korai szocializáció;
- harmadik szakasz: kondicionálás, nevelés.

A témában eddig végzett kutatások mindegyike feltételezte, hogy a korai életkor a legfontosabb időszak a beavatkozásra, mivel ekkor a leggyorsabb

a növekedés és a fejlődés. Ez az élet szakasz a kutyáknál olyan időpont, amikor a szervezet testi éretlensége folytán fogékony és érzékeny egy korlátozott, de fontos ingercsoportra. A kutyakölykökön végzett EEG (elektroencefalogram) adatgyűjtés ideális az agyban zajló elektromos tevékenység mérésére, mivel kivételesen érzékeny az izgalmi és érzelmi stresszállapotok, valamint az oxigénellátás és légzés változásaira. Az EEG-mérések azt mutatják, hogy azok a kutyakölykök, melyek korai stimulációs leckéket kaptak, gyorsabb ütemben válnak éretté, és jobban teljesítenek bizonyos problémamegoldó teszteket, mint nem kezelt alomtestvéreik. A kísérletek kimutatták, hogy minél inkább megvonják a kutyakölyköktől a stimulációs és interakciós gyakorlatokat korai fejlődésük során, annál kevésbé képesek később az együttműködésre, beilleszkedésre és alkalmazkodásra.

A korai idegrendszeri stimuláció

Az USA hadserege kifejlesztett egy katonai célokra használt kutyák teljesítményének növeléséhez használt programot, amelyet később „Szuper Kutya Programként” minden kutyatenyésztő számára elérhetővé tettek. Hosszú évek kutatásai alapján ugyanis a hadseregnél azt tapasztalták, hogy a korai idegrendszeri stimulációs gyakorlatoknak fontos és hosszantartó hatásuk lehet. Vizsgálataik igazolták, hogy vannak specifikus időszakok az élet korai szakaszában, amikor az idegrendszer célirányos stimulációval optimális eredményeket lehet elérni. Az első ilyen időszak a kutya életének harmadik napján kezdődik, és a 16. napig tart – mégpedig azért, mert ez az időtartomány a gyors idegrendszeri növekedés és fejlődés időszaka, ezért kiemelkedő jelentősége van az egyed számára. Ez a „Szuper Kutya” stimulációs program öt különböző gyakorlatot alkalmaz, melyeket az idegrendszer stimulációjára fejlesztettek ki. A kutyakölykökkel végzett napi egyszeri gyakorlatsorozat a mellékelt táblázatba foglalt elemeket tartalmazza. Minden egyes gyakorlat időtartama: 3-5 másodperc.

Ez az öt gyakorlat olyan hatásokat vált ki a fiatal állat idegrendszerében, amelyek egyike sem fordul elő természetes módon ebben a korai életszakaszban. Fontos, hogy nem szabad ismételni a gyakorlatokat többször naponta egyszeri alkalomnál és az ajánlott időtartamon túl, mert az idegrendszer túlingerlése ártalmas, és hátrányos eredményekkel járhat. Ezek a gyakorlatok úgy fejtenek ki hatást az idegrendszerre, hogy korábban hozzák működésbe azt, mint ahogyan normális esetben megtörténne. Az eredmény: megnövekszenek azok a képességek, amelyek később a hatékonyságában rejlő különbségeket okozzák. Fontos azt is megemlíteni, hogy az idegrendszeri gyakorlatok nem helyettesítik az egyébként szokásos bánásmódot, a játékos szocializációt vagy a kötődés kialakítását.

A kölyökkori stimuláció előnyei:

- megnövekedett szív- és érrendszeri teljesítmény (pulzusszám);
- erősebbé váló szívverés;
- erősebb fejlődő mellékvesék (adrenalintermelés);
- nagyobb stressztűrő-képesség;
- fokozott ellenállás a betegségekkel szemben.

A tesztek során a stimulált kölykök aktívabbnak bizonyultak, és nagyobb felfedezőkésszeggel rendelkeztek, mint nem stimulált alomtársaik, akikkel szemben a versenyhelyzetekben fölénybe kerültek. Az egyszerű problémamegoldó labirintusfeladatnál a nem stimulált kölykök különösen izgatottak lettek, sokat vinnyogtak, és sok hibát vétettek. Stimulált alomtestvéreik a tesztkörülmenyekből kevésbé jöttek zavarba, vagy lettek zaklatottak. A stimulált kölykök sokkal nyugodtabbak voltak a tesztkörnyezetben, kevesebb hibát vétettek, és a stressz hatására csak alkalmanként mutattak elesettséget.

A fordító szemével

Kökény Rita, aki a bevezetőben említett magyar nyelvű fordítást készítette a „Korai idegrendszeri stimuláció” c. munkáról, készen áll arra, hogy megválaszoljon néhány kérdést a témáról.

– Mikor és hogyan szereztél tudomást arról, hogy létezik a kölyökkutyák korai stimulációja, és hogy ez előnyt jelenthet a kutyák későbbi életében?

– 2002-ben, az interneten olvastam róla. Majd ezt követően kapcsolatba léptem Dr. Battagliával, engedélyt

kértem tőle az anyag magyarra fordítására, nyilvánosságra hozatalára, illetve a saját labradortenyészetemben való használatára. Ezt meg is kaptam; ezek után került fel a magyar nyelvű pdf-anyag az ő honlapjára. Mivel a hasonló magyar nyelvű anyag meglehetősen ritka, így a keresők általában az én fordításomat találják meg – ha egyáltalán valaki ilyen vonatkozású írást keres a neten.

– Hány alomban, hány kölyök esetében alkalmaztad a módszert, és mik a személyes tapasztalataid, milyen előnyöket adhat ez a tenyésztőknek, illetve a kölyökkutyák későbbi tulajdonosainak?

– Eddig négy alomban, összesen 28 kölyökkutyán végeztem el az előírás szerinti gyakorlatokat. A tapasztalataim nagyon pozitívak: Sokkal könnyebb a kölyköket szocializálni, nyugodtabbak, rendkívül gyorsan alkalmazkodnak az új élethelyzetekhez. Rendkívül könnyen és gyorsan tanulnak. Ami pedig nagyon fontos az én esetemben, aki nagy jelentőséget tulajdonítok a kutyák igazi vadászunkájának, hogy jóval korábban kezdhető el komolyabb képzésük, tréningjük, és sokkal jobban megmaradnak bennük a már megtanult dolgok.

– A divatos társasági kutyafajták esetében, amelyeknél nincs munkavizsga, tenyészszemle is csak úgy-ahogy, s ahol még inkább az a lényeges motivációs tényezője a tenyésztőknek, hogy gyorsan és sok egyedat adjon el, mivel lehetne meggyőzni a tenyésztőket arról, hogy ezt érdemes csinálni?

– Fogalmam sincs, mert az e fajtákat tenyésztők nagy részének egyetlen célja van: a pénz, és az, hogy ehhez minél kisebb költséggel és erőfeszítéssel hozzájussanak. Nem hinném, hogy 12-14 napon át rááldoznák azt a napi 10-20 percet az alomra. A másik dolog, hogy akikhez ezek a kutyák kerülnek, azok részéről általában nincs igény és elvárás arra, hogy jobban szocializálható, megfelelőbb karakterű kutyákat kapjanak.

– Szerinted a magyar tenyésztők között miért ismeretlen, miért nem elterjedt ez a módszer, ez a lehetőség, holott ezáltal „jobb” kutyáik lehetnének?

1.	TAPINTÁS Tartsuk a kölyköt egyik kezünkben, és finoman stimuláljuk (csiklandozzuk) bármelyik lábán a lábujjai között egy fülpiszkáló pálcikával. Nem kell látnunk, hogy a kölyök érzi a csiklandozást.	
2.	A FEJ FELEMELÉSE Mindkét kezünk segítségével tartsuk a kölyköt merőlegesen a földhöz képest (egyenesen felfelé), úgy, hogy a feje közvetlenül a farka felett legyen.	
3.	A FEJ LÓGATÁSA Tartsuk a kölyköt szorosan a két kezünkkel úgy, hogy a feje az ellenkező irányba és lefelé, azaz a föld felé nézzen.	
4.	HANYATT FEKVÉS Tartsuk a kölyköt úgy, hogy a háta mindkét kezünk tenyere között feküdjön, és az orra a mennyezet felé nézzen. A kölyök, mialatt a hátán fekszik, álmában kapálózhat.	
5.	HŐMÉRSÉKLET-VÁLTOZÁS Vegyünk elő egy nedves törölközőt, melyet a hűtőszekrényben hűtöttünk legalább 5 percig. Helyezzük a kölyköt a törölközőre úgy, hogy a lábai lefelé legyenek. Ne akadályozzuk a mozgásban!	

– Mert nagyon sokan nem jobb, hanem csak szebb kutyákat szeretnének tenyészteni. Hogy csak a magam által jól ismert, jelenlegi hazai labradorállományt említsem, a helyzet sajnos eléggé szánalmas. A munkakutyások között németjuhász-tenyésztőkről tudok, akik kipróbálták a stimulációs tréninget, s a *Bulawayo Baobab* rhodesian ridgeback-kennelnél Kertész Melindának vannak szintén jó tapasztalatai. Tehát aki valóban a „jobbat” szeretné tenyészteni, az azért szerintem használja és csinálja, csak nem veri nagydobra. A régi szokás és beidegződés alapján a tenyésztők titokban tartanak szinte mindent, ami a fedeztetés és az alom körül történik, nem nagyon lehet információhoz jutni. Ezen természetesen lehet változtatni, mert végül is például ez a teszt lehetőség egyáltalán nem titok, az interneten keresztül hozzáférhető, és akár a Melinda, akár én szívesen állunk tapasztalatainkkal, eredményeinkkel minden érdeklődő rendelkezésére.

A korai szocializáció

A legkorábbi vizsgálatokat és megfigyeléseket, melyek a kutyák szocializációjának létezését kutatták, *Scott és Fuller* (1964) végezte. A mai napig a legtöbb kutató egyetért abban, hogy a kutyák vonatkozásában a megfelelő szocializáció hiánya általában helytelen viselkedést eredményez, és gyakran nemkívánatos agressziót, mértéktelenséget, félelmet, szexuális zavarokat produkál. Szintén az USA-ban végzett kutatás szerint az átlagos kölyök-kutyák agyának térfogata a születést követő nyolcadik hét végére eléri a 40-50 cm³-t. Az ezt követő két hónapban kb. 70-80 cm³-esre fejlődik, majd az egyéves kor elérésének időpontjára eléri a kifejlett kutyákra jellemző kb. 100-110 cm³ térfogatot. Az agytérfogat növekedésének követéséből egyértelműen az következtethető ki, hogy a kutya életét, viselkedését, karakterét, jellemét döntően befolyásoló idegrost-összeköttetések túlnyomó része az állat 6 és 16 hetes kora közötti életszakaszban, az agytérfogat növekedésével arányosan fejlődik ki. Ebben az úgynevezett szenzibilis, érzékeny időszakban két dolog lehet

rossz hatással a kutyakölykökre. Az egyik az elégtelen társas érintkezés (pl. „*Ne vigye le az utcára, mert még nem kapta meg minden oltását!*”) negatívan befolyásolhatja a megfelelő érzelmi fejlődést, ami káros hatással lehet az emberhez való kötődés kifejlődésére, valamint a szociális és lélektani fejlődésre. A másik a túlzott anyáskodás (pl. „*Gyere ide az ölembe, amíg azt a nagy németjuhászt elviszik a fenébe...*”), a tapasztalatszerzési és kapcsolatfelvételi lehetőségektől való elzárás, az elszigetelés a fajtársakkal való találkozásoktól és az olyan helyzetektől, melyeknek jelentős hatásuk van a növekedésre és fejlődésre. Ez a túlzott anyáskodás, védelem, elkényeztetés összességében függőségi viszonyba kerülő, szociálisan rosszul alkalmazkodó és néha érzelmileg zavart egyéniséget eredményez. Ezek a kutyák gyakran válnak betegessé és csüggeteggé, hiányzik belőlük a rugalmasság, és képtelenek az egyszerű társas alkalmazkodásra. Ivarérett korukra általában képtelenné válnak a produktív együttműködésre vagy a sikeres kommunikációra.

Ajánlott tehát a korai szocializációt kismértékű stresszhatásokkal, átgondoltan és mértékletesen kivitelezni. Az egyedüli veszély abban lehet, ha a gazdi nem tudja, hol vannak a túlzott vagy túlságosan kevés ingerlés küszöbei.

A kondicionálás

A kutya további gyarapodásának, ivaréretté válásának időszakában, majd azon túlmenően is lehetőség van a kutya kondicionálására, tanítására, tréningjére és képzésére. Az első két szakasszal ellentétben itt nincs különösebb időkorlát, és a folyamat aránylag hosszú időszakot fed le. Ebben az életszakaszban további pozitív tapasztalatokat összegez a kutya, ami természetesen szintén döntően befolyásolja a teljesítményét, viselkedését, karakterét. Az ingergazdag környezetben felnőtt és abban élő egyedek sokkal érdeklődőbbek, és sokkal inkább képesek megoldani bonyolult feladatokat.

A rendszeres kirándulások a parkba, városközpontba, ingergazdag kör-

nyezetbe, kiképző- vagy agility iskolába, olyan fejlesztő tevékenységnek tekinthetők, amelyek jó hatással vannak a kutyákra. Az utcai sétáltatás és a naponta ismétlődő labdadobálás nem helyettesíti a kirándulásokat, a közös tevékenységeket vagy a kutya-iskolai órákat, melyeknek többsége számos lehetőséget biztosít a kutyának a kapcsolatok létesítésére, vizsgálódásra, tapasztalatok gyűjtésére. A felmérések, tesztek és a tenyésztők tapasztalatai egyértelműen bizonyították, hogy még a legkiválóbb kiállítási eredményeket felmutató törzskönyvvel rendelkező, megfelelően tenyésztett kölykök is másként viselkednek korai stimuláció, szocializáció és kondicionálás hiányában, mint azok, amelyekkel céltudatosan végigcsinálták mind a három fejlődési periódusban a megfelelő fejlesztő gyakorlatokat. A fentiek alapján azt mondhatjuk, hogy a legtöbb egyed teljesítményét növelhetjük a fent leírt technikák alkalmazásával. Mindegyik módszer halmozottan hozzájárul a fejlődés következő szakaszának támogatásához, ami végeredményében a mai civilizált európai közegbe jobban, problémamentesebben beilleszkedő társállatot biztosít az emberek számára.

Gondoljon rá, Ön most a kutyája helyett is olvasott – az ember és a kutya jobb együttéléséért!

Stefan Siman
okleveles állatterapeuta,
kutyatréner

A témához kapcsolódó internetcímek:

www.breedingbetterdogs.com
– Dr. Carmen L. Battaglia
honlapja
www.blackthorn.hu –
Kökény Rita Honlapja
www.bulawayobaobab.hu –
Kertész Melinda honlapja

Rendőr-kutyák PENGEÉLEN

A kutyás rendőrszolgálat kezdetei Magyarországon

Kutyákat hazánkban rendőri kötelékben csak 1920-tól alkalmaztak hivatalosan, ez is elsősorban Vass Károly főhadnagy, Dr. Kottoff Olivér és Kolonits Ferenc detektívek elkötelezett munkájának volt köszönhető, akik szinte minden fórumon felszólaltak az ebek szolgálatba vétele ügyében. Ennek ellenére 1931-ig elenyésző számú eb dolgozott: lényegében az említett személyeken kívül csak mintegy tizenöt-húsz lelkes rendőr foglalkozott az üggyel, de az ő személyük az évek során folyamatosan cserélődött.

Még 1931-ben is korainak tartották rendőri körökben a kutyák széles körben való alkalmazását, a hatóság szinte teljesen érzéketlen maradt a beadványokra. Ezekben leggyakrabban azt kérték, hogy a rendőrtiszt, detektív és őrszemélyzeti szaktanfolyamokon, valamint az egyéb fegyveres alakulatoknál, mint például a csendőrségi, mezőőri, erdőőri, vámőri, határőrségi kiképzés során a sok törvénycikk megoldása mellett képzett oktatók heti egy-két órában a szolgálati kutyák hasznosságát is ismertethessék. A tervek szerint ezeken a fórumokon a hallgatók nemcsak azt tudhatták volna meg, hogy kutyák egyáltalán rendőri szolgálatba foghatók, hanem azt is, hogy mi várható el tőlük, és mi nem. A cserkészekkel is próbálták megismertetni ezeket a hűséges négylábúakat: táborozások és csapatfelvonulások alkalmával látogatást tettek és bemutatót tartottak velük.

Lefegyverző előadás

1924 tavaszán Kolonits Ferenc kérvényben fordult Dr. Török János rendőr főparancsnokhoz, hogy engedélyezze a laktanyákban elméleti és gyakorlati előadások tartását. A főparancsnok szívesen engedélyezte, azzal a kikötéssel, hogy az előadásokon csak a szabadnapos rendőrök vehetnek részt, s ezt parancsba is tetette. Néhány nap alatt mégis húsz rendőr jelentkezett, akik szívesen feláldozták szabad délu-

tánjaikat, s akár a város legtávolabbi pontjairól is beutaztak a laktanyába. Az első napokban kutya nélkül, csak elméleti foglalkozáson vettek részt, ahol a fajták mellett a nevelés módszereit ismerték meg. Amikor az elméleti

tananyagban eljutottak az idomításhoz, s ahhoz, hogyan használhatók föl ezek az ebek a személyvédelemben, bizony jó néhány rendőr megmosolyogta az előadót. Másnap azonban igencsak meglepődtek, amikor Hideg Sándor rendőr őrmester a valóságban is megmutatta, hogyan vesz ki a jól idomított kutya a támadó kezéből kést, botot vagy más támadó eszközt. A tanfolyamon részt vett húsz rendőrből alakult ki a magyar szolgálati rendőr-kutyások kemény magja. A '20-as évek elején Budapesten a közbiztonság meggyengült, rendőrgyilkosság is előfordult. Ilyenkor az áldozatok legtöbbször egyedül szolgálatot teljesítő személyek voltak, akiknek életét megmenthette volna a velük járőröző eb. Mivel a rendőrök hősi

temetése és családjuk kártalanítása a kincstárnak annyiba került, mint húsz-harminc rendőr-kutya évi tartása, próbálták az illetékeseket arra sarkallni, hogy ne csak papíron, hanem valóban megfelelő számú, jól képzett állatot vonjanak szolgálatba. A kutyák alkalmazásának viszont volt egy igen bizonytalan pontja: hivatalosan nem szabályozták, gazdájuk mikor és hogyan, ki ellen, vetheti be őket. Gyakorlatilag a rendőr-kutyás közeg csak feljebbvalója jóindulatára támaszkodhatott abban az esetben, ha a bűnelkövetők panasszal éltek.

Jótett helyébe...

Hogy mennyire borotvaélen táncolt a kutyás rendőr, arra jó példa Kolonits Ferenc esete, aki ekkoriban a nagy kiterjedésű hajdani első kerületben, az az Hűvösvölgytől egészen Albertfalváiig, az úgynevezett eltűnési csoportban teljesített szolgálatot két kutyájával. Az esetlegesen támadó kutyák miatt használt két különböző nemű állatot, a Fix nevű dobermann kant és Vagányt, a németjuhász szukát. Az ebek segítségével havonta tizenöt-húsz körözött személyt állítottak elő, s amikor a BKRSZ (a BKV elődje) 1925-től megengedte, hogy a rendőr-kutyákat villamoson is szállítsák, az elfogottak száma lényegesen megemelkedett.

Mozgalmas élete volt a rendőr-kutyá-soknak. Egy alkalommal egyiküknek, a már említett Kolonits Ferencnek egy betörőt kellett elfognia a Duna partján, egy rozoga házban. A keresett személy az istállóban, a jászolban feküdt, s mint derült égből a villámcsapás, úgy érte a letartóztatás. A rendőrt arra kérte, hogy a feltűnés elkerülése végett ne költözzön meg; ő ennek eleget is tett, de figyelmeztette, hogy ha szökik, ráereszti a kutyát. Az elfogott csendesen bandukolt a rendőr és a kutya között a vasúti töltés mentén, egészen a Fehérvári úti vámházig. Ekkor viszont, mint a nyúl, megugrott, s futott a budafoki helyi érdekű vasút után. Kolonits azonnal utána engedte a kutyát, s mielőtt a férfi az utolsó kocsira felugorhatott volna, Fix egy ügyes fogással elkapta, így a betörő nagy lendülettel a sínek közé vágódott. Minél jobban kapálódzott, a kutya annál jobban fogta. Szerencsére a HÉV továbbrobogott, de így is hatalmas csődület támadt. A tömeg, nem ismervén a szolgálati ebeket, követelte, hogy „fogják meg, üssék agyon a veszett kutyát”. A közeli rendőrőrszem kivont karddal rohant, hogy elintézzék „a bestiát”. Szerencsére Kolonits idejében ért oda és leparancsolta a kutyát az ijedt, vérző csuklójú emberről. Később azonban csak nagy nehezen tudta megúszni a hivatalos feljelentést: ha a rendőrőrszem jelentést írt volna az esetről, minden bizonnyal fegyelmet kapott volna utcai botrányokozásért, illetve ha a delikvens feljelenti könnyű vagy súlyos testi sértésért, sokkal súlyosabb büntetést is kaphatott volna. Ez azért nem történt meg, mert Kolonits a bűnözővel kiegyezett: ha ő tartja száját, és nem mutogatja jobb kezét, nem tesz jelentést a szökési kísérletről. Így is naponta járhatott a fogdába sérült csuklót kötözni...

A tékozló fiú és a dobermann

Voltak ennél mulatságosabb esetek is. Így például nyáron, egy népligeti razzia idején egy szerelmespár a sűrű bokrok közé menekült a detektívek és a rendőrök elől, akiknek nem volt kedvük bújócskát játszani a pókháló-lepte, poros bokrok között megbúvó gyanús alakokkal. Mi másra való a jó kutya, mint hogy ilyenkor nyakon csípje a bujkálót? Elengedték a szolgálatteljesítő

dobermannt, mely hamarosan ugatva jelezte, hogy az egyik bokorban emberek rejtőznek. Mivel a pár nem tudta, hogy ha a rendőr-kutya ugat, csendben kell lenni addig, míg oda nem ér az igazoltató közeg, a lovag hölgye védelmében letört egy gallyat, s azzal próbálta elhessegetni a toladó állatot. Szerencsére a kutya nem fogta le, ám az ifjú nadrágjának fél szárát így is letépte. Az igazoltatás során kiderült, hogy ártatlan emberekről volt szó, s a jogi következmények elkerülése érdekében jobbnak látta az intézkedő rendőr, hogy saját pénztárcájából fizesse ki a kutya által okozott kárt.

Ám az esetek többségében az ebek bevetése problémamentesen zajlott. Így volt ez abban az esetben is, amikor egy jómódú budai hentesmester húszéves, züllött fia kirabolta atyja üzletét, és megszökött hazulról. Búcsúlevelet hagyott hátra, melyben közölte: ha zaklatják, öngyilkos lesz. A család a rendőrséghez fordult, ahol az öngyilkossági ügyekkel foglalkozó rendőrtanácsos arra kérte Kolonitsot, kutyájával meglepetésszerűen, de a fiú testi épségének megőrzése mellett intézkedjen, s állítsa elő a rossz útra tért gyereket. Egy Veres Pálné utcai bordélyházban tékozolta éppen a rabolt pénzt társaival együtt a fiú, amikor a kutyás járőr a ház kapujába ért. Egy kislíval kicsalta az ajtón kívülre, s azon nyomban közölte vele, hogy miről van szó: ha egy kicsit is megmozdul, a kutyával lefoghatja. Ebben a pillanatban egyet rántott a kutya pórázán, mire az két lábra állt, s a fiú arcába ugatott. A váratlan akció annyira megijesztette a veszedelmes ifjút, hogy szó nélkül engedte megbilincselni magát. Kolonits egyedül vitte be a közeli rendőrőrsre, ahol kollégái gúnyolódni kezdtek: „Ezt a pasast sem maga, hanem a kutyája hozta be!” Ez részben igaz is volt, mert amikor a fiút kikérdezték, s arról érdeklődtek, miért ment ilyen simán az elfogása, nevetve így válaszolt: „Csak nem gondolják az urak, hogy egy kutyával kikezdek, és összeharaptatom magamat, hogy aztán a Pasteur Intézetbe kerüljek?”.

Több kutyát – de honnan?

Szakmai berkekben az volt a nézet, hogy Budapesten legalább tíz nyomozónak és tíz rendőrnek kell foglalkoz-

nia teljes munkaidőben a kutyakiképzéssel és a rendőr-kutyák megismertetésével, nemcsak a testületen belül, hanem a civilekkel is. Úgy tartották, ki kell alakítani azt a jól felszerelt rendőr-kutya-kiképző központot, ahol minden rendőr maga neveli és idomítja leendő szolgálati kutyáját, hiszen így tudják csak igazán értékelni és megbecsülni a bennük rejlő értékeket. Ezeknek a terveknek jelentős része a következő években szerencsére megvalósult.

Hazánkban leginkább német juhász-kutyák jöhetnek szóba, mint potenciális szolgálati állatok, melyeknek minősége azonban az 1920-as évekre erősen lecsökkent. Egyesek a gazdasági nehézségekben látták mindenek okát: egyre kevesebb jutott a minőségi tenyésztésre. Az állomány leromlásával a kölykök felnevelése is egyre nehezebbé vált. Arról nem is beszélve, hogy az embereknek egyre kevesebb ideje maradt a tenyésztésre és az idomításra egyaránt, pedig enélkül lehetetlen volt szelektálni a nem megfelelő belső értékekkel rendelkező példányokat. Ráadásul az I. világháború utáni években a németjuhász nagyon divatos fajta volt, állománya hirtelen és gyorsan növekedett. A túl gyors szaporodásnak is betudható, hogy sok állat nem szakember kezébe került, s a helytelen tenyésztés következtében az érdeklődők nagy része kiábrándult belőle. Bizony, a legtöbb, magát tenyésztőnek nevező szaporítónak fogalma sem volt a tenyésztés alapvető szabályairól: „munkásságuk” kimerült abban, hogy a tulajdonukban lévő szukát a legelső útjukba kerülő „valódi farkaskutyával” bepárosították. Mivel a Magyarországon található, tenyésztésre alkalmas németjuhászok nagy részét nem vitték kiállításra, bírálatra, így a köztenyésztés szempontjából ezek eltűntek. Ennek ellenére a kiállításokon rendszeresen bemutatnak néhány kiváló példányt, melyek nemzetközi mércével mérve is megállták helyüket, ami bizonyítja, hogy hazánkban mégis létezett céltudatos tenyésztés. Ezek, s később az 1930-as évek elején Németországból importáltak utódai elégítették ki a hőskorban a magyar rendőrség szolgálatikutyá-igényét.

Dr. Tóth Zsigmond

„Rendőrkutyák” CIVILEKNEK

A kutyasport fejlődése az ebtenyésztés hanyatlását hozhatja?

– Hazánkban a polgári munkakutyázás lényegében az őrző-védő- és vadász hagyományokon alapszik. Régebben elsősorban német hatásra alakultak ki ezek a kutyás sportok, így az őrző-védő sport is, az IPO, melynek elemei a nyomkövető, a fegyvelmező és az őrző-védő feladatok lehető legjobb teljesítése. Mivel ez a versenyzési forma Németországban alakult ki, az ottani fajták teljesítményére van alapozva. Az elmúlt években viszont hazánkban is egyre jobban terjednek a francia típusú megmérettetések, mint a *ring*, *mondioring* és a *campagne*.

Míg a német típusú versenyek pályán és nyílt területen, addig a franciák versenypályán zajlanak, ahol a szagazonosításon kívül ügyességi számokban mérik össze tudásukat az ebek, mint például palánkmászásban, magas- és távolugrásban. A német típusúnál a segédén védőkar van, és csak itt ragadhatja meg az állat, míg a franciánál bárhol megfoghatja, ezért a segéd egész testét védőruha oltalmazza. Mindkettőnél egyes, kettes és hármas szint van, az utóbbi a legnehezebb. A nyomkövetősport, az FH (Fährtenhund) rajongóinak száma hazánkban évről évre több és több.

Érdekességgéppen megemlítenéd, hogy nálunk a jelenlegi munkakutyázás nemcsak az utóbbi két típuson alapszik, hanem a hazai tapasztalatok figyelembevételével mellett több külföldi hatás is érte. Így például a hajdani Szovjetunióban kifejlesztett módszerek (például a szagazonosító rendőrkutyák) vargabetűvel Csehszlovákián és az NDK-n keresztül jutottak el hozzánk. Az alapokat a XIX-XX. század fordulóján fektették le. Ez volt az az időszak, amikor a fajtatenyésztés is

lázatottan vártam a találkozást Kovács Róberttel, a hazánkban és külföldön egyaránt elismert sportkutyással, aki nagyon szerencsés embernek mondhatja magát, hiszen hobbija a munkája. Rendőr őrnagyként a dunakeszi rendőrkutya-kiképző telepen dolgozik, szabadidejében, civilként pedig saját kutyáival versenyez nemzetközileg elismert munkaversenyeken. Hamar kiderült, hogy Róbert széles látókörű állatbarát, aki a kutyasport mellett a díszmadártenyésztésben éppúgy járatos, mint az akvarisztikában. Szívesen megosztja tapasztalatait másokkal, miközben őszinte véleményét sem rejti véka alá.

megszületett. Előtte néhány kivételtől eltekintve nem tervszerűen tenyésztettek, s a törzskönyvezés is legtöbbször kimerült a házi törzskönyvezéssel. A fajtaegyesületek megjelenésével immár tervszerűen lehetett alakítani a fajtákat, s mivel a katonaság és a rendőrség a kölykök komoly felvevőpiacát képezte, így a tenyésztőknek anyagi érdekük is volt, hogy kiváló belső tulajdonságú ebeket kínáljanak eladásra. A fegyveres erők általában könnyen kezelhető, szolgálatra könnyen bírható, előképzett állatokat kerestek, melyeket már csak „csiszolni” kellett. Ez azt jelentette, hogy a civilekre hárult az alapkiképzés jelentős része, melyből az erkölcsi sikerek mellett komoly anyagi haszonra is szert tehettek. Közép-Európában főként a középosztály kezdett el ezzel foglalkozni, s a tapasztalatok gyakran apáról fiúra, generációról generációra öröklődtek, s öröklődnek olykor a mai napig is.

Rendszeresen az első harmadban végzünk

– Hazánkban a történelmi változások is jelentősen befolyásolták a munkakutyasportot, s ezek napjainkban is éreztetik hatásukat. A '60-as, '70-es években a Belügyminisztérium a MEOE-n keresztül vásárolt előképzett kutyákat, melyek őrző-védő, nyomkövető és fegyvelmező vizsgával rendelkeztek. Ekkoriban zárt volt a piac, ami-

nek hátránya volt az is, hogy a BM igényeinél magasabb eredményeket elért kutyákra nem volt fizetőképesség, hiszen külföldre tilos volt ezeket értékesíteni. Ma egyfajta újkori kutyánép-vándorlásnak lehetünk tanúi, amikor is a munkakutyák keletről nyugat felé „keresnek maguknak új hazát”. Így jelentős számban kerülnek ki magyar kutyák Németországba, míg Németországból az Egyesült Államokba importálnak magasan képzett ebeket. De már több példa van arra is, hogy nemcsak magyar kutyák, hanem magyar kutyakiképzők is dolgoznak Amerikában, mivel az ottani rendszer könnyen lehetővé teszi munkába állásukat, ugyanis a sheriff-hivatalok magáncégektől vásárolnak teljesen kiképzett kutyákat, nem úgy, mint a világ más országaiban, ahol állami telepeken képzik ki őket.

A tények azt mutatják, hogy a magyar munkakutyának jó híre van a nagyvilágban. Erről a nemzetközi megmérettetéseken elért eredmények is tanúskodnak. Főnököm, *Susztter Ferenc*, és kollégám, *Móricz Mátyás* nemcsak rendőrként, hanem civilként is foglalkozik kutyakiképzéssel, így ez évben a Belgiumban megrendezett világ bajnokságon is részt vettek saját állataikkal. A versenyeken pontozás alapján dőlnek el a helyezések, s ez bizony olykor igen szubjektív dolog, mégis mi, magyarok rendszeresen az első harmadban végzünk. Míg néhány évvel ezelőtt panaszra adott okot, hogy

a hazai tenyésztés minősége elmaradt a nemzetközi igényektől, addig mára az import segítségével sikerült kiváló, több generáción át bizonyító állományt kialakítani.

Egy-egy jó alomból sport- és szolgálati kutyák egyaránt kikerülnek, de ne képzelje senki, hogy ezek az állatok megtestesült „Rex felügyelők”, hiszen legtöbbjük szerény külsejű, ám kimagasló belső értékekkel bíró állat. Sajnos a jó minőségű sportkutyáknak a magyar fizetésekhez képest igen magas az ára. Nem ritkán 10-15 ezer euróba kerül egy ígéretes kutya, de a világ bajnokok árát euro-tízezrekben mérik. Ezzel kapcsolatos egy érdekes történet: amikor Magyarországon 1995-ben megrendezték a német juhászkutyák Európa-bajnokságát, a német kutyák legjobbjai egy Mercedes után kötött utánfutóban voltak, s amikor a vezető a járművet őrizetlenül

hagyta, autótolvajok az utánfutót lekapcsolták: a Mercedest elvitték, míg az annál lényegesen nagyobb értéket képviselő kutyákat utánfutóستul ott hagyták...

Élen a német és a belga juhászkutyák

– Napjainkban a sportkutyázáshoz leginkább német és belga juhászkutyát használnak, mivel a rottweiler lassabb náluk, a dobermann és a boxer pedig kényesebb – ezért számítanak az előbbi két fajta, illetve ezek keverékei meghatározónak. De ez csak nagy általánosságban igaz, így amikor Svájcban rendezték a világ bajnokságot, az Egyesült Államok öt különféle fajtával nevezett, többek közt holland juhászkutyával és amerikai staffordshire terrierrel. A fajták felemelkedését és hanyatlását is jól mutatja, hogy milyen

fajtával versenyeznek a sportkutyások. Így például az 1970-es években skóth juhászok és kuvaszok is szerepeltek a megmérettetéseken, de mivel a küllemtenyésztés a collie-nál lényegesen fontosabb szempont lett, a tenyészkalkulációt munkavizsgáláshoz nem kötötték, így sportkutyázás szempontjából elértéktelenedtek a kutyák. Sajnos a kuvasz is hanyatlásnak indult: hajdani erős őrző-védő ösztöne állomány szinten igen lecsökkent, s ehhez még hozzájárult az a tévhit is, hogy ezekkel a kutyákkal külön nem kell foglalkozni, anélkül is kiváló őrző-védők. Tény, ami tény, a kuvasz is igen jó fajta lenne, különösen, ha a bátorság, lövésállóság tekintetében erősödne az állomány, s a gazdák kutyáikkal nagy számban kapcsolódnának be a sportkutyázásba. Így esély lenne arra, hogy kialakuljanak a kiváló vérvonalak.

Mint már szó esett róla, az utóbbi években a németjuhász mellett igazán megnövekedett a belga juhászkutyák népszerűsége, ami kiváló belső tulajdonságaik mellett gyorsaságukkal, könnyedségükkel és ellenálló szervezetükkel magyarázható, bár újabban sajnos náluk is egyre többször jelennek meg különféle gerincbántalmak és a diszplázia. Az airedale terrier néhány évtizeddel ezelőtt még kiváló munkatulajdonságokkal bírt, de a szelektálás szinte kizárólag a küllemre összpontosított, ami itt is a fajta belső hanyatlásához vezetett. Mégis reményt keltő, hogy Németországban újabban néhány igen sikeres példányuk szerepel. A dobermannok is háttérbe szorultak, s a schnauzereknél is a hanyatlás jelei mutatkoznak. Viszont a staffordshire terrierek az utóbbi években sportkutyás berkekben is egyre inkább a figyelem középpontjába kerülnek, így hazánkban is egyre többen érnek el közülük kezdő szinten jó eredményeket.

Kár a „rendőrpuliért”

– Sajnálatos, hogy eltűntek a hajdani „rendőrpulik”, melyek 50-60 centiméter magasságúak voltak, s az akkori feljegyzések szerint munkájukban jól bizonyítottak, de amióta hivatalosan csak a terelőpuli fajtaleírását fogadták el, a rendőrpuli szép lassan kipusztult. A mudit is versenyeztették, de mivel

nem volt „nyitott”, az idegenekkel szemben bizalmatlan volt, nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Az erdélyi kopókkal a '90-es években voltak komoly próbálkozások: keresőkutyaként szerették volna alkalmazni őket, de bizalmatlanságuk miatt harapóssá váltak, így hamar befejeződtek ezek a kísérletek. Leginkább a magyar vizslának jósolhatunk sportkutyás szemmel is szép jövőt, mely régi belső értékeit megőrizte.

Nemzetközi viszonylatban sajnos Magyarország éghajlata miatt könnyen hátrányba kerülünk, mivel a kemény magyar tél, a sok hó és a nyári nagy meleg bizony nem kedvez az edzéseknek. Ma viszont már elfogadott, hogy a kimagasló teljesítményű állatokat külföldre viszik tréningezni, s ilyenkor nemcsak kutyás sikerek születnek, hanem sok-sok barátság is szövődik. Napjainkban a profik kutyás sportja élesen elvált a tömegekéétől, s míg az átlagos magyar honpolgár azért hordja ebét a kutyaiskolába, hogy az együttélés során a kutyával a legkevesebb gond legyen, addig a profik több éven keresztül nap mint nap szinte minden szabadidejüket feláldozva készítik fel állatukat a nemzetközi megmérettetésekre. A kutyás sport az igen szorgalmas emberek hobbija, mely évről évre egyre nagyobb anyagi áldozatot is követel, így sajnos egyre kevesebbünk engedheti meg magának. Ma már nemcsak a kutya, hanem a kiképzés is jelentős summa, mivel ez utóbbi rendkívül gyorsan fejlődik, s aki nem tud lépést tartani, az könnyen lemarad. Jó példa erre, hogy egy tíz évvel ezelőtti világ bajnoknak számító kutya teljesítményével ma már csak a középmezőnyben lehet végezni.

Az a tény, hogy a módszerek jobbak és hatékonyabbak lettek, a tenyésztés szempontjából egyfajta időzített bombaként ketyeg, mivel ma már a gyengébb belső értékekkel bíró kutyákat is fel tudják úgy készíteni, hogy a tenyésztéshez szükséges munkavizsgákon megfeleljenek. Az egyre jobb módszerek csökkentették a szelekciós nyomást. Ördögi kör ez, melyből tenyésztőknek, sportkutyásoknak egyaránt elemi érdeke minél előbb megtalálni a kiutat. Akárcsak az, hogy egyre több fiatal csábítsunk el a számítógép mellől a kutyasportkedvelők táborába.

Lejegyezte:
Dr. Tóth Zsigmond

1. Lukács Kata

3. Kun Beatrix

2. Szabó Réka

4. Lukács Kata

**Fotópályázatunk nyertesei.
Gratulálunk!**

JOGOSÍTVÁNYT az ebtartóknak?

Miért kellene, és még miért nem lehet?

A Svájcban 2008 szeptember 1-től életbe lépett új állatvédelmi törvény a szakértők véleménye szerint a világ legszigorúbb ilyen jellegű jogi szabályozása. Ki mondja például, hogy 2010-től csak azok tarthatnak kutyát, akik részt vettek egy „Gazdi iskola” jellegű, 15 órás oktatási programon, és a kutyájukkal együtt eredményes vizsgát tettek.

Az állatbarátok, környezet- és állatvédelmi szervezetek szerint ez a törvény jelentheti a példát a jövőre nézve a többi európai ország számára is. Hosszútávon gondolkodva megoldást kínál többek között a társállatok túlszaporodásának problémakörére, és más jellegű állatvédelmi gondokra is. Az Európa Kutyakiállítás csillogó felszíne mögött ugyanis jelenleg már egyre közismertebb az árnyékos tény, hogy a kutya- és macskapopuláció rendkívüli megemelkedése, egy-egy állatfaj egyedeinek értékét nagyban lecsökkentve, szinte megoldatlan feladat elé állítja az európai országok állatvédelmi szervezeteit.

A gondolat nem új

A svájci példa gondolata egyáltalán nem új. Angliában már évek óta működik a „családi kutyavizsga”, amely egyrészt önkéntesen elvégezhető, másrészt indokolt esetben a hatóságok kötelezhetik is rá a kutyatartót.

Az elmúlt években a németországi Hamburg és Berlin városokban, valamint legutóbb a müncheni „Angol parkban” pórázkötelezettséget, szájkosarat és különféle területi tiltásokat szorgalmazó, a társadalom nem kis rétegénél nagy port keverő viták során valami hasonlót akarat mellett döntött több, magát illetékesnek vélő szervezet is. A németországi kutya-jogosítvány szorgalmazói a következő szervezetek:

- a BHV (*Berufsverband der Hundezüchter und Verhaltensberater* – Ku-

tyaoktatók és Viselkedés-tanácsadók Szakmai Szövetsége)

- a VDH (*Verband für Deutsche Hundewesen* – Német Kutyások Szövetsége, a MEOE németországi megfelelője)

- a BLTK (*Bayerische Landertierärztkammer* – Bajor Állatorvosi Kamara)

A három német szervezet az azonos célt három különféle úton próbálja elérni. A BHV egyrészt elérte, hogy a kutyaoktató, kutyaiképző, kutyatréner tevékenység elismert szakmává vált, ezzel egyaránt biztosítva kutyák és a gazdák irányába az egységes szakmai hozzáállást és színvonalat, s egyben ellátva a területen dolgozó, főként egyéni és kisvállalkozások szakmai művelőinek érdekvédelmét is. A gaz-

dik ismereteinek megkönnyítése érdekében kiadott tankönyvüket nem kisebb, nemzetközileg elismert szakemberek szerkesztették, mint *Renate Jones-Bade* és *Celina del Amo*. (Az utóbbi szerző „Kutyaiskola – lépésről, lépésre” című könyve révén a hazai kutyások körében is ismerte, és módszerei nagyon népszerűek.) Az általuk összeállított 15 órás elméleti oktatást egy elméleti és egy saját kutyával végrehajtott gyakorlati vizsga zárja, amely három fő témakört foglal magában:

- vizsgálja a gazda elméleti tudásanyagát a fajnak megfelelő kutyatartásról;
- vizsgálja a gazda és a kutya viszonyát;
- vizsgálja a kutyatartó és kutyája viselkedését a köznap helyzetekben.

Az elméleti oktatás során 170, a kutyatartókat érintő kérdésre adnak részletes választ az oktatók, majd ezen kérdések egy részére kell a vizsga során tesztlap kitöltésével választ adniuk a gazdiknak. A kutyával együtt végzett

vizsgagyakorlatok során a szokásos engedelmisségi hang- és optikai jelzések mellett az alábbi segédeszközök megengedettek:

nyakörv (fojtó- és szöges nyakörv tilos!)

- hám,
- halti,
- póráz,
- síp.

Mozgáskorlátozott kutyatartók, illetve mozgáskorlátozott vagy sérült kutyák esetében a vizsgáztatóval történt egyeztetés alapján más segédeszközök is használhatóak. A tanfolyam 12 óra elméleti oktatás tartalmaz, és tankönyvvel, vizsgadíjjal együtt 130,- euróba (31850,- forint) kerül a részve-

vőnek. Jelenleg országszerte 25 különböző helyszínen kínálják föl a lehetőséget a képzésre és vizsgára a gazdiknak és kutyáiknak.

A VDH a képzést és vizsgáztatást, egyékes tematikát megkövetelve, különböző fajtaszervezeteinek kezébe adta. Az általuk kínált képzés az alábbi témaköröket foglalja magában:

- a kutyatartó ismeretei a kutyatartást illetően;
- a kutya engedelmissége;
- a kutya szocializációja.

A tanfolyam, a vizsgáztatás, valamint a képzést segítő információs anyag

árát is magában foglaló költség a VDH oktatás esetében 75,- euro (18375,- forint).

A BLTK 2001-ben indította el képzési programját, amelynek középpontjában a kutyával előfordulható, veszélyt jelentő helyzetek megelőzése és a kutyatartás alapismeretei állnak. Ebben az esetben a kutyát tartó embernek a helyes kutyatartásra való elméleti felkészítése képezi az oktatás jelentős részét; a kutyát nem képzik, és nem is tesztelik vagy vizsgáztatják. A tanfolyam anyaga nem tér ki a kutya táplálkozásával és egészségügyi ellátásával kapcsolatos témakörökre sem. A 12 órás oktatást követően a résztvevő maga dönthet arról, hogy írásbeli és szóbeli vizsgát tesz-e, vagy sem. A tankönyvvel együtt 80,- euróba (19600,- forint), kerülő kurzusból (amelynek díjából 10 eurót egy állatvédő egyesületnek adományoznak a szervezők) az elmúlt években négy-százat tartottak, amelyeken összesen 4500 gazdi vett részt.

A nemritkán indulatokkal és érdekelt-ségi összefonódásokkal tarkított hazai kutyás életben már szintén régen, 1992-ben felvetődött hasonló oktatási, képzési gondolat Mirtse Áron szakíró részéről, az „Élet és Tudomány” c. folyóirat hasábjain. Közel egy évtized múlva, 2003 decemberében a „Heti Válasz” interjújában Dr. Topál József etológus és Mirtse Áron ismét hangot adtak a véleményüknek, hogy valamilyen családi vizsgát kellene bevezetni az egyre szaporodó, kutyák által okozott, de az emberek tudatlanságából,

felelőtlenségéből eredő problémák megelőzésére és csökkentésére. Mind a két szakember egyaránt annak a véleményének adott hangot, hogy a szigorú feltételek között zajló közös megmérettetés alkalmával az ember és kutya egyaránt bizonyíthatná, hogy alkalmas a civilizált társadalmi közösségben, veszély- és problémamentesen élni. Véleményük szerint azonban egy ilyen újfajta szabályozásra abban az időben a törvényalkotók részéről még nem volt meg a fogadókészség. Az elmúlt években a 4TAPPANCS oktatási programjában, önkéntes, költségtérítéssel felneveltek keretén belül lehetőséget ajánlott föl az érdeklődő gazdiknak, egyben kötelező tananyagként vette be a kutyatréner-képzésbe. A képzés 12 óra elméleti anyagot tartalmazva, 16000,- Ft költség fejében az alábbi témakörökkel ismertette meg az eddig résztvevő 19 gazdit:

- a kutya anatómiája, származása, fajtaismeret, viselkedési jellemzők;
- a fajnak megfelelő tartás, játék, nevelés, tanítás;
- a kutya testbeszéde, közösség, család, ember és a kutya;
- konfliktushelyzetek és a helyes reakciók;
- a kutyatartás jogi ismeretei.

A *Canis Maior – Alapítvány a Kynológiai Kultúráért* a 2007 évben szintén szervezett hasonló célokat kitűző Gazdiiskolát. Ennek az alapítvány által támogatott – ezért a résztvevőknek ingyenes – 18 órás elméleti képzést adó tanfolyamnak, amelyet 48, magát fe-

lelős állattartónak gondoló gazdi végzett el, a témakörei az alábbiak voltak:

- Kutyatörténelem;
- Kutyát szeretnénk;
- A fajnak megfelelő tartás;
- Megértés és félreértés;
- A kutya testi-lelki egészsége;
- Állatvédelem a jogban és a gyakorlatban.

Mi a gazdik véleménye itt és most?

A 2008. évben sem volt hiány a 10 évvessé vált, be nem tartható és betartásában alig-alig ellenőrzött Állatvédelmi Törvény kapcsán felszínre kerülő, és a média által nemritkán túldramatizált kutyás problémákból. Ezért a téma felvetése ismét aktuálissá vált. Úgy gondoltam, eljött az ideje, hogy a közvélemény megismerje a jelen kutyatartóinak véleményeit, ötleteit, érveléseit és esetleges ellenvetéseit a „kutyajogossítvány” ügyében. Ezért kérdőíves közvélemény-kutatást bonyolítottunk le, amelyben hat kérdésre vártunk válaszokat a kutyás gazdiktól. A mellékletben olvasható a kérdőív, az egyes kérdésekre beérkezett válaszok kiértékelési eredményével együtt.

Az alábbiakban az eredményeket és részleteket olvashatják, amelyeknek ismerete talán segít betekintést nyerni a kutyás kultúra ezen részének pillanatnyi állapotába.

A több mint 3000 címre elküldött kérdőívet meglepően gyorsan és szokatlanul sokan küldték vissza. A mellékelt, kiragadott vélemények tanúsága szerint a döntő többség (83%) egyértelműen támogatná és hasznosnak tartaná, ha csak azok tarthatnának a mai Magyarországon kutyát, akik részt vettek a felelős állattartási oktatási programon, és kutyájukkal együtt eredményes vizsgát tettek. A válaszadók 15%-ának az volt a véleménye, hogy csak az embereket kellene egyfajta „gazdiiskola” keretén belül oktatni, és ezt fontosabbnak tartották, mint a „kutyaiskolát”.

PRO

„Kitöltöttem a kérdőívet, és arra a következtetésre jutottam, hogy a kötelező kutyajogi mindenképpen kell! Egyértelműen szükséges, de sok embernek kellemetlen hozza egy kis intelligencia is, amit viszont nem tudom, hogyan lehetne adni nekik.” Mada Attila

„A kezdeményezést mindenképpen jónak tartom. Úgy gondolom, hogy az állatbalesetek nagy része az emberi felelőtlenség miatt van, a kutya csupán szerencsétlen »kivitelezője« ennek a nem odafigyelésnek.” Fehér Judit

„Teljes mértékben egyet értek a kutyajogi bevezetésével. Felelős kutyatartónak érzem magam, több könyvet elolvastam, mielőtt kutyát vettem volna magamhoz, és azóta is igyekszem folyamatosan frissíteni, bővíteni a tudásomat. Amikor egy családba kisbaba érkezik, általában már a nő terhessége alatt számtalan könyvet elolvasnak a teendőkről, kikérdezik a védőnőt, gyerekorvost. Miért nem teszik ugyanezt egy kiskutya érkezése előtt? Egyik ismerősöm most készült keverék kiskutyát ajándékozni nyolc éves ikerlányainak születésnapjukra. Panellakásban élnek, a gyerekeknek semmilyen felelősségtudatuk és társállattartási tapasztalatuk, információjuk nincs. Ezenkívül már a kiskutya kiválasztásánál összevesztetek, hogy kié is lesz az állat tulajdonképpen. Húzták nyúlták jobbra-balra. Nincsenek tisztában vele, hogy egy kutyát hányszor, miért és mennyi időre kell levinni egy panellakásból: a gyerekek anyja szerint, mivel ez kistermetű kutya (si-cu és palotapincsi keverék), ezért nem fog sokat pisilni-kakilni(!?) De a kislányok már raktak félre néhány babaruhát is a kis kutyusnak, hogy majd legyen mibe felöltöztetniük...” Szemán Katalin

„Már régóta hangoztatom ezt a nézetemet, hogy igenis csak az tarthasson kutyát, aki valamilyen tanfolyamot elvégez – én ezt úgy neveztem, hogy »megtanulja a kutyatartás ABC-jét«. Sajnos sok hozzá nem értő ember tart kutyát, ezért nincsenek szocializálva és megfelelően tartva. Ha kutyatámadás történik, sokan a kutyát hibáztatják, pedig a kutya csak a fegyver az ember kezében ilyen esetekben. Ha lelő valaki egy embert, akkor sem a pisztolyt hibáztatjuk, hanem az illetőt.” Borosné

„Egyetértek! Mivel az ember a legfejlettebb lény, és irányítja immár a Föld létét, úgy vélem, hogy felelősséggel tartozunk nemcsak a kutyáért, hanem mindenért a Földön. Mindenben támogatom Önöket.” Szendrődi Tibor

„Természetesen az ötletet jónak tartom, úgy is, mint tenyésztő, úgy is, mint őrző-védő teljesítménybíró.” dr. Péterffy Albert

„Nekem nagyon elnyerte a tetszésem a kutyajogossítvány gondolata, szerintem nagyon hasznos lenne a mai világban egy ilyen, látván a rengeteg állatkinzást, és hogy nem törődnek a kutyákkal, miután ajándékba kapják vagy megveszik őket! Nekem nagyon teszik az ötlet, és szorgalmaznám Magyarországon is.” Németh Zsófi

„Nagyon pártolnám az ilyesmi, ehhez hasonló kezdeményezéseket. Én a kutyusomat 5-6 hónapos kora óta bátran elengedhetem, mert behívható, az alapparancsokat ismeri, és egészen nyugodtan utazhatok vele, mert nyugodtan viselkedik, megszokta a tö-

meget, zajos közlekedési eszközöket. De sajnos néha úgy érzem, hogy hiábavaló volt több tízezer forintot kifizetnem a kutyaiskolára, ugyanis ha más kutyája neveletlen, ha nem behívható, sőt talán néha a saját nevével sincs tisztában, akkor hiába kötöm meg vagy hívom vissza az én kutyusomat, mégis megtörténik a baj: összeverekednek, mert a másik nem ismeri a »Vissza!« parancsot! Én előírnám, ugyanúgy, mint a kötelező oltásokat, hogy mindenki járjon el képzésre; ez nemcsak a kutyának hanem a gazdának is segítene.” Földvári Kinga

„Nagyon örülnék, hogy ha lenne ilyen kezdeményezés! Szívesen részt vennék egy ilyen programban, ennek kidolgozásában, tesztelésében, népszerűsítésében és akár megvalósításában is!” Leszák Melinda

„Teljesen egyet értek azzal, hogy a sok idiotának, aki jelenleg kutyát tart, fogalma sincs sem a fajta jellemzőiről, sem a kutya tartásáról. Például az ikerszemű szándék jelenleg négy kutyát tart, de nem viszi őket még sétálni sem, joghurton és minőségtelen száraztápon tartja őket. Tehát kéne a sulí a gazdáknak!” Kovács Tamás

„Támogatam a »kutyajogi« bevezetésének gondolatát, és maximálisan egyetértek vele! A kutyasétáltatások során rengeteg hozzám nem értő gazdival találkozom, és mérgelődöm, miközben tehetetlenül nézem szegény kutyát...” Vig Ágota

„Nagyon jó ötletnek tartom a kutyajogossítványt! Sajnos nagyon sok ember tart úgy kutyát, hogy fogalma sincs, hogy milyen igényei lennének szegény állatnak, és milyen körülményeket kéne nekik biztosítani. Úgy gondolom, hogy aki képes eljárni és pénzt áldozni egy ilyen tanfolyamra, az remélhetőleg nem csak eszközként, hanem társaként, családtagként tekint a kutyájára! Én meg is adóztatnám az ebtartást, bár három kutyával így magam ellen beszélek, de ha a tanfolyamon felül még adózni is kéne, az talán még jobban megszűrné a nemkívánatos állattartókat! Én mindenesetre teljes mértékben támogatnám ezt a kezdeményezést!” Molnár Melinda

„Én és a párom kutyák oktatásával foglalkozunk. Nap szinten tapasztaljuk, hogy a gazdák mennyire tapasztalatlanok a kutyatartásban. Én igennel szavazok az oktatásra. Persze nem lehet és nem kell az összes kutyatartóból kutyaszakértőt faragni, de talán ha az alapokkal tisztában lennének, akkor tudnák azt is, hogy a többségében a szocializálatlan kutyákból lesz később az félelemből agresszívan támadó és harapó egyed. A tartási problémákat hosszú oldalakon keresztül tudnám még sorolni sajnos, de azt hiszem, ennyi is elég!” Kiss Hajnalka

„Egy ilyen törvényrendelet szerintem kitűnő lenne! Legalább sok »állat« gazdi megtanulna egy pár dolgot a saját kutyájával kapcsolatban! Még egyszer nagyon kitűnő ötletnek tartom” Nagy Csaba

„Nagyon fontosnak tartanám itthon valamilyen hasonló tanfolyam bevezetését! Sajnos az én ismeretkörömben is vannak olyan emberek, akiknek fogalmuk sincs a helyes kutyatartásról. Tehát saját tapasztalatból tudom, hogy mindenképpen szükség lenne erre a kutya-gazdi-kiképzésre! Én is nagyon örülnék neki, és biztos vagyok benne, hogy nagyon sokat tanulhatnánk belőle!” Berczi Nikolett

Legtöbben (68%) úgy gondolják, hogy az ilyen jellegű oktatás akkor lenne igazán hatékony, ha a gazdának is, és a kutyájuknak is vizsgáznuk kellene. Ezzel együtt a gazdik több mint negyedrészre, (26%) viszont úgy gondolja, hogy csakis az emberek számára kellene kötelezővé tenni az oktatást és vizsgát. A legegységelműbb eredmény a harmadik kérdésre adott válaszokból derült ki. A válaszoló gazdik 94%-a teljesen egyetért arra vonatkozólag, hogy ha minden kutyatulajdonos ismerné a kutya fajának megfelelő tartási módot és a kutya testbeszéd-jelrendszert, akkor kevesebb baleset lenne. Ebből egyenes következtetés, hogy a kutyák okozta balesetek főleg a gazdák kutyatartási ismereteinek hiányára, valamint a fajnak nem megfelelő tartási körülményekre vezethetők vissza.

A felmérés azt is bizonyította, hogy az átlagos kutyatartók jellemzően jól ismerik a kutyatartási hozzáállást és az állathoz való viszony jelen realitását. Hiszen a kérdőívet kitöltők döntő része az az is tisztában van, hogy egy ilyen rendelkezésre nagyon sok jelenleg kutyát tartó embernek az lenne a reakciója, hogy, „hát akkor nekem nem kell kutya”, ami egyértelműen és egy csapásra nagymértékben megnövelné a kóbor, gazdátlan kutyák számát. A válaszadók csaknem fele (49%) szerint ez lehet az akadálya a kutyajogi bevezetésének, ám a gazdik 38%-a mindent egybevetve, a következményekkel együtt mégis ezt tartaná az egyetlen jó, hosszú távra megoldást jelentő megoldásnak. A közvélemény-kutatási akcióban önkéntesen résztvevők kutyás gazdik többsége (78%) egyébként egyáltalán nem tartotta magát tökéletesnek, és úgy ítélte meg, hogy volna mit javítani a kutyatartási ismereteit illetően. Egyetlen gazdi sem volt azon a véleményen, hogy manapság ismeretek, hozzáértés és tudás nélkül is lehet a társadalom elvárásainak megfelelően kutyát tartani. A saját kutya megítélését illetően szintén önkritikusak voltak a gazdik. Bár 67% úgy gondolja, hogy kutyája megfelelően szocializált, és még kritikus helyzetekben is ellenőrzése alatt tudja tartani, ám csupán 6%-a volt azon a véleményen, hogy a kutyája tökéletesnek mondható szinten engedelmes. Ebből arra lehet kö-

vetkeztetni, hogy a jól szocializált eb a jelen környezetben jobban kielégíti emberi társainak és környezetének az igényét, mint a klasszikus kutyaiskolák által szorgalmazott, „ha török, ha szakad engedelmes” kutya.

Ki és miért van ellene?

A „kutyajogosítvány” esetleges bevezetése természetesen még a legpozitívabban gondolkodó kutyatu-

lajdonosok részéről sem teljesen aggodalommentes. A kritikusok negatív hozzáállását kivétel nélkül jellemzi, hogy a témát és egyáltalán a lehetőséget abból az irányból közelítik meg, hogy mit, miért nem lehet, és nem abból, hogy az esetleges nehézségek és buktatók mellett miként lehetne és lenne érdemes igen, mégis megpróbálni. A fő ellenvetési okok és kétkedések a költség és a jellemzően a magyar jog-

KONTRA

„A véleményem az, hogy nem kéne mindenkit anyagilag terhelni amiatt, hogy az emberek kb. 30%-a nem képes a kutyát normálisan ellátni, de mégis van kutyája. A magyar emberek nagy része »ár-érzékeny«, tehát ha azt akarják, hogy minél többen elvégezzék ezt a tanfolyamot, akkor megfizethetőnek kell lennie!”

Dugonics Edit

„Gondolom, nem ingyenes tanfolyamról lenne szó, így nagyon sokan ezt nem engedhetnék meg maguknak. Nagyon szomorú, hogy még ebből is pénzt akarnak csinálni, és meg akarják szabni, hogy ki tarthat állatot vagy sem, attól függően, hogy mennyi pénze van!” Németvölgyi Csilla

„A tanfolyamra hatósági eljárásban kötelezném azt, aki tudatlanságból méltatlanul bánik az állatokkal, az igényeiket nem ismerve rosszul tartja őket stb. (csakis nem szándékos vagy súlyosan hanyag esetben). A szándékos vagy súlyosan hanyag elkövetőket kizárnám a tartásból. Bevezetném az ebadót. Aki azonban a tanfolyamot önkéntesen elvégezné, azt mentesíteném az adó megfizetése alól.” Lőrinczi-Reich Dávid

„Felvetném újra az ebadó gyakorlatát, melynek a bevételeit kifejezetten »ebvédelemre« kéne fordítani. A felvetett gazdisulit viszont én nem élezném ki a kutyára, hanem előírnám minden nem gazdasági állattartónak, úgy mint macska, ló, gyík, kanári, pók stb. Persze itt előre be kell csukni a kiskapukat: Magyarországon vagyunk!”

Kovács Krisztián

„A kezdeményezés jó lehetne, de van egy olyan érzésem, hogy ez esetben is olyan »magyar módra« fog történni a megvalósítása, ahogy szinte minden egyéb területen. Tüntetni fognak, hogy akinek nincs pénze felesleges vizsgára, és a kutyájával egyébként semmi baj nincs, attól miért akarják elvenni a kutyáját. Biztos lesznek olyanok, akik megpróbálják lefizetni a vizsgáztatót, hogy részvétel nélkül adják ki az igazolványt, mások hamisítani fognak igazolványt. Persze, lesznek sokan (én is), akik szimplán elmennek: egy kutya sokba kerül amúgy is, nem ezen fog múlni, és még tanulni is lehet.” Leidl Andrea

„Sajnos szinte hiába hoznak létre teljesítendő vizsgát, ha nincs, aki ellenőrizze, vagy nincs szankció. Arra viszont nincs pénzügyi forrás (remélem, tévedek), hogy egy nyugaton látott rendszert kialakítsunk itthon. Mindennap szembesü-

lök az alkalmatlan gazdik, kezelhetetlen, »rossz« kutyáival. Lehet, hogy nem a kötelező vizsga a megoldás ma még, mert a kötelező sokszor magában ellenállást szül, de az ismeretterjesztés, a széleskörű előadások és a pozitív példák hangoztatása a médiában is fontos lépés lehetne a későbbi vizsga felé.” V. Nemes Nagy Panka

„Nekem csak annyi ellenvetésem van, hogy vannak, akik nem bírják ezt végigcsinálni.”

Weich Alexa

„Szerintem az angliai példa lenne használható nálunk, bár ehhez kellene egy hatóság is, amely a nem megfelelő bánásmód esetén kötelezné a tanfolyam elvégzésére az állattartót. Erre hatóság pedig jelenleg nincs. Nehéz úgy. Egészségügyben dolgozom, és azt tapasztalom, hogy a hivatalos szerveknél a gyermekvédelem is dögög, nemhogy az állatvédelem. De az angol példa jó kiindulási alap lehet.” Molnár Krisztina

„Nem hiszem hogy ennek a jogosítványnak a meglétét lehetne ellenőrizni, és számonkérni a gazdikon, mivel sajnos a hatóság sem foglalkozik ilyen dolgokkal komolyan. Hiszen még az állatkínzások ügyében sem tudnak igazán intézkedni, és tenni ellene! Úgy gondolom, hogy pedig ez nagyon jó ötlet, de sajnos nem hiszem, hogy Magyarországon kellően fejlett lenne ehhez a kutyatartási kultúra.” Simon Adrienn

„Hazánkban állategészségügyi szinten nem igazán érdek az állatvédelem. Az állatorvosok többségének – kivételek, pozitív példák is vannak! – a pénz hajkurászása a legfőbb célja, mögöttük egy-egy nagyobb cég és lobbierdek húzódik: állatgyógyászat, gyógyszeripar, tápgyárak. Ezért nincs közös nevező, ha van is, csak látszat az együttműködés. Korruptió mindenhol, sógor, koma, haverok, és jó nagy haszon!” Hanniker Ildikó

„A kóbor kutyák száma minden bizonnyal megnőne, mint ahogy megnőtt a kötelező chipbeültetés miatt is egy-két városban, de biztos vagyok benne, hogy hosszútávon megoldást jelentene a kutyaagresszió, az állatkínzás és a kóbor kutyák problémájait illetően is. A menhelyekkel való összefogással együtt pedig talán minimálisra csökkenthető a szerencsétlenül járt állatok száma.” Gábor Veronika

„Sok -sok állatkínzást lehetne megelőzni egy ilyen oktatással, és a jövőben sokkal kevesebb kóbor kutya lenne.” Mottelné Andrea

gyakorlati hiányosságok köré csoportosíthatóak.

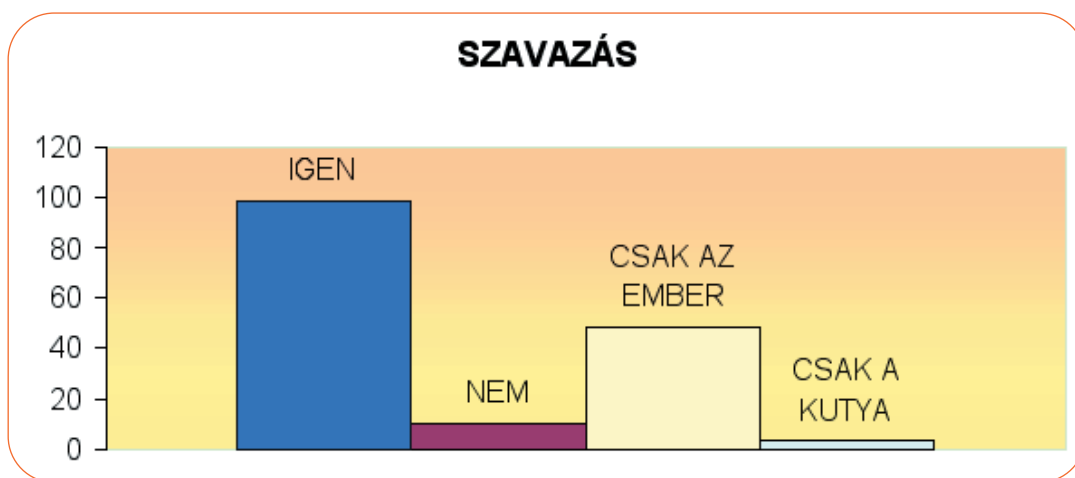
A kiragadott negatív gondolatokhoz azt azért hozzá kell tennem, hogy ez esetben – hasonlóan a külföldi példákhoz – senki nem akar „pénzt csinálni”, viszont mint minden szolgáltatás mögött, úgy ez esetben is egy bizonyos teljesítmény van, ami természetesen kiadásokkal jár, ezért pénzbe kerül. Figyelemre méltó lehet talán a pénzügyi pszichikai trauma csökkentésé-

re az a német példa, ahol a befolyó összeg egy része gyakorlatilag az állatvédelembe kerül felhasználásra, vagy a kutyajogsihoz ebadó-mentességet kínáló ötlet is. Az is meglehetősen téves és felszínes gondolat, hogy az esetleges kutyajogositvány azt szabná meg, hogy ki tarthat állatot, és ki nem. A kutyajogositvány nem általánosságban tilt vagy engedélyez, hanem valamilyen szinten biztonságot, garanciát próbálna nyújtani arra vonatkozólag, hogy aki tart, az a jelen társadalmi és állatvédelmi elvárásoknak megfelelően tegye, és ne ellenkezőleg. Ez pedig mind a kutyatartóknak, mind a nem kutyatartóknak egyformán érdeke.

Összességében az aggodalmak hálójából hosszabb időbeli átmenetet biztosítva valószínűleg ki lehetne fogni a víz nagy részét, a csalás és a korrupció ellen pedig szintén léteznek ma már hatékony módszerek. Akik pedig nem bírják valamilyen oknál fogva „végigcsinálni”, azok elsősorban önmaguknak bizonyították, hogy alkalmatlanok a mai világban a felelős állattartásra, tehát nem biztos, hogy ezeknek az embereknek feltétlenül kellene kutyát tartaniuk. Többen hivatkoztak a sokat emlegetett „kutyás kultúra hiányára” is, kicsit talán elfelejtkezve arról, hogy ennek a kutyás kultúrának a léte vagy nem léte, valamint színvonala rajtunk, kutyabarátainkon, gazdikon múlik. Ezt a kutyás kultúrát mi teremjtük, formáljuk – vagy éppen nem. Ebben a vo-

natkozásban minden kutyatartó ember felelős, nem csak a másik.

programon, és kutyájukkal együtt eredményes vizsgát tettek?”

A szavazás összesített, százalékos eredménye

Amennyiben kialakítható egy követelményrendszeren, ellenőrzésen alapuló viszony, akkor az mindenképpen hozzájárulhat a meglévő kutyás kultúra minőségi változásához.

Több válaszadó is felvetette, mint kapcsolódó pénzügyi gondolatot, az ebadót. Emlékeztetőül a kutyatartók fiatalabb generációjának: amikor ezt az adóformát eltörölték, az indoklás az volt, hogy az ezzel egyenértékű költség beépült a kötelező oltások költségébe. Ez valószínűleg meg is történt, a kérdés mára csupán az maradt, hogy hová vándorol azóta ez a „beépült” pénzmennyiség, kik és mire használják föl. A kóbor kutyák számának megemelkedésével, mint realitással is nagyon sok válaszadó (49+38=87%) számolt, de sokan (38%) azt is belátták, hogy a felelős állattartás hosszútávú gondolatához csak valamilyen hasonló módon lehet reálisan eljutni.

Mennyire ért Ön a kutyájához?

A fent részletezett kérdőíves közvélemény-kutatással egyidőben több, kifejezetten kutyás célközönséget vonzó honlapon keresztül szavazatgyűjtést is indítottunk. Ezeknél a kérdőív első pontjához hasonlóan online lehetett szavazatokat leadni a következő kérdésre:

„Hasznosnak tartaná-e, ha csak azok tarthatnának kutyát, akik részt vettek egy a felelős állattartási oktatási

Végezetül a közvélemény-kutatás és szavazás eredményének elemzésén túlmenően, szeretnék rövid betekintést nyújtani az esetleg érdeklődő gazdiknak arra vonatkozólag, hogy – többek között – mit is kellene tudniuk egy „kutyajogositvány”-tanfolyamot követő vizsgán. Ennek alapján a lap olvasói közül minden kutyás gazdi egy kis ízelítőt kaphat arra vonatkozólag, hogy mennyire ért a saját kutyájához.

A mellékletben a BHV vizsgalapjáról kiválasztott öt kérdést olvashatják, a hozzájuk kapcsolódó lehetséges válaszlehetőségekkel. Amelyik választ helyesnek találja, azt jelölje meg. Egy-egy kérdésre több helyes válasz is adható, a helyes válaszok, a saját jelenlegi tudás ellenőrzéséhez természetesen megtalálhatóak az 58 oldalon.

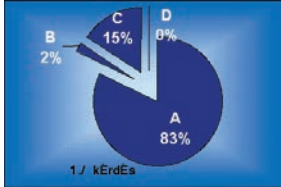
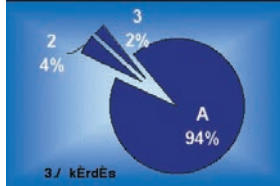
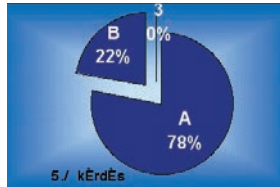
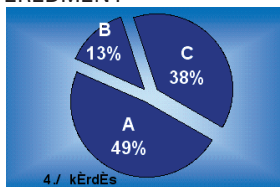
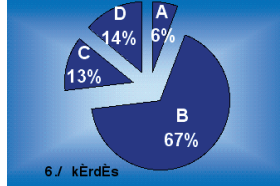
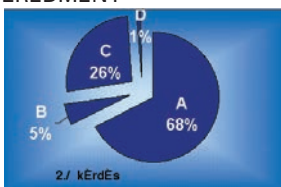
Stefan Siman
okleveles állatterapeuta,
kutyatréner

A témához kapcsolódó internet címek:

www.admin.ch/ch/d/sr/455/index.html#id-1
www.bhv-net.de
www.vdh.de
www.bltk.de

KUTYAJOGOSÍTVÁNY ?

– KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁSI KÉRDŐÍV

1./ Hasznosnak tartaná-e, ha csak azok tarthatnának kutyát, akik részt vettek egy a felelős állattartási oktatási programon, és kutyájukkal együtt eredményes vizsgát tettek?		3./ Ha minden kutyatulajdonos ismerné a kutya fajának megfelelő tartási módot és a kutya testbeszéd-jelrendszerét, akkor kevesebb baleset lenne?		5./ Hogyan ítéli meg a saját ismereteinek színvonalát a helyes kutyatartást illetően?	
A.) IGEN	EREDMÉNY 	A.) IGEN	EREDMÉNY 	A.) VOLNA MIT JAVÍTANOM	EREDMÉNY
B.) NEM		B.) NEM		B.) ÉN MINDENT TUDOK	
C.) CSAK AZ EMBERT KELL OKTATNI		C.) EZEK NEM BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK		C.) A KUTYATARTÁSHOZ NEM KELL ISMERETANYAG	
D.) CSAK A KUTYÁT KELL OKTATNI		4./ Ha bevezetnék a tanfolyamhoz, vizsgálathoz kötött kutyatartást, drasztikusan megnövekedne a kóbor kutyák száma?		6./ Hogyan ítéli meg a saját kutyáját?	
2./ Legyen az oktatás a gazdáknak és kutyáiknak is kötelező?		A.) IGEN	EREDMÉNY 	A.) TÖKÉLETESEN ENGEDELMES	EREDMÉNY
A.) IGEN	EREDMÉNY 	B.) NEM		B.) MEGFELELŐEN SZOCIALIZÁLT ÉS KONTROLLÁLHATÓ	
B.) NEM		C.) MINDEN KÖVETKEZMÉNY ELLENÉRE EZ JELENTHETNE MEGOLDÁST		C.) IDEGEN EMBEREKKEL PROBLÉMÁSAN VISELKEDIK	
C.) CSAK AZ EMBERNEK				D.) IDEGEN FAJTÁRSAKKAL SZEMBEN PROBLÉMÁSAN VISELKEDIK	
D.) CSAK A KUTYÁNAK					

MENNYIRE ÉRT ÖN A KUTYÁJÁHOZ?

1. Az úgynevezett harapásgátló reflex minden kutya veleszületett tulajdonsága?	c.) Nem, a kutyáknál a föligrálás a játékra hívás testbeszédjele d.) Nem, a kutyáknál a föligrálás a ragaszkodás kifejezésének testbeszédjele
a.) Nem. A harapásgátló reflexnek kölyökkorban, az alomtársakkal és az emberi társakkal folytatott játék közben kialakulnia b.) Igen, mert ellenkezőleg kölyökkorban az alomtéstvérek sérüléseket okoznának egymásnak c.) Igen, mert ellenkezőleg még a gazdájukat is kezdetből fogva harapnak d.) Igen, de van néhány kutya fajta, amelyiknél ez hiányzik	4. Miért viselkednek a kutyák pórázon agresszívan másik kutyával szemben? a.) A pórázon bátrabbnak érzik magukat b.) A kutyák nem tudnak a póráz miatt szabadon mozogni, ezért fenyegetve érzik magukat c.) Ezt a viselkedési stratégiát a kutyák maguktól megtanulják, azért, hogy a félelmet kiváltó helyzeteknek gyorsabban véget vessenek d.) A kutyák mérgesek, amiért pórázon vannak, és ezt az indulatukat mindig a másik kutya irányába próbálják levezetni
2. Mi történik akkor, ha a kutyát, amelyik fél, a gazdája szavakkal és simogatással próbálja megnyugtatni? a.) A kutya megnyugszik és elmúlik a félelme b.) A kutya meggyőződik arról, hogy érdemes félnie, mert a gazdi figyelmét ezzel sikerül magára terelnie c.) A gazdi rosszabbá teszi a helyzetet, mert a kutyák egymás között soha nem nyugtatgatnak egymást. A gazdi gondoskodása ez esetben a bizonytalanság érzetét erősíti a kutyában d.) A kutya esetleg agresszivitással reagálhat a félelmet kiváltó ingerrel szemben	5. Melyek a félelem és stressz egyértelmű jelei a kutyáknál? a.) A kutya igyekszik kisebbnek látszani a valóságosnál, miközben megpróbál elmenekülni b.) Erősen liheg, miközben a farkát a hátsó lábai közé behúzza tartja, és a füleit hátralapítja c.) Ásít, és gyakorta az orrát nyalja d.) Füleit hegyezi, és az ínyét föl húzza
3. Az agresszivitás jele, ha egy kutya séta közben odaszalad egy idegen emberhez és elkezd rá föligrálni? a.) Nem minden esetben. Azonban erről a kutyát feltétlenül le kell szoktatni, mert vannak emberek, akik félnek a kutyáktól b.) Igen, az emberekre való föligrálás agresszív viselkedési forma	Vigyázat: némelyik kérdésnél több helyes válasz is lehetséges! A helyes válaszok megtalálhatóak az 58. oldalon.

A MALLORCAI bulldog

Egy kutya, sok néven

A zömök testalkatú, félelmetes külsejű mallorcai bulldogok egykor spanyol farmok lakóiként terelték a marhákat. Ma is gyakran fordulnak elő a különféle gazdaságok udvarán, de szívesen tartják őket kertes házakban házőrzőnek is. A mallorcai bulldog ősei I. Jakab kíséretével érkeztek, 1230 körül. I. Jakab a hódításai során a csatákban és a táborok védelmére használta az erős álkapcsú ebeket.

Zillion kenne

Mit kell tudnunk a mallorcai bulldog kialakulásának történetéről?

A XII. században az utrechti egyezmény értelmében Menorca szigete, és még egyéb területek is brit fennhatóság alá kerültek. A britek által rendezett kutyaviadalon a masztiff típusú mallorcai kutyák eredményesen szerepeltek, a XIII. században pedig a mészárosok gyakori segítőitársai lettek. A XIV-XV. században a vadászok medvék és szarvasok elejtéséhez vitték magukkal őket. A ma ismert ca de bou a Baleár-szigeteken élt masztiff típusú ebek és az angol bulldogok keresztezésének eredményeképpen jött létre. Az 1900-as évektől

kezdve a mallorcai bulldogok elsősorban farmokon éltek, és a gazdák a marhák tereléséhez használták őket. Az 1920-as, 1930-as évektől egyre nehezebb helyzetbe került a fajta, mivel a marhatenyésztés háttérbe szorult. Megmentése során az újratenyésztéshez azokat a kutyákat is felhasználták, amelyek csak feltehetően rendelkeztek mallorcai bulldog felmenőkkel. A mallorcai bulldog először 1929/30-ban szerepelt kutyakiállításon. A hivatalos fajtaleírás 1946-ban készült el.

Mikor és hogyan jött létre a Ca de Bou Klub?

A spanyolországi Ca de Bou Klub 1991. augusztus 7-én alakult meg, a korábbi Perro de Presa Mallorquin Klub helyébe lépve. Első elnöke *Francisco Ruiz Rodriguez* lett, akit később, 1992 novemberében *Manuel Calviño Breijo* váltott fel. 1996-2007 között *Sergio Gual Fournier* töltötte be

Kema kenne

az elnöki tisztet. Ma *D. Bartolomé Cañellas Cardona* felel a minél hatékonyabb összefogásért. A klub legfontosabb célja a fajta megismertetése, főleg azért, hogy a mallor-

A mallorcai bulldogot sokféle néven emlegetik: időnként *perro de presa mallorquín*nak, *perro dogo mallorquín*nak, *mallorquín bulldog*nak nevezik. A fajta – amint neve is mutatja – Mallorca szigétől származik. Az FCI regisztrációs listájában *ca de bou* néven szerepel.

cai bulldoggal kapcsolatos tévhiteket el tudják oszlatni. A klub vezetői és tagjai minden alkalmat megragadnak a fajta érényeinek hirdetésére. Számos kulturális és társadalmi eseményen megjelennek. A *ca de bou* saját magazinnal rendelkezik, amelyből az olvasók rendszeresen híreket kapnak a kiállításokról, valamint az ebek nevelésének és gondozásának fortélyairól. A klub elnöke elsősorban a fajta európai népszerűsítését tartja fontosnak.

Milyen a kutyák megjelenése a standard szerint?

A kanok magassága 55-58 cm, a szukáké 52-55 cm. A kanok testtömege 35-38 kg, a szukáké 30-34 kg. A fejük erős, masszív, a koponyájuk széles, a testük nagyon izmos. Az orruk fekete és széles, a szemük ovális, nyitott a tekintetük. A füleik viszonylag kicsik, magasan tűzöttek. A nyakuk erős, vastag, a bőr rajta kissé laza. A farok alacsonyan tűzött. A szőrzet rövid, kicsit durva. A színezet sokféle lehet: sárgásbarna, csíkos, valamint fekete, őzbarna jegyekkel. A mallorcai bulldogok társai lehetnek öregeknek és fiataloknak egyaránt. Elsősorban házőrzők, de sokan ideális, kiegyensúlyozott, kedves társat látnak bennük.

Dr. Szentivánszky Viktor

Irodalomjegyzék:

FCI standard Ca de Bou,
Todos perros, 2004/02. szám

Kedves Nézőink, négylábúak és kétlábúak egyaránt! Itt a legújabb gasztrosó, a Csont a tortán, és máris láthatjuk a konyhában serénykedő *Trixiét*, aki, mint azt tájékozott nézőink nagyszerűen tudják, keleti harcművészet-oktató és hasráncsnő, de nem emiatt szeretjük őt, hanem amiatt a csodálatos orgánumú vonyítás miatt, ami miatt minden kannak beírta magát a szívébe. Hah, csöngetnek, már nyitja is az ajtót, el-bű-vő-lő!!! Most lép be az első vendég, *Very Hektor*, akit jól ismerhetnek a *Csontom-bontom* történetek című szappanoperánkból, utána nyomul *Pőre Lédi* vetkőzőművész, ezúttal kivételesen teljesen bundában, és per-

– Nem vagyok rá kíváncsi! Ha mégis, inkább Lédi lejtse el, bunda nélkül. Te inkább a desszertől vonyíts, cicám!
– Törjön rád a gyepmester, te udvariatlan állat! És ne nevezd cicának, mert nekem nincs identitászavarom!

– Imádom lefetyelni! Ez a leves menyei! Lédi, te is kérsz egy harit a cubákból?
– Fúj, szőrös lett a fazék széle! Ebből merjünk most?
– Nyuszikám, nem tudom, mióta vagy ilyen finnyás. Na, hagyjuk! A jó öreg

CSONT a tortán

sze el nem maradhat a csapatból kedvenc fitnesszedzőnk, *Robuszt Roby* sem, aki, el ne felejtsem mondani, hétvégén ingyen edzést tart a futtatón, kutyafuttában. Tehát együtt a csapat, hihetetlen illatok áradnak a konyhából – hallgassuk csak, mi törté-

– Ááá, gyertek csak, gyertek! Frissen vagyunk tatarozva, már úgy értem, a lakás is, meg én is. És istenit főztem nektek, kis fenevadjaim! Hektor drágám, remélem, megéheztél rendesen!
– Ja. De nehogy valami anorexiás kaját küldj a tálamba, bébi, mert megharapom a nyakszirtedet!
– Ó, te kis huncut, mit képzelsz rólam? Külön a kedvedért lementem egy jóféle marhalábszárért, abból lett a leves, remegős mócsingokkal rakom tele azt a feszülő bendődet!
– Nem akarok beleugatni a csevelyetekbe, de az nem túl lájtos nekem. Nincs más? Mert így lepontozlak, aranyom!
– Rád is gondoltam, Robykám! A te táladban vitaminokkal dúsított pufasztott levegő kerül, és a kedvedért a vacsora végén ellejteném a legfrissebben betanult hétfátyoltáncomat: már számos ebet levettem vele a csánkjáról...

– Örülök, hogy legalább az nincs. Te hát, desszert?
– Ó, igazad van, ne civődjünk, hiszen az egész ország minket bámul! Tegyük úgy, mintha istenien élveznének az estét! Muffint sütöttem, kutyalábnym alakú formácskákból. Incsi-finci lesz! És cuki rózsaszín szalaggal átkötöttem a kedvedért a te sütikédet! Abban nincs se sztrichnin, se cukor. Mondom, hogy figyelek rád.
– Ok, ez plusz egy pont. Ital?
– Itallal nem készültem még, de talán ti is hoztatok magatokkal valamit. Nemde, Lédikém?
– Hah, végre elememben lehetek! Hoztam nektek egy fantasztikus Bitch on the Beach koktélt, lázba hoz majd mindenkit, meglátjátok! A múltkor, amikor az egyik filmemet forgattam *Apportír Gézával*, abból csurgattam le a torkomon két pohárral, hát, volt utána muri, mit mondjak...
– Inkább semmit, ha szabad kérnem. Ez nem korhatáros műsor, egészen kicsi kutyuskák is láthatnak téged. Nekem, mint házigaárdának, muszáj figyelmeztetnem erre téged, Lédike, ha már magadtól nem szívárogoz bele a gondolat abba a szűkös kis agyadba. Hektor, mit csinálsz??? Megbeszéltük, hogy nem eszel bele a fazékba! Minek terítettem akkor neked?

Hektor bácsitól most ezt szépen nézel el, különben esélyed sincs, hogy beviszlek a Csontom-bontom forgatására. Pedig már kitaláltunk neked egy egész jó kis szerepet. De ha nem, hát nem. Akkor vetközz csak életed végéig! Fagyjon rád a neccharid!
– Ah, félreértettél, imádom, ha egy kan belefal a tálba. Már a látványod is vérforraló!
– Meggyőztél. Vacszi után visszatérünk a kis szerepedre... Trixi, mi ez a szörnyűség a tányéromon? Te csalsz! Erről nem volt szó! Ez ócska konzervtáp! Így akarsz befutó lenni nálam a kifutón?
– Hmmm, ne így fogd fel! Fast food! Gondoltam, ez most olyan trendi! Egész délután azzal a vacak levessel bajlódtam, hát jó, nem jutott időm a főfogásra. Mindennel bajotok van, szörnyetegek! Főzzön rátok a gyermekékeztetés életek végéig! Ezt nem bírom tovább! Kiborulok!

Kedves Nézőink, kénytelenek vagyunk megszakítani az adást, mert a háziasszony, és a leves is kiborult. De holnap ugyanitt, ugyanekkor találkozunk! És ne felejtsek: Csont a tortán, a vendégjáró só, igazi sztárokkal, csak itt, csak nálunk!

Mirtse Zsuzsa

HOMEOPÁTIA és a kutya

Hazánkban jó százötven évvel ezelőtt jelent meg az első, és ezidáig utolsó állatorvosi homeopátiával foglalkozó könyv, *Hasonszenvi állatorvoslás* címmel. Azóta e téren is meghatározódott az emberiség tudása, s a jelen kiadvány ezt a kincset ismerteti közérthető, olvasmányos módon: betekintést nyerünk a kutyák gyógykezelése területén alkalmazható szerek és gyógymódok világába.

A homeopátia kifejezés a görög „hasonló” és „szenvedés” szavakból keletkezett, s szó szerinti jelentése lényegében „a szenvedéshez hasonlós”, azaz a „hasonlót a hasonlóval” elv szerinti gyógyítást jelenti. A gyógymód hatásmechanizmusa leegyszerűsítve az, hogy a kis mértékben, nagy hígításban bevitt anyagok a betegséghez hasonló tüneteket idéznek elő, így a szervezetet arra serkentik, hogy legyőzze a támadó kórt. De a homeopátia nem csodagyógymód, nem minden esetben alkalmazható: ez főként a súlyos daganatos betegségekre igaz, mint például a rák vagy a leukémia, valamint ha sebészeti beavatkozás szükséges.

A homeopátiás gyógyszerek mintegy háromezer növényi, állati, ásványi vagy kémiai alapanyagból készülnek, s különböző hígításban kerülnek forgalomba. Ezeknek elkészítése éppoly szigorú szabályok szerint történik, mint más gyógyszereké, s ma már bonyolult technológiai előírások betartása mellett törekszenek a gyárok arra, hogy a lehető legjobb minőségű hatóanyagok kerüljenek forgalomba. A világ számos pontján folynak kutatások – Európában éppúgy dolgoznak kutatócsoportok, mint Észak-Amerikában, Braziliában, Indiában, Izraelben és Oroszországban.

A homeopátia hatásterülete rendkívül széles, s egyes esetekben a gazdák is használhatják a szereket, de soha sem hagyhatják figyelmen kívül homeopátiás állatorvosuk véleményét. A gyógyulás sikere a megfelelő mód megválasztása mellett nagymértékben függ attól, hogy a gazda, az állat és az állatorvos akarja-e, hiszi-e a gyógyulást, és megteszi-e mindent érte. A *Magyar Állatorvosi Kamara Alternatív Állatgyógyászati Tagozatán* belül tevékenykednek a posztgraduális egyetemi képzés során megfelelő tudást elsajátított homeopata állatorvosok, akikhez bárki bizalommal fordulhat homeopátiás gyógykezelésekkel kapcsolatos kérdésekkel.

A könyvben javasolt szerek a humán homeopátiából már széles körben ismeretesek, s vény nélkül megvásárolhatók a hazai patikákban. A műben szerepelnek olyanok is, melyek hazánkban jelenleg nincsenek forgalomban, de minden bizonnyal az elkövetkezendő években megvásárolhatók lesznek, ahogy a homeopátia egyre szélesebb körben elterjed.

A könyv szaklektora *Dr. Mátrai Árpád* homeopata állatorvos, aki figyelembe vette a hazai viszonyokat, így a mű, bár külföldi szerzők munkája, nem hat idegenül a hazai olvasó számára, hiszen a magyar kutyás társadalom igényeinek figyelembevételével készült.

Dr. Tóth Zsigmond

(Dr. Marie-Noëlle Issautier – Dr. Jacqueline Peker:
Homeopátia és a kutya; Spring Med Kiadó, 2008)

Kapható a könyvesboltokban és lapunk
szerkesztőségében.

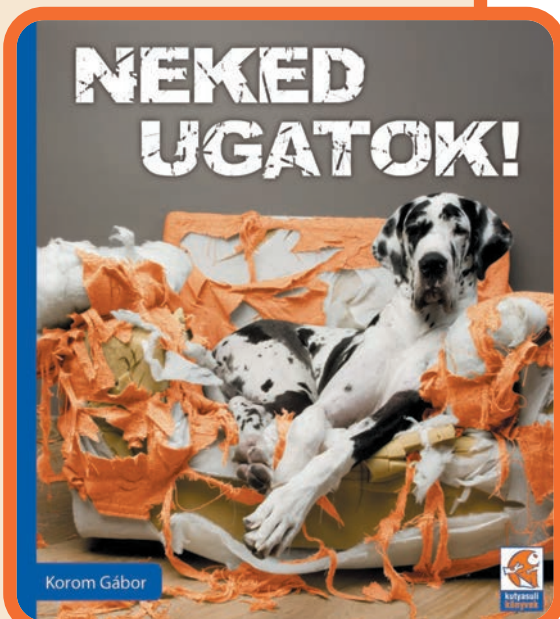

Korom Gábor – „NEKED UGÁTOK!”

Együtt élni kutyánkkal sokféleképpen lehet. Kerülve sétákon a többi kutyát, rettegve hazaérkezésünk előtt, hogy mi vár ránk otthon, stb., de lehet úgyis, hogy az együtt töltött idő kétszeres kikapcsolódást, feltöltődést, nyugalmat ad. A nagyvárosi élet körülményei jelentős terheket rónak a kutyákra. Mit tehetek én, a gazda azért, hogy kutyám megtalálja a helyét, egészségesen élhessen? Hogyan tudom megérteni igényeit, jelzéseit, az ő nyelvét? Ezeket és még számos égető problémát vizsgál a „Neked ugatok!” című könyv, mindezt könnyen érthető, kérdés-válasz formában. A szerző, Korom Gábor igyekszik felrázni a kutyatartókat, ráébreszteni őket a kutyák iránti felelősségükre. A Népszigeti Kutyasuli vezetőjének könyve még a tapasztalt kutyatartóknak is sok segítséget adhat. A könyv egyben az első olyan kiadvány, mely a kutyaiskolán kidolgozott Tükör módszer alapján íródott.

Ízelítőül íme néhány kérdés a könyvből:

- Meg lehet tanítani a kutyát arra, hogy a gyerekeknek is szót fogadjon?
- Ha egyedül hagyom, szétszedi a lakást, mit csináljak?
- Gödröket ás és megrágja a növényeket, mit tegyek?
- Őrjöng a kerítésnél, hogy tudom leszoktatni erről?
- Hogyan szoktassam szobatisztaságra a kutyámat?
- Nem merem elengedni, mert nem jön vissza. Hogy tudom behívni?
- Odaszalad másokhoz és felugrál rájuk, mit tegyek?
- Miért féltékeny idegen kutyákra?
- Nagyon félnék a kutyám, mit csináljak?

BASSET hírek

Kedves Klubtagok!

Sajnos, nem tudunk beszámolót írni az október 4-re meghirdetett – őszi tenyész- és munkavizsgáról, mert az időjárás ismét „kegyetlen” volt hozzánk.

Ömlött az eső, de a klub vezetősége a helyszínen, Hernádon /„mert rossz idő nincs, csak rosszul öltözött turista” – tartja a közmondás/ várta egy ideig, hogy hátha elcsendesedik az eső, és elő settenkedik a Nap, de sajnos nem így történt.

Így szomorúan elindultunk mi is haza.

Figyelem!

december 6. szombat – XI. Mikulás kupa

Helyszín: A Wekerlei „BOCSA KLUB”, XIX. Ker. Mészáros Lőrinc út 45.

Kezdési időpont: 10 óra

Nevezési díj: HBHK tagoknak 3500,- Ft, nem HBHK tagoknak 5000,- Ft

Nevezési határidő: 2008. november 08. Helyszíni nevezés nincs!

A nap programja: Kiállítás (elérhető eredmények: HPJ, CAC, Fiatal Klubgyőztes, Klubgyőztes, HFGY); Mikulás napi bolondozások pl. fordított nap (bírált a kiállító): leg-hosszabb fülű basset, a legszebb hangú basset, stb. Jutalomban részesül a legfiatalabb és a legidősebb basset, és egyéb meglepetések! 13 órakor érkezik a helyszínre egy meglepetés bírő, (mindenki által ismert, nem feltétlenül kutyás bírő), aki a hivatalos kiállítás végső sorrendjétől függetlenül, kiválasztja a neki legjobban tetsző kutyát, aki a Mikulás Kupa nyertese lesz. A programon nézőként bárki részt vehet, kutyák nevezéstől függetlenül is elhozhatóak.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a rendezvény csak megfelelő számú kiállító jelentkezése esetén lesz megtartva!

HBHK vezetősége

Figyelem!

A Hungária Basset Hound Klub (HBHK) honlapjának ÚJ elérhetősége

www.bassetclub.hu

A klub ÚJ e-mail címe

info@bassetclub.hu

Kutyák CSEHSZLOVÁKIÁBÓL, bélyegeken

A bélyegek megjelenésében a kor modern művészeti irányzata erőteljesen jelentkezik: a fehér háttéren ábrázolt stilizált ebek megjelenítésében a bélyegtervező művészek a korlátlanság megfélelő, kimagasló munkát végeztek. A bélyegek résznyomás és mélynyomás kombinációjával készültek, míg például Magyarországon ebben az időben a mai szemmel lényegesen értékállóbbnak tűnő raszteres nyomást alkalmazták. A bélyegtervezők igyekeztek egy-egy fajtánál hangsúlyozni azok gyakorlati erényét, jellemét. Az állam ebben az időben Csehszlovákiában minden eszközzel támogatta a hobbiállat-, így a kutyatenyésztést is, melyet devizatermelő ágazatnak is tekintettek, ezért ha kellett, nyugatról is szép számmal importált a Csehszlovák állam kiváló minőségű tenyészállatokat a hazai állomány javítása érdekében.

- **Szlovák kopó vagy szlovák vadászb (30h):** Északi szomszédunk kitűnő csapázó, apportírozó és kajtató ebe, mely a XX. század első harmadáig igen elterjedt volt, hiszen a kopózás a hegyes-völgyes vidékek egyik legközkedveltebb vadászati módja volt. Kia-

lakulása még ma is megosztja a kynológusokat, de minden bizonnyal az osztrák és a lengyel kopók keveredéséből alakult ki. Míg az előbbieket közep nagyságúak, ruganyosak, hosszú testűek voltak, ami megjelenik a szlovák kopóban is, addig a jóval kisebb mértékben megjelenő lengyel hatás a szőrzet minőségét, struktúráját befolyásolta. A kopózás azonban a '60-as évekre már hosszú évtizedek óta tiltott volt Csehszlovákiában is, mivel a vadat rendkívüli módon megzavarta, messzire elűzhette, ezért a kopók állománya töredékére zsugorodott. Pedig ezek az állatok hihetetlen intelligenciával rendelkeznek.

Csaholásukból a vadász még arra is következtethet, hogy a felvert mezei nyúl bak vagy éppen nőstény: a beavadászott jó kopó általában az állat szagából következtet annak nemére. A bakot sokkal intenzívebben hajtja, mint a nőstényt, mivel a nőstény sokkal hamarabb lelapul, megadja magát. Ma már a szlovák kopók más országokban is újra egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek, mert többek között örökutyaként is megállják helyüket.

- **Német juhászkutya (40h):** Csehszlovákiában, különösen a Szudétákban a II. világháború befejezéséig az egyik leggyakrabban tartott őrző-védő kutyának számított, melynek állományát a nagy világgégés alaposan megtizedelte.

1965-ben a kutyás világ az egykori Csehszlovákiára figyelt, hiszen az addigra immár két évtizede elzárt ország megnyitotta kapuit a nyugati kutyabarátok előtt is. Ebben az esztendőben ugyanis nyáron Prágában Nemzetközi Kynológiai Kongresszust, míg Brnóban kutya-világkiállítást rendeztek. Június 10-én ez alkalommal a Csehszlovák Posta hat értékből álló sorozatot bocsátott ki.

Az országban a '40-es évek végén és az '50-es években szinte kizárólag a rendőrség és a határőrség tartotta és tenyésztette, így ekkor még nem beszélhetünk sporttenyésztésről sem, hiszen jó minőségű állatok civil kezekbe szinte sosem kerültek. Viszont az állami állomány minőségére nagy figyelmet fordítottak, s arra is ügyeltek, hogy ne csak használati értékükben, hanem megjelenésükben is megfeleljenek a nemzetközi elvárásoknak. Magyarországra is kerültek a '60-as években jellegzetes, vonalalapítónak számító cseh kanok, melyek sokáig rányomták bélyegüket a magyar németjuhász-tenyésztésre is.

- **Cseh vizsla vagy cesky fousek (60h):** Régi, őshonos cseh vadászkutya, melyet már 1896 óta törzskönyveznek, de idővel az igé-

nyek megváltoztak, így jelentős mennyiségben kevertek bele idegen vért is. Elsősorban rövidszőrű német vizsla felhasználásával, az 1930-as évekre a cseh domborzati, éghajlati viszonyokhoz kiválóan alkalmazkodó, közepesen hosszú, de durva, kemény szőrű, barna alapon fehér pettyes vagy fehér alapon barna pettyes vagy foltos, sokoldalú állatot nemesítettek ki, mely a vízi vadászatokon éppúgy helytáll, mint erdőn-mezőn. Hazájában éppen ezért a legnépszerűbb vadászkutya: rendkívül engedelmes, nyugodt, sokan elegánsnak, szépnek is vélik. Gyakran családi kedvencként is tartják ezt a 22-34 kilogramm körüli, 10-14 évig élő, rendkívül szívós, ellenálló, könnyen kezelhető állatot.

• **Uszkár (1 korona):** A XX. század elején vált népszerűvé Csehszágban, s igazán 1920-tól kezdődött a közép uszkárok diadalmenete, melyet a háború derékba tört, de az '50-es években már újra szép számban létezett a fajta. Vérfrissítés céljából számos jól örökítő egyedeket szereztek be többek között Angliából, Amerikából és Kanadából. Érdekességgéppen megemlítenéd, hogy az óriás usz-

károk száma a '60-as években már nagymértékben visszaesett, ami elsősorban a megváltozott életszínvonnal, a háború előttihez képest lényegesen kisebb lakásmérettel is volt magyarázható. Ekkoriban a törpe uszkár még nem volt népszerű Kelet-Európában – legtöbbször a közepeset értékelték, viszonylag robusztus megjelenéséért, mozgékonyaságáért, s azért, mert ennek ellenére a nagyvárosi környezetben is problémamentesen tartható.

• **Cseh (cesky) terrier (1 korona 60):** Ez a rövidlábú terrierrek közé tartozó fajta 1963-ban, tehát a bélyegkibocsátás előtt két évvel vált hivatalosan is elfogadottá. Kialakításában a híres kynológus, Frantisek Horák elvitathatatlan érdemeket szerzett. Ő skót és sealyham terrieréből tenyésztett ki nyúl-, róka- és borzvadászatra kiválóan alkalmas kutyát. Ez az örökmozgó állat hamar megnyerte nemcsak a vadászok, hanem a hobbikutyások szívét is, így már a '60-as évek közepén is szép számmal voltak lakásban, házikedvencként tartott cseh terrier. Rendkívül nyugodt, kiegyensúlyozott fajta, de különösen sok mozgást igényel, s ha erre nincs lehetősége, könnyen elpuhul, elhízik. A kölykök születésükkor csokoládészínűek vagy feketék, s csak felnőtt korukra világosodnak ki. Ez a 6-10 ki-

logramm súlyú, 25-32 centiméter marmagasságú állat ma már a világ minden kontinensén elterjedt, ismert fajtának számít.

• **Afgán agár (2 korona):** Az egyik legkeresettebb és legdrágább állatnak számított a bélyegkiadás évében is, mivel igazi luxusebnek tartották, melyet valóban csak a legjobb módúak engedhettek meg maguknak. A bélyegen ábrázolt formáját a XIX. század utolsó éveiben, Angliában nemesítették ki, elsősorban azokból az állatokból, melyeket őshazájukból, Afganisztánból importáltak. A nemesítés során szőrzetük lényegesen dúsabb, puhább lett, viszont kecses mozgásukat sikerült megőrizni, s vadászösztönük sem szenvedett csorbát. Mint az agarak általában, ezek sem szimatol, hanem inkább szemre hajtanak, s ha kell, hosszú időn keresztül árkon-bokron űzik a vadat. Ennél a fajtánál különös figyelmet kell fordítani a megfelelő mennyiségű és minőségű táplálékra, futtatására, hogy el ne hízzon. A futtatásnál fontos, hogy a talaj ne legyen se kemény, se túlságosan puha, hiszen hosszútávon mindkettő veszélyeztetheti az ebek egészségét.

Dr. Tóth Zsigmond

Az ERDEI KUTYA rejtélye feltárul?

A Magyar Természettudományi Múzeumban 2008. februárjától november 17-ig lehet megtekinteni a Foggal-karommal című kiállítást, mely az emlős ragadozók világába kalauzolja el a látogatókat. Először mutatnak be hazánkban a gyűjtemény gazdag anyagából a már jól ismert kutyafélék mellett más ritka fajokat is. Ezek jelentős része hazai állatkertekben sem fordul elő, s magyar nyelvű szakirodalom is csak korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre. Ezért néhány ilyen kuriózumnak számító faj bemutatására vállalkoztunk.

Vannak állatok, melyeknek különös megjelenése mellett nem mindennapi leírása, felfedezése is felkelti a természetbarátok érdeklődését. Így van ez a dél-amerikai erdei kutyával is, melyet először Brazília barlangjaiból származó megkövesedett csontok alapján írtak le muzeológusok még az 1800-as évek közepén, s csak később vált „hús-vér” állattá. Ezt a különös történeti tényét a faj tudományos elnevezése a mai napig megőrizte a *Speothos venaticus* néven. A *speos* szó görögül barlangot, az *othos* pedig igazít, valódit jelent, míg latinul a *venaticus* vadászt, üldözőt. Így talán legjobban valódi barlangi vadásznak fordíthatnánk az elnevezést. Ez a faj nemcsak különös felfedezésével váltotta ki a tudós világ érdeklődését, hanem a mai napig rejtélyes életmódja is sok meglepetést tartogat a velük foglalkozó szakembereknek.

Róka, tacsó, vidra

A kutyafélék családjának tagjai általában a nagy kiterjedésű füves síkságot benépesítő zsákmányállatok vadászatához alkalmazkodtak, ezért jól látható ennek az életmódhoz megfelelő testfelépítésük. A harmincöt faj közül egy kivételével az összesre jellemző a viszonylag karcsú test, a dús szőrzetű, hosszú farok és a hosszú végtagok. Mindössze egy kivétel akad: a meglehetősen robusztus felépítésű erdei kutya. Feje erőteljes, pofája rövid, de ugyanakkor meglehetősen széles, míg apró fülei ritkán haladják meg a három centimétert – első ránézésre azt hihet-

nénk, hogy valaki megkurtította őket. Barna színe több árnyalatban játszik: a fejen, ahol az apró, sötét szemek is találhatóak, kifejezetten világos árnyalatú, míg a test többi részén inkább rőtes. A farok sötétbarna, néha fekete, és meglehetősen kicsi, még a teljesen kifejlett, erőteljes állatokrál sem haladja meg a tizenöt centimétert. Ez a különös testalkatú, 60-70 centiméter hosszú, 25-30 centiméter marmagasságú ragadozó, mely leginkább egy vörös róka és egy tacsó „keverékére” emlékeztet, némi „vidrabeütéssel”, különös életmódjának és zsákmányolási stratégiájának köszönhetően alakult ki a törzsfajlódás évmilliói során. Élőhelyén, a vadonban nehezen áthatolható, sűrű bokrok, gyökerek között kell haladnia, ahol csak ilyen, viszonylag alacsony testmagassággal, viszont rendkívüli erőfeszítéssel lehet gyorsan haladni, s nemritkán kilométereken keresztül üzni a zsákmányt. Ugyanis az erdei kutya, melyet gyakran őserdei kutyának is neveznek, csoportosan, általában kisebb falkában, nappal vadászik, és zsákmányszerzésének stratégiája, hogy kitaratása révén áldozatát a végkimerülésig üzi. Ha úgy adódik, úszva is követi a kiszemelt áldozatot. A zsákmánylistán legtöbbször apró emlősök szerepelnek, de a hozzá képest óriási, mintegy fél mázsásra megnövő kapibarát, vagy más néven vízidisznó, mely a világ legnagyobb rágcsálójának számít, éppúgy képes elejteni, éppúgy, mint a Dél-Amerika struccának tartott nandut. Ha figyelembe vesszük, hogy

Erdei kutya

egy kifejlett erdei kutya 5-7 kilogrammos, akkor bizony az akár nála tízszer nagyobb súlyú zsákmányállat elejtésének ténye igen jól mutatja, hogy ez a faj a törzsfajlódás egyik sikerállata.

Feltolat a fára

A falkában való vadászat azt eredményezi, hogy akár csak a hiénakutyáknál és az ázsiai vadkutyáknál, a kölykök már a vacokban sem marakodnak, mondhatni, testvériesen osztozkodnak meg a zsákmányon. A csoportos életnek a vadászon kívül más oka is van. A csapat így tudja hatékonyan védelmezni területeit a táplálékkonkurrensekkel szemben, s ha kell, meg tudják védeni zsákmányukat az esetleges potyázóktól. Azáltal, hogy az utódokat közösen gondozzák, túlélési esélyeik is lényegesen jobbak, mint a párban vagy egyedül nevelő fajoknál. Az erdei kutyáknál általában egy alfa-nőstényből és egy alfa-hímből, valamint további, nem szaporodó egyedekből áll a csapat. Ez utóbbiak az alfák rokonai, illetve utódai. Az alacsonyabb rangú nőstények nem ivarzanak, ami minden bizonnyal a vezérnőstény állandó elnyo-

mó, „terrorizáló” magatartásával, illetve gátló feromonjaival magyarázható. Általában a tüzelés évente két alkalommal négy-négy napig tart, de legtöbbször csak egyszer, decemberben születnek kölykök, általában hatvanhét napi vemhesség után. Az alomszám jellemzően kettő-hat, de ritkán előfordul az egy vagy a nyolc is. A csoport többi tagja táplálékot hord a szoptató nősténynek, illetve a kölyköknek, melyek kéthónapos korukig szopnak. Ezután már ők is elkísérik a csoportot a vadászatra, s legalább ivarérettségükig, azaz egyéves korukig, de általában annál lényegesen tovább – két-három évig is – a falkában maradnak.

Az erdei kutya Dél-Amerika legnagyobb részét benépesíti: Panamától Peruig éppúgy elterjedt, mint Braziliában vagy Paraguayban. Ezen a hatalmas területen három jól elkülöníthető alfaja alakult ki. Mivel élete legnagyobb részét a sűrű, ember számára áthatolhatatlan bozótban tölti, csak nagy ritkán kerül szem elé. Ezzel is magyarázható, hogy sokan éjszakai életmódot folytató állatnak tartják, de a legtöbb megfigyelő szerint inkább nappal jár vadászni. Kóborlásaik során a csapattagok folyamatosan rövid, nyüsztésre emlékeztető hangokat hallatnak, így tartják egymással a kapcsolatot. Viszont olykor hosszú, messzehangzó, vonyításszerű hangot adnak, hogy a többi, távolabbi idegen fajtársakból álló csapatokat figyelmeztessék jelenlétükre. Territóriumuk határát vizelettel, illetve a végbél-nyílás körüli mirigyek váladékával jelölik. A kanok a mi házikutya-kanjainkhoz hasonlóan jelölnek, míg a szukák hátsó lábaikkal felhátrálnak a fára, s „kézenállva” vizelik le a törzset.

Indiánok kedvence

Az erdei kutya az őserdei indiánok gyakran dédelgetett kedvence, mivel a fiatalon fogságba esett kölykök könnyen megszeliődülnek, így a felnőtt egyedek a kunyhók között is évekig élhetnek. Állatkertekben viszonylag ritkán tartják, mivel ha teheti, a nap legnagyobb részét pihenéssel tölti, ki sem mozdul a látogatók számára nem látható vackából. Arra ugyanis már évtizedekkel ezelőtt rájöttek, hogy zárttéri tartása során fontos, hogy férőhelyén legyenek a fajtársak által sem látható búvóhelyek. Ellenkező esetben az állatok nem érzik jól magukat, nem szaporodnak, élettartamuk lényegesen lerövidül. Ez utóbbi jó tartás mellett az állatkertekben 10-12 évet jelent. Egy tenyészpárt korábban általában negyven négyzetméteres területen tartottak, de a mai modern kifutók már legalább száz négyzetméteresek. Mivel veszélyeztetett fajról van szó, az állatkertek igyekeznek olyan stabil, zárttéri állományt kialakítani, mely nemcsak az intézmények állatigényét elégíti ki, hanem az esetleges vadonba való visszatelepítési programhoz is elegendő mennyiségű egyedet szolgáltat. Tartásuk nem jelent különösebb gondot. Általában fehérégérrel, tengerimalaccal, nyúlal és naposcsibével táplálják őket. Ma már a világ állatkertjeiben törzskönyvezik őket, így próbálják a beltenyésztést megakadályozni, hiszen állatkerti világállománya rendkívül kicsi – nem éri el a százötvenet sem. Mivel lényegesen több kan születik, mint nőstény, ezek elhelyezése pedig problémát jelent, több állatkertben úgynevezett aggregénycsapatot alakítottak

ki. Magyarországon a Fővárosi Állat- és Növénykertben található ilyen csapat, míg a Szegedi Vadasparkban egy fiatal tenyészpárt gondoznak.

A kutyafélék között az őserdei kutya különös rekorddal büszkélkedhet: a legkevesebb foggal bír, mivel hústáplálékát rendszerint egészben nyeli le, így rágó zápfogait alig

használja. A többi kutyafélénél található felső utolsó zápfog mindkét oldalon hiányoznak, de az előtte lévő is meglehetősen elcsökevényesedett. Az alsó zápfogak között is csak a legelső jól fejlett, a középső csökevényes, a harmadik pedig teljesen hiányzik. Tehát legfőljebb negyven, néha akár csak mindössze harminchat foga van egy-egy állatnak.

Miből legyen a nyakörv?

Erre a rejtett életmódú, emberkerülő állatra sosem vadásztak, talán ezért tudunk ma oly keveset erről a kutyaféléről. A megfigyelések zöme is a fogságban lévő állatok magatartásának tanulmányozásán alapszik. Napjainkban a műholdas nyomkövető rendszerek nagy lehetőséget jelentenek a vonuló, éjszakai vagy rejtett életmódot folytató állatfajok különös életének tanulmányozására. A legtöbb esetben a jeladók felerősítése az állatok testére nem jelent nehézséget – nem így az erdei kutyanál. A rövid, széles nyakra kell nyakörvet helyezni úgy, hogy az állat életét ne zavarja, s az ebben lévő 2x6 centis adó úgy férjen el, hogy a kimenő tízcentis antenna ne veszélyeztesse a kiválasztott egyedet.

A próbák során az állatkertekben több olyan anyaggal kísérleteztek, melyet a csapattagok hosszú hónapokon keresztül sem rágtak el – végül a korszerű búvárruhák anyagához hasonló, nagy szakítószilárdságú matéria vált be legjobban. Két veszélyt feltételeztek az állatok nyakörvével kapcsolatban: egyrészt hogy a jeladó kilógó antennája valamibe beleakadhat, másrészt párzáskor a kan megragadhatja a szuka nyakörvét, amivel így azt akár meg is fojthatja. 2007-ben nagyon kedvező eredményeket értek el a fogságban tartott állatok tesztelése során, mivel voltak olyan nyakörvek, melyek négy hónapig az állatokon maradvá beváltották a hozzájuk fűzött reményeket, az antennák nem akadtak fenn, s a párzó állatokat sem zavarta a XXI. század technikai vívmánya. Az elmúlt hónapokban így megkezdődhettek Dél-Amerika dzsungeljeiben azok a terepi munkák, melyeknek eredményeképpen sokkal többet tudhatunk meg napjaink legkevésbé ismert kutyaféléről.

Dr. Tóth Zsigmond

Őserdei kutya – Kovács Zsolt felvétele

Az ARANYFOGÚ griffon esete

Kutyák fogorvoslása a boldog békeidők Budapestjén

A kutyaorvoslás területén az 1930-as évek elején még nagyon ritkán alkalmaztak fogászati módszereket, azon egyszerű oknál fogva, hogy csak a legkritikább esetben kerültek beteg fogú ebek az állatorvosi rendelőkhöz.

Mivel a kutyák legtöbbször a súlyosabb, fájdalmasabb fogbetegségeket is némán tűrik, a tulajdonosok csak ritkán vették észre a bajt. Leginkább akkor fordultak szakemberhez, ha az ebek szemfogai valamilyen külső erő hatására letörttek. Ez leggyakrabban vadászatokon a vad apportírozásánál, illetve különféle tárgyak megragadásánál fordult elő, hiszen ilyenkor a legjobban a szemfogak vannak igénybe véve.

Színeződő kutya fogak

A Magyar Királyi Állatorvosi Főiskola Poliklinikáján megvizsgált kutyák szemfogain a gyakoriság sorrendjében kékes, rózsaszínű, sárgás, barnás és a legkritikább esetben a fekete elszíneződést tapasztalta Dr. Raitsits Emil állatorvos, kynológus. A kutyáknál az erősen fejlett, és kampószerűen előreálló szemfogak könnyen megakadhatnak, erősebben zúzódhatnak. Ez esetben különösen gyakori a fogbél ereinek sérülése, ami vérömlést eredményez, s ilyenkor a fogbélben összegyűlt vér alkotóelemeire kezd bomlani. Ez idővel a dentincsatornába ivódik, és a szemfogzománc rétegén keresztül előtűnik az alatta elhelyezkedő, elszínezedett dentin. Abban az esetben, ha a dentincsatornába beszivárgó hemoglobin még friss, a dentincsatornát rózsaszínűre festi. A sérült fog aszerint színeződik el, hogy a hemoglobin bomlása milyen szakaszban van. A 30-as években a kutya fogának fehérítését még elképzelhetetlennek tartották, annak ellenére, hogy „a

hiúságot és a szépséget sértő elszínezedett fog színtelenítésére már számtalan eljárás ismert” volt a humán fogászatban. Az akkori állatorvosok azért sem tartották szükségesnek a fogfehérítést, mert szerintük „a fog elszíneződésén kívül más elváltozás, mely a kutya egészségét befolyásolná, nem észlelhető”. Az akkori felfogás szerint az ilyen módon elszínezedett fog nem fájdalmas, sőt inkább érzéketlenebbnek mondható.

Leggyakrabban a szemfogak elszíneződése fordult elő, s csak nagy ritkán tapasztalták a szemfogak törését. Mivel a kutya szemfoga hatalmas és kampószerű hajlással bíró foggyökérrel illeszkedik a fogmederbe, kihúzni szinte lehetetlen. Ha egy ilyen erős foggyökérrel beagyazott szemfog megakad, akkor törnie kell, ez pedig a gyökér és a korona közötti részen történik. A harmincas években ezek a balesetek leggyakrabban német juhászkutyáknál és vizsláknál fordultak elő. Arra vonatkozólag, hogy a törött szemfogak előzetesen betegek voltak-e már, nem maradtak ránk írásos emlékek.

Kutyaszemfog aranyból

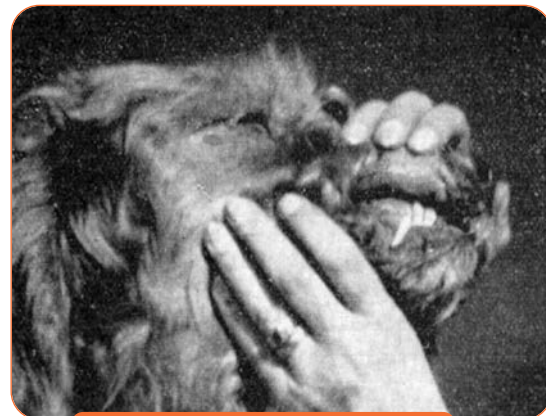
Az Állatorvosi Poliklinikán 1933-ban egy griffon vidéki tulajdonosa jelent meg, s érdeklődött, tudná-e műfoggal pótolni vadászkutyájának törött szemfogát. Dr. Raitsits a kor híres fogtechnikusához – akkori szóhasználattal élve műfogászához –, Köves Andorhoz fordult (aki egyben híres foxterriertenyésztő és va-

dász is volt). Az előre egyeztetett napon megérkezett a griffon Budapestre. Az alapos vizsgálat után tö-

A griffon jobb felső szemfoga törött és szuvasodott

Az arany szemfog behelyezése jól sikerült

A Köves Andor fogtechnikus által készített arany kutya szemfog fényképfelvétele

rött szemfogát szabaddá tették, és a szuvasodásnak indult fogbelet a szakma szabályainak betartása mellett kezelésbe vették. Ezalatt Köves úr elkészítette a képen is látható arany kutyaszemfogat, s azon nyomban a törött szemfog helyére illesztették. A pótlás jól sikerült, az állat még hosszú éveken keresztül segítette gazdáját a vadászatokon, megbízhatóan apportirozva.

Az aranyfogú griffon nemcsak szakmai berkekben, hanem a budapesti polgárok között is nagy érdeklődést váltott ki, annak ellenére, hogy már a 20-as évek végétől nem számított ritkaságnak, ha egy-egy kutyafogat porcelánnal pótolnak. Az első porcelánfogas kutya egy pedigri foxterrier kan volt, melynek szintén az egyik szemfoga betegedett meg. A fog elülső felülete a foghús közelében, szezámag nagyságú területen „zománcretegtől hiányosnak bizonyult, ugyanitt három milliméter nagyságú, szuvasodó dentinrel körülvett üreget találtak, melynek belső fala – vizsgálatkor – érzékenynek bizonyult”. A fent említett fogtechnikus készítette a porcelántömést is, melyet az előkezelések után a szuvasodástól megtisztított üregbe rögzítettek. Ez az eset nemcsak a porcelántömés miatt váltott ki nagy érdeklődést, hanem azért is, mert a kutyáknál igen ritkán észleltek akkoriban fogszuvasodást.

Dr. Raitsits Emil gyakran cikkezett és tartott előadást a rádió hullámain keresztül a kutyatarató gazdáknak, s ilyenkor többször is hangsúlyozta, hogy a kutyák sérült szemfogainak műfoggal való pótlása nem holmi különködés, hiszen az élelemnek vagy a tárgyaknak megragadásánál a négy szemfognak pótolhatatlan feladata van, s „a hűséges négylábú pajtás akár az aranyfogat is megérdemli!”

Dr. Tóth Zsigmond

FOGAS

kérdések

Dr. Papp Antallal, a budapesti Talpas Állatorvosi Rendelő vezető orvosával beszélgettem napjaink kutyafogászatáról – nemcsak mint gyakorló állatorvossal, hanem mint kutyabaráttal is, akinek portáján a dogn kívül kínai meztelen kutya is él, kopasz macskák és egy kézzel nevelt arapapagáj társaságában.

– Az utóbbi években hazánkban jellemzővé vált a miniatűr kutyafajták tartása, így szép számban akadnak praxisomban is yorkshire terrierek, csivavák, havanesék és bolognesék. Ezeknél a fajtáknál egyre jellemzőbb, hogy a tejfog megmarad, s akadályozza a maradandó fog fejlődését, az így megnövekedett számú fogak közé pedig gyakran ételmaradék ékelődik be, ami a későbbiek során különféle megbetegedésekhez vezethet. Ezért ezeknél a fajtáknál nyolc-tíz hónapos korban feltétlenül szükséges egy alapos fogászati vizsgálat, amikor az esetleges fölösleges tejfogot kihúzza az állatorvos.

Nemcsak az említett fajtáknál, hanem a nagyobb testűeknél is előfordul, s egyre inkább terjed a fogköképződés. Ez először lepedékként jelentkezik, majd a nyálból az ásványi anyagok a fog felületén kezdenek kiválni. A fogkövesedés egy idő után ínygyulladás, majd ínyorvadáshoz vezet, s beavatkozás nélkül a fogak fokozatosan meglazulnak, kihullanak. A gazda legtöbbször úgy veszi észre a lepedék- és fogköképződést, hogy sárgás vagy barnás elszíneződés jelenik meg a fogon, ami később kellemetlen szájszaggal párosul. Ezt általában csak akkor érzékeli a tulajdonos, amikor a kutya közvetlen közelében tartózkodik.

A fogköképződést leggyorsabb és legjobb megelőzni. Ennek legjobb módja, ha az állatot folyamatosan megfelelő mennyiségű és minőségű rágivalóval látjuk el. Tapasztalataim szerint legalkalmasabbak a speciális tápok, melyek állaga, illetve a benne található adalékok nagymértékben csökkentik a fogköképződés esélyét, ám ezek általában csak megelőzés céljából használhatók.

Tizenhat fog egy csapásra...

– Ha a fogkő megjelent, azt mindenképpen állatorvosnak kell bódítás mellett eltávolítani. Előfordul, különösen a szelíd kutyáknál, hogy a gazda nem szeretné a bódítást. Sajnos ezt nem lehet elkerülni: ha az állat engedné is, hogy a fog külső felületén lévő köveket lepattintsuk, a fognyakakat és a fogak belső felületét semmiképpen sem tudjuk így megtisztítani. Az ultrahangos fogkő-eltávolítás után a fog nyaki részét polírozzák, mivel ez késlelteti a fogkő megjelenését. Sajnos nem ritka a gazdák körében, hogy akkor fordulnak szakemberhez, amikor már csak a fogkő tartja a fogat. Ilyenkor a tulajdonos nem szeretné, hogy a fogkövet eltávolítsák, attól félve, hogy a fogak kihullanak. Ez természetesen helytelen hozzáállás, hiszen az a fog, amit már csak a fogkő tart, gyakorlatilag teljesen haszontalan, sőt káros: a fog mozog, tehát sokszor fájdalmat okoz. Fájós foggal az eb nem tud táplálkozni, így különböző más egészségügyi problémák is megjelennek.

Sajnos a gazdák nincsenek tudatában, hogy az elhanyagolt, fogköves fogazat micsoda veszélyt jelent kutyáik egészségére, hiszen ez lényegében egy bak-

tériumokkal teli góc, mely gyakran még szívbelhártya- és veseproblémákat is okozhat. Volt olyan esetem, mikor egy ebet gazdája azért hozott a rendelőbe, mert nehezen tudott enni, s már-már elviselhetetlen szájszaga volt. Az alapos vizsgálat után kiderült, hogy tizenhat fogát ki kell húzni. A tulajdonos meg volt győződve, hogy az állat többé képtelen lesz az önálló táplálkozásra, ám egy hét múlva boldogan újságolta, hogy sokkal jobban és többet eszik, sőt elkezdett hízni, emellett a bűdös lehelet is megszűnt.

Ha „otthagya a fogát”

– A fogképződés a nem megfelelő takarmányozás mellett az állat veleszületett hajlamától is függ, hiszen előfordulnak olyan esetek, amikor teljesen azonos módon tartott, takarmányozott állatok közül az egyiknek akár már két éves korában, a másiknak tízéves életkora után jelentkezik a foglepedék.

Az eltávolított fogak pótlására elméletileg van lehetőség, de a pótoltt fogaknak jobbra csak esztétikai szempontból van jelentősége, mivel az állat csak korlátozottan tudja használni azokat. Egy kutya nemrégiben balesetben veszítette el a fogát, de mivel kiállításra járó, kiváló tenyészpéldány volt, lényegesnek tartották az „otthagyt” fog pótlását.

A beavatkozás sikerült, viszont az állatnak ekkortól nem volt szabad csontot rágnia, ahogy bottal apportírozni vagy labdázni sem. Előfordul, hogy kivethető fogprotézis iránt érdeklődnek a gazdák, de kutyáknak ilyen nem gyártanak, ugyanis ezek mindennapi behelyezése, használata nem kivitelezhető. Léteznek kutyákba helyezhető fém-fogprotézisek is, de ezeket ma már ritkán használják. Helyette széles körben a humán gyógyászatban is alkalmazott, műgyanta alapú anyagok terjedtek el.

Legfontosabb, hogy a fogproblémákkal is azonnal forduljunk állatorvoshoz. Ezt bizonyítja a közelmúltban történt eset is, amikor egy golden retriever összeverekedett egy nagyobb testű kutyával, aminek során egyik felső szemfoga kifordult. A gazda azonnal elhozta a rendelőbe, s a fogat fémimplantátum segítségével visszarágítottuk a helyére; a fémet a közelmúltban el is távolíthattunk, mivel a fog teljes mértékben rögzült.

Fogjuk meg a gyökereknél!

– A kutyáknál a fogsabályozás sem teljesen úgy történik, mint az embernél. Különböző drótok segítségével kis mértékben tudják szabályozni a növekvő fogakat, de hangsúlyozandó, hogy erre csak akkor van lehetőség, ha megfelelő időben kezdik el a kezelést. Ezért is fontos, hogy a kölyökkori oltások alkalmával kérjék a gazdák az alapos fogazatvizsgálatot is.

Az ebeknél a foggyökérgyulladás leginkább a felső zápfogaknál jelentkezik, amit a gazda onnan is észrevehet, hogy a szem alatt duzzanat keletkezik, ami egy idő után sipolyt eredményez. Az állatorvos ilyenkor röntgenfelvétellel segítséggel kideríti, pontosan melyik fogról van szó, s mivel az ebeknél gyökérkezelés nem alkalmazható, a beteg fogat ki kell húzni. Ebben az esetben is a megelőzés a legfontosabb feladat, ami szintén a rágnivalók biztosításával lehetséges. Fogat mosni kutyának fogkefével csak a legkritikább esetben érdemes, mivel meglehetősen nehéz rábírnivaló az állatot erre a mindennapi beavatkozásra. Ezért hasznossága az esetek többségében bizonytalan.

A kutyagyógyászat az utóbbi években viharos gyorsasággal fejlődik – így van ez a fogászattal is. De mit érnek a vívmányok, ha a gazdák jó része nem törődik kellően állataival? Legfontosabb feladatunknak tartom a felelős állattartók táborának szélesítését, hogy a kutyafogászatban is a betegségek megelőzése legyen az állatorvos leggyakoribb teendője. Kollégáimmal a rendelőben előforduló érdekes eseteket folyamatosan közkinccsá tesszük a világhálón, így aki a www.talpas.hu honlapot böngészi, sok érdekes műtűnkéről kaphat információt.

Lejegyezte:
Dr. Tóth Zsigmond

★ ★ ★ ★ ★
BEST OF VITA

Vitakraft®

Health • Vitality

MIX IT!

Feed with
love

Egyedülálló táplálási koncepció

Mert Ön tudja legjobban, hogy kedvencének mire van szüksége!

- önállóan összeállítható, egyéni szükségleteknek megfelelő táplálás
- alap és kiegészítő eledelek magas minőségi elvárások alapján
- színes ízvilág, változatos étrend válogatott nyersanyagokból
- megoldások speciális igényekre

MIX IT!

Keresse az állateledelboltokban!

A termékek mesterséges ízesítőt, színezéket és tartósítószeret nem tartalmaznak!

Günther a karakterszten

Fáni a találkozón fogott először

Lara repül

„FEKETÉZŐK” találkozója Debrecenben

A találkozó ötlete még az év elején fogalmazódott meg bennem, a fajta hazai honosításának 25. évfordulójának apropója nyomán, amelyet idén ünnepelünk. Szerettem volna egy klubtól, egyesületektől független találkozót, ahol a baráti beszélgetések mellett a fekete terrier nagyszerűségéről szólhat a nap. Azt hiszem, sikerült megvalósítani az eredeti elképzelést, de ehhez a sikerhez sokak segítségére volt szükség, amiért itt is köszönetemet fejezem ki.

A programot **Bíró Anikó** (az A-Te Kutyasulid vezetője) alapengedelmességi kiképzése nyitotta, a kutyákkal való együttes munka öröme. Már önmagában is gyönyörű és szívet melegítő látvány volt ennyi „fekete medvét” együtt látni! A munkában pedig várakozáson felül teljesítettek, mert senki nem számított rá, hogy az egymásnak teljesen idegen kutyák ilyen szépen, szinte megrendezett bemutató benyomását keltve fognak együtt dolgozni. A kiképzés olyan feladatokból állt, amelyek különösen fontosak egy testőr típusú, nagytestű kutyával való problémamentes együttélés során. Az alapvető parancsszavak (ül, fekszik, áll, lábnál követés, irány- és sebességváltások, behívás) gyakorlása mellett figyelmet fordítottunk a közömbö-

sításra, például a nyugodtan fekvő kutyák közötti szlalomozással. Kedves színfoltja volt a foglalkozásnak, amikor kiképzőnk fehér pumija, Bodza, szintén a közömbösítés gyakorlása céljából, fel-le sétált a feketék között, mint egy kis őrmester. A képzettségben és korban igencsak különböző kutyák (a legfiatalabb résztvevő az 5 és fél hónapos Günther, a legidősebb a 8 éves Igor volt) minden probléma nélkül teljesítették a feladatokat.

A délelőtti folyamán végeztük el a jelenlévő kutyák karaktersztesztelését. Az orosz fekete terrierek jelleme igen összetett és finoman árnyalt. Egyfelől nyugodt, békés, kiegyensúlyozott kutyák, ugyanakkor ha a helyzet úgy kívánja, magabiztos, robbanékony, lehengető erejű, rettenthetetlen testőrök is egyben. Magát a tesztet „házi recept” alapján állítottuk össze, a korábban említett – a fajtára jellemző és elvárt – tulajdonságok meglétének, illetve hiányának felmérése céljából. A feladatok, helyzetek között az alábbiak szerepeltek.

Az idegen anyagokon való áthaladás. Raklapokból készítettünk pallót és folyosót, zörgő flakonokat akasztottunk fel sorba, ezeken magabiztosan, lehetőleg egyedül kellett a fiatal kutyáknak a gazdával együtt áthaladni).

Szeptember 13-án, Debrecenben orosz fekete terrierek baráti találkójának adott helyet a Kiss Erdő csárda. Gyönyörű környezetben, kellemes hangulatban telt el a nap, még a kezdeti viharos szél sem vette el a megjelent 15 fekete terrier és 54 ember kedvét az engedelmességi és őrző-védő munkától.

Ismeretlen emberekkel, tárgyakkal szembeni viselkedés. A felvezetőnek kezét kellett fognia a pórázon tartott kutyája mellett megjelenő idegen emberrel, aki a bemutatkozás során egy könyvet ejtett le. A fajtával szemben ilyenkor nem várhatjuk el a teljes közömbösséget, ám a támadó reakció sem kívánatos. Egyszerű, mégis hatékony módszereink az esetleges bizonytalanság, félelem kimutatására az eb útjába kerülő, váratlanul kinyíló nagy esernyő, a szélben zörgő, bokorra akasztott zacskók, valamint a földről felemelkedő bábu látványa volt. Fontos, hogy egy őrző-védő fajtájú kutya ne mutasson félelmet ilyen helyzetekben. Minden résztvevő kutya jól vette ezeket az akadályokat, és érdeklődve szaglászta meg az ismeretlen tárgyakat.

Váratlan hangokkal, zörejekkel szembeni közömbösség vizsgálata. Erre a célra legegyszerűbben előállítható zajforrás a fémdobozba tett aprópénzek rázása, de ennél komolyabb feladatnak is meg kellett felelniük az ebeknek. A teszt részét képezte ugyanis egy 9mm-es Berettából leadott többszöri lövéspróba, amelyre minden fekete rezzenéstelenül, közömbösen reagált.

Őrző-védő ösztönök meglétének felmérése. A fajta tulajdonságaiból kiindulva, talán mindannyian ezt a részét vártuk legjobban a tesztnek – különösen azok, akik még soha nem vettek részt őrző-védő kiképzésen. A feladat természetesen a félelem nélküli, lehetőleg támadó fellépés a csibésszel szemben a körhergelésen, majd a fogáskészség egyéni vizsgálata is megtörtént, a képzettség fokának megfelelően kar, „hurka” vagy bőr felajánlásával.

A tesztet szintén Bíró Anikó, valamint a debreceni *Trainer KKI* kiképzésvezetője, *Dombi István* bonyolította le és bírálta el. Mindkettőjük elégedett volt a kutyáinkkal; Ancsa nem tudta – bár, lehet, hogy nem is akarta – leplezni elragadtatását, látva az oroszok higadtságát, kitűnő jellemét. Kiemelte és példaértékűnek tartotta *Tóth Laci* és *Lara* munkáját. Lara BH (kísérőkutya) vizsgával rendelkezik, és messziről sugárzik róluk az összeszokottság, ami pontosan kivitelezett munkájukon is meglátszott. Pisti véleménye is az volt, hogy kivétel nélkül „jó kutyákkal” találkoztunk, és hangsúlyozta az őrző-védő foglalkozások fontosságát; arra buzdítva a gazdákat, hogy ne hagyják paragon heverni kedvenceik kitűnő ösztönös adottságait. Az eredményről mindenki oklevelet és értékelőlapot kapott.

OFT-találkozó természetesen nem múlhat el nyírás, kozmetika nélkül, ezért ebéd után körbeálltuk *Angie*-t, aki a kíváncsi közönség előtt került „új bundiba”, *Tóth Olga* keze nyomán. Groomerünk folyamatosan kommentálta saját munkáját, elmagyarázta, mit-miért tesz, és trükköket, fogásokat osztott meg a jelenlévő érdeklődőkkel. Aki évekre visszamenőleg figyelemmel kíséri az OFT kozmetikáját, az tudja, hogy ebben is folyamatos a változás, a fejlődés. Olga a legutóbbi trend jellemző vonalait mutatta be; azt a fazont, amelyet a legrangosabb kiállításokon is láthatunk a klasszis kutyákon, és amely a leginkább kiemeli, hangsúlyozza a fekete terrier erőtel-

jes, mégis elegáns szépségét. Tény, hogy ez a nap nem elsősorban a kutyák külleméről szólt, de szeretett fajtánk esetében mindenképpen fontos a kozmetikáról beszélni, hiszen a mindennapos higiénia, egészséges külsőn túl a kiállításra nem járó fekete terriernek is célszerűbb a fajtájának megfelelő fazont hordania.

A délután tartogatott még egy ajándékot számunkra. Az a megtiszteltetés ért bennünket, hogy az aranykoszorús mesterkiképző, *Such Ferenc* érkezett köreinkbe. Feri átszelte az egész országot, hogy foglalkozhasson a kutyáinkkal, és közelebbről gyűjtsön tapasztalatokat a fajtáról. Azt hiszem, mindannyiunk nevében mondhatom, hogy hatalmas élmény volt látni, milyen szakértelemmel, odafigyeléssel és egyénre szabottan dolgozik minden egyes kutyával. Ő is megerősített bennünket abban a hitünkben, hogy az OFT képzése nem vehető egy kalap alá más fajtákéval, hiszen az orosz fekete terrier nagytetű, későn érő faj-

orvosának, *Nagy Otília*nak és *Török Viktornak* az állatorvosi felügyeletért. A visszajelzések alapján mindenki, aki ellátogatott a találkozóra, kellemes, egyben tartalmas napot tudhatott maga mögött. Úgy gondolom, hogy fontos lenne minden évben hasonló találkozót rendeznünk: nemcsak mint öncélú rivalizálástól mentes, baráti hangulatú kutyás összejövetelt, hanem mint olyan szakmai rendezvényt, melyen időről időre pontos felmérést tudnánk készíteni az állomány karakteréről, jelleméről, munkakészségéről is. Első olvasatra hasonló lehet a cél, mégse keverjük össze ezeket a rendezvényeket a fajtagondozó szervezet hivatalos tenyészszelelével, ahol a tenyészakutya szintén meg kell fe-

Körhergelés

Engedelmes kiképzés

ta. Feri kihangsúlyozta, hogy nem mindig a legbátrabb kutyával a legjobb együtt élni a hétköznapi életben, ezért a kiképzés során el kell döntenünk, mi a célunk az adott egyeddel. A kezdő, illetve segédet még soha nem látott feketék tulajdonosait is biztatta, hogy képezzék tovább a kutyájukat, mert érdemes, hiszen az összes kutya jó fogáskészséget mutatott, sőt, még a délután folyamán kilátogató, három hónapos kis *Arwen* is rendkívül érdeklődő volt. Hálásak vagyunk a hasznos tanácsaiért, előadásáért, bemutatójáért. Nagyon sokat tanultunk és jövőre is várunk, Feri! Köszönettel tartozom két lelkes fotósunk, *Kapuváry Edina* és *Németi Attila* munkájáért, illetve a *Net Vet Kft.* két fiatal

lelnie lövéspróbán és körhergelésen, bár karakterteszt egyelőre nincs.

Számunkra az információszerzés volt az elsődleges cél, a fajta, és azon belül az egyes egyedek

viselkedésének tesztelése, nem pedig a tenyészalkalmasság. Szeretném, ha a debrecenihez hasonló találkozók egyre nagyobb számban venne részt a kedvencként tartott feketék minden korosztálya, tehát nem a tenyésztés-központú szemlélet lenne az uralkodó, hanem a tartással, képzéssel kapcsolatos ismeretek, tapasztalatok átadása egymásnak; illetve a már meglévő állomány tulajdonságainak felmérése, amiből azután nyilván a tenyésztők is levonhatják a megfelelő konklúziókat. Persze Rómát sem egy nap alatt építették, de bízom benne, hogy szeptember 13-án valami elkezdődött...

Ullaga Andrea
Uriel Szíve Kennel